

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI

VALITSEMISALA

**KONSOLIDEERITUD
MAJANDUSAASTA ARUANNE**

2008



MAJANDUSAASTA ARUANNE

01.01.2008 - 31.12.2008

EV Põllumajandusministeerium

Aadress: Lai 39/41, 15006 Tallinn

Telefon: 6256 101

Faks: 6256 200

E-post: pm@agri.ee

Interneti kodulehekülg: www.agri.ee

Tegevjuht (kantsler): Ants Noot

Majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja siseauditi eest vastutava isiku arvamusel majandusaasta aruande kohta.

Dokument koosneb 102 leheküljest.

EESSÕNA

Helir-Valdor Seeder
Põllumajandusminister



Põllumajandus on olnud läbi aegade Eesti maaelanikkonna jaoks põhiline tegevusala.

Põllumajandusministeeriumi missioon on kaasa aidata maapiirkondade arengule ning tagada konkurentsivõimeline põllumajandus- ja kalandussektor.

2008. aastal hakkas Eestit tugevamalt kui varasemal iseseisvumise perioodil mõjutama ülemaailmne majanduslangus. Enamiku tegevusalade lisandväärtus vähenes, mis mõjutas omakorda ka põllumajandussektorit. Lisaks ülemaailmsele majanduskriisile mõjutasid põllumajanduse valdkonda negatiivselt ka põllumajandustoodete hinnalangus ning ebasoodsad ilmastikuolud koristusperioodil, mis tõid kaasa sissetulekute vähenemise ja töötute arvu suurenemise.

Majanduslangusega toimetulekuks on pidanud suur osa põllumajandustootjaid mitmekesistama oma tegevust väljaspool põllumajandust. On hakatud tulemuslikumalt kasutama uusi tehnoloogiaid, paremaid meetodeid ja masinasüsteeme ning muid tootmiseks vajalikke vahendeid, tõstes seeläbi oma efektiivsust. Eestis on märgata ka väikeste ettevõtete ja majapidamiste integreerimise tendentsi suurematesse tootmisüksustesse.

Viimastele aastatele tagasi vaadates võib kõige positiivsemaks pidada ühinemist Euroopa Liidu majandusruumiga, mis tähendas Eesti jaoks loobumist kitsast põllumajanduskesksest vaatest ning üleminekut ühiskonna laiemaid huve arvestavale maapoliitikale. Euroopa Liidu jagatavad toetused on jõudnud erinevatesse põllumajandusvaldkondadesse, mislähbi on suudetud põllumajandust elujõulisena hoida, maaelanikkonnale sissetulekut pakkuda ning hääbumisohtlikke piirkondi säilitada. Positiivne on ka see, et tänu Euroopa Liidu rangetele nõuetele ja reeglitele toetuste taotlemisel on põllumajandustootjate teadlikkus ja seelähbi ka huvi säästva keskkonnakasutuse vastu tõusnud.

Põllumajandusministeeriumile oli 2008.aasta töökas. Aktiivselt tegutseti toiduohutuse, taimetervise ning loomade heaolu ja tervishoiu valdkonnas, mille raames loodi andmebaasid Eestis teostatud toitumise ja toidu tarbimise alaste uuringute tulemustega ning viidi läbi loomahaiguste diagnostilisi uuringuid. Samuti peame oluliseks infosüsteemina maheseemne registri ning riskianalüüsil põhineva järelevalvesüsteemi loomist. Nüüdseks on paremini tagatud ka loomapidajatelt pärit hukkunud põllumajandusloomade kogumine ja kahjutustamine.

Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetööstuse valdkonnas said ellu viidud projektid, mis on suunatud eesti toidu eripära tutvustamisele, tervisliku toitumise propageerimisele ja ekspordi võimekuse tugevdamisele. Samuti töötati välja arengukavad, mis hõlmavad põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumist ja säilitamist ning riiklikke sordiaretusprogramme. Aasta jooksul on rakendatud mitmeid noorte põllumajandusse kaasamise, looduskeskkonda ja ohustatud tõuge säästvaid ning majandustegevust mitmekesisivaid toetusmeetmeid.

Põllumajanduse õigusloome osas on tehtud tõhusat koostööd teiste riikidega, kaitstes Euroopa Liidu esinduses aktiivselt ka Eesti huve. Nii näiteks kiideti koostöö tulemusel heaks taimekaitsevahendite turule lubamist reguleeriv määrus ja taimekaitsevahendite säästvat kasutamist reguleeriv direktiiv, mille ülevõtmisel ja rakendamisel on otsene mõju inimese tervise ja keskkonna ohutuse tagamisel. Taimekaitse valdkonnas loodi aga õiguslik alus Eesti territooriumil taimekaitsevahendite efektiivsuskatsete läbi viimiseks. Uus süsteem aitab kaasa Eesti katseüksuste arengule, mis on innovatsiooni soodustavate tingimuste loomise seisukohalt Eesti riigile väga oluline. Ka kalanduse valdkonnas töötati toetusmeetmete rakendamiseks välja mitmeid olulisi õigusakte.

Kindlasti oli Põllumajandusministeeriumi töötajaskonnale üheks meeldivamaks ja olulisemaks sündmuseks 2008.aastal meie ajaloolise hoone, asukohaga Lai 39/41, osaline renoveerimine.

Põllumajandusministeerium tahab tegutseda edaspidigi selle nimel, et tagada Eestis üha elujõulisem ja konkurentsivõimelisem põllu- ja kalamajandusega piirkond, mis tagaks meile ohutu toidu ning puhta looduskeskkonna.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	7
1.1 LÜHIAJALUGU JA PÕHIÜLESANDED	7
1.2 PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI OSAKONNAD JA NENDE PÕHIÜLESANDED.....	8
1.3 PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA STRATEEGILISED ALUSED AASTAL 2008.....	9
2. TEGEVUSARUANNE	11
2.1 ÜLEVAADE RIIGIRAAMATUPIDAMISKOHUSTUSLASE TÄHTSAMATEST MAJANDUSNÄITAJATEST 2004-2008 .	11
2.2 ARUANDEAASTAL TOIMUNUD JA TULEVIKUS PLAANITAVAD OLULISED SÜNDMUSED.....	14
2.2.1 Aruandeaastal tehtud suuremad investeringud	14
2.2.2 Plaaniavaldav olulised sündmused.....	15
2.2.3 Uurimis- ja arendusprojektid.....	16
2.3 ÜLEVAADE TEGEVUSKAVADE TÄITMISE ARUANDEST.....	16
2.3.1 Ülevaade põhitegevusvaldkondadest	16
2.3.2 Tegevusvaldkond - Toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid.....	17
2.3.3 Tegevusvaldkond - Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus.....	22
2.3.4 Tegevusvaldkond - Kalandus	26
2.3.5 Ülevaade avalike teenuste kvaliteedi parandamisest ja organisatsiooni arendamisest.....	30
2.4 TEGEVUSKESKKONNA ÜLDINE ARENG JA SELLE MÕJU MAJANDUSTULEMUSELE	32
2.5 TEGEVUSEGA KAASNEVAD OLULISED KESKKONNA- JA SOTSIAALSSED MÕJUD	35
2.6 MINISTRI HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA JA ÜLEVAADE RIIGIRAAMATUPIDAMISKOHUSTUSLASE TEGEVUSEST SISEAUDITI KORRALDAMISEL	36
2.6.1 Hinnang sisekontrolli süsteemi kohta.....	36
2.6.2 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustustase tegevusest siseauditi korraldamisel	36
2.7 ÜLEVAADE PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA RIIGIASUTUSTEST JA VALITSEVA MÕJU ALL OLEVAD ÄRIÜHING NING SIHTASUTUS	38
2.7.1 Põllumajandusministeeriumi valitsemisala hallatavate riigiasutuste ja valitseva mõju all oleva äriühingu ning sihtasutuse nimekirj.....	38
2.7.2 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oleva äriühingu ja sihtasutuse tegevus ning tähtsamad finantsnäitajad	40
2.7.2.1 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev äriühing	40
2.7.2.2 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev sihtasutus.....	40
2.7.2.3 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oleva sihtasutuse ja äriühingu tähtsamad finantsnäitajad.....	41
2.7.3 Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olevatest muudest isikutest ja siduvatest lepingutest.....	41
3. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	48
3.1 TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON	48
3.2 BILANSS	49
3.3 TULEMIARUANNE	50
3.4 RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	51
3.5 RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANNE.....	53
3.6 ÜLEVAADE PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA ASUTUSTE 2008. AASTA TEGEVUSKAVA TÄITMISE ARUANDE FINANTSÄITAJATEST *	61
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA ASUTUSTE 2008.AASTA EELARVE MEETMETE KORRIGEERIMINE*	62
4. LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE	66
Lisa 1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSMEETODID JA HINDAMISALUSED.....	66
Lisa 2. Konsolideeritud asutused.....	70
Lisa 3. Raha ja raha ekvivalendid.....	71
Lisa 4. Tehingud avaliku sektori ja sidusüksustega	72
Lisa 4A. Nõuded ja kohustused	72
Lisa 4B. Tulud ja kulud.....	73
Lisa 5. Maksud, lõivud ja trahvid.....	74
Lisa 5A. Maksu-, lõivu-, trahvinõuded ja -kohustused.....	74
Lisa 5 B. Maksu-, lõivu- ja trahvitulud	75
Lisa 6. Muud nõuded ja kohustused	76

<i>Lisa 7. Varud.....</i>	<i>77</i>
<i>Lisa 8. Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes</i>	<i>77</i>
<i>Lisa 9. Tütar- ja sidusettevõtjad.....</i>	<i>78</i>
<i>Lisa 10. Kinnisvarainvesteeringud.....</i>	<i>78</i>
<i>Lisa 11. Materiaalne põhivara.....</i>	<i>80</i>
<i>Lisa 12. Immateriaalne põhivara.....</i>	<i>81</i>
<i>Lisa 13. Bioloogilised varad.....</i>	<i>81</i>
<i>Lisa 13A. Bilansis kajastatud bioloogilised varad*.....</i>	<i>81</i>
<i>Lisa 14. Laenukohustused.....</i>	<i>82</i>
<i>Lisa 14 A. Laenukohustused järelejäänud tähtaja järgi</i>	<i>82</i>
<i>Lisa 14 B. Kulud laenukohustustelt.....</i>	<i>82</i>
<i>Lisa 15. Saadud ja antud toetused</i>	<i>83</i>
<i>Lisa 15 A. Saadud toetused.....</i>	<i>83</i>
<i>Lisa 15 B. Antud toetused.....</i>	<i>85</i>
<i>Lisa 16. Kaupade ja teenuste müük.....</i>	<i>87</i>
<i>Lisa 17. Muud tulud</i>	<i>88</i>
<i>Lisa 18. Tööjõukulud.....</i>	<i>89</i>
<i>Lisa 19. Majandamiskulud.....</i>	<i>91</i>
<i>Lisa 20. Muud tegevuskulud.....</i>	<i>92</i>
<i>Lisa 21. Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus</i>	<i>92</i>
<i>Lisa 22. Netofinantseerimine riigieelarvest</i>	<i>92</i>
<i>Lisa 23. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta. Lõpliku eelarve kujunemine.....</i>	<i>93</i>
SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU HINNANG PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA MAJANDUSAASTA ARUANDE ÕIGSUSE JA TEHINGUTE SEADUSLIKKUSE KOHTA.....	100
ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	102

SISSEJUHATUS

1.1 Lühiajalugu ja põhiülesanded

Põllumajandusministeerium alustas oma tegevust aastal 1918, kui moodustati Eesti Vabariik. Põllumajandusministeeriumi asutamise ajaks loetakse 12. novembrit 1918. aastal, kui pärast okupatsioonivägede lahkumist määrati Maanõukogu Vanematekogu otsusega põllutöö- ja tootlusministriks doktor Jaan Raamot.

Algselt nimetati seda asutust Põllutöö- ja Toitlusministeeriumiks, aga juba kahe nädala pärast Põllutööministeeriumiks. Aastaid asus ministeeriumi hoone Tallinnas, Wismari 7 endises Põllupanga majas, 1934.aastal koliti üle Lai 39/41 hoonesse, kus Põllumajandusministeerium asub ka täna.

Läbi aegade on Eesti põllumajandust juhtinud 47 põllumajandusjuhti-ministrit. Alates 2007. aasta aprillist juhib ministeeriumi Helir-Valdor Seeder.

Põllumajandusministeerium tegutseb Vabariigi Valitsuse 30. juuli 2004. a määruse nr 264 Põllumajandusministeeriumi põhimäärus alusel ning on valitsusasutus, mis täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas.

Põhimääruse kohaselt kuuluvad Põllumajandusministeeriumi valitsemisalasse järgmised tegevused: maaelu poliitika, põllumajanduspoliitika ning kalanduspoliitika, sealhulgas ka kalamajanduse ja põllumajandustoodete kaubanduspoliitika kavandamine ja elluviimine, toidu ohutuse ja nõuetekohasuse tagamise korraldamine, loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse alase tegevuse koordineerimine, põllumajandusteadus- ja arendustegevuse ning põllumajandushariduse korraldamine ja vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Põhimäärusest tulenev ministeeriumi tegevuse eesmärk on:

- luua tingimused Eesti maaelu, põllu- ja kalamajanduse jätkusuutlikuks ja mitmekesiseks arenguks,
- tagada ohutu ja nõuetekohane toit ja sööt, hea loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse alane olukord maaelu-, põllumajandus- ja kalanduspoliitika väljatöötamise, elluviimise ja tulemuste hindamise ning toiduohutuse, loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse nõuete väljatöötamise ja rakendamise korraldamise kaudu.

Põhimäärusest tulenevad ministeeriumi põhiülesanded on:

- arengukavade väljatöötamine, nende rahastamise ja elluviimise korraldamine ning hindamine;
- koostöö arengukavade väljatöötamisel teiste ministeeriumidega;
- õigusaktide eelnõude väljatöötamine, tagada nende vastavus põhiseadusele ja seadustele ning täita õigusaktidega määratud ülesanded;
- rahvusvahelise koostöö korraldamine, Euroopa Liidu otsustusprotsessides osalemine.

Ministeeriumi juhib põllumajandusminister. Kantsler juhib ministeeriumi struktuuriüksuste, välja arvatud siseauditi osakonna tööd, koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste ja ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevust ja korraldab ministeeriumi asjaajamist. Kantsler juhib vahetult asestantslerite tööd. Ministeeriumi koosseisus on maaelu- ja kalanduspoliitika asestantsleri, põllumajandus- ja kaubanduspoliitika asestantsleri, toiduohutuse asestantsleri ning välissuhete ja arenduse asestantsleri ametikoht.

Osakondade tööd juhivad osakonnajuhatajad, kes tagavad osakondadele pandud ülesannete õiguspärase, täpse ja tähtaegse täitmise. Ministeeriumi struktuuri kuuluvad väljaspool struktuuriüksusi ministri nõunikud, ministeeriumi nõunikud ja kantsleri ja asestantslerite vanemabid. Ministri nõunikud alluvad vahetult ministrile, kes nimetab nad ametisse ja vabastab ametist. Ministeeriumi nõunikud alluvad vahetult kantslerile, kes nimetab nad ametisse ja vabastab ametist. Ministri nõuniku ja ministeeriumi nõuniku ülesanded ja alluvus määratakse nõuniku ametijuhendiga, mille kinnitab minister või kantsler.

Osakondade koosseisu võivad kuuluda vastavalt osakonna põhimäärusele bürood.

1.2 Põllumajandusministeeriumi osakonnad ja nende põhiülesanded

Põllumajandusministeeriumis on 14 osakonda. Alljärgnevalt on välja toodud põhi- ja tugiosakonnad nende tegevusvaldkondade ja põhiülesannete kaupa:

Põhiosakonnad:

- 1. Maaelu arengu osakond-** Maaelu arengu osakonna põhiülesanne on kavandada ja ellu viia maaelu poliitikat eesmärgiga tõsta maapiirkonna majandustegevuse konkurentsivõimet ja arendada elukeskkonda.
- 2. Kalamajandusosakond-** Osakonna põhiülesanne on kavandada ja ellu viia kalanduspoliitikat eesmärgiga arendada kalamajandust ja tõsta selle konkurentsivõimet.
- 3. Kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond-** Osakonna põhiülesanne on kavandada ja ellu viia põllumajandustoodete kaubanduspoliitikat eesmärgiga arendada turgu ja tõsta põllumajandussaadusi töötleva tööstuse konkurentsivõimet.
- 4. Põllumajandusturu korraldamise osakond-** Osakonna põhiülesanne on kavandada ja ellu viia põllumajanduspoliitikat eesmärgiga tõsta põllumajanduse konkurentsivõimet, suurendada selle turule orienteeritust, et tagada põllumajandustootmise jätkusuutlikkus.
- 5. Taimetervise osakond-** Osakonna põhiülesanne on kavandada arengusuunad taimekaitse, taimetervise, sordikaitse, seemne- ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse, väetiste kasutamise ja sööda tootmise valdkonnas; välja töötada asjakohased arengukavad ja riiklikud abinõud ning korraldada nende rakendamist eesmärgiga tagada ohutu ja nõuetekohane taimekasvatustoodang ja sööt ning elukeskkond.
- 6. Toidu- ja veterinaarosakond-** Osakonna põhiülesanne on kavandada arengusuunad toiduohutuse, loomatervise ja -kaitse ning põllumajandusloomade aretuse valdkonnas; välja töötada asjakohased arengukavad ja riiklikud abinõud ning korraldada nende rakendamine eesmärgiga tagada ohutu ja nõuetekohane toit ning elukeskkond.

- 7. Teadus- ja arendusosakond-** Osakonna põhiülesanne on välja töötada ministeeriumi tegevusvaldkonnas riiklikke teadus- ja arendusprogramme ning korraldada nende täitmine, kavandada ja ellu viia abinõud nõuandesüsteemi arendamiseks ning osaleda riigi põllumajandusteadus- ja arendustegevuses ning põllumajandushariduse poliitika väljakujundamises

Tugiosakonnad:

- 1. Siseauditi osakond-** Osakonna põhiülesanne on teostada siseauditeid ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisalas, et anda sõltumatu hinnang nende tegevuse seaduslikkuse, sihipärasuse, säästlikkuse, tõhususe, mõjususe ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta, koordineerida ministeeriumi ja ministeeriumi valitsemisala siseauditialast tööd ning teha ettepanekuid sisekontrollisüsteemide täiustamiseks
- 2. Õigusosakond-** Osakonna põhiülesanne on koordineerida ministeeriumi õigusloomet, osaleda õigusaktide eelnõude väljatöötamises, tagada väljatöötatavate õigusaktide eelnõude omavaheline seostatus ning vastavus põhiseadusele ja seadustele, korraldada õigusaktide eelnõude menetlemist ja Vabariigi Valitsusele esitamist, ministeeriumile kooskõlastamiseks esitatud eelnõude kooskõlastamist ja ministeeriumi esindamist kohtuorganites ning nõustada ministeeriumi õigusküsimustes.
- 3. Finantsosakond-** Osakonna põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala eelarvestamist, raamatupidamisarvestust ja finantsaruandluse koostamist.
- 4. Haldusosakond-** Osakonna põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala asjaajamist, ministeeriumi valitsemisel oleva riigivara haldamist ja arvestust, riigihankeid, infotehnoloogia haldamist ja arendamist, üldist kriisireguleerimist, tegevusvaru hoidmist, moodustamist ja uuendamist, korraldada riigisaladuse kaitse alast tegevust ning pidada arhiivi.
- 5. Personaliosakond-** Osakonna põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala riigiasutuste personalitööd ja koolitustegevust.
- 6. Välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakond-** Osakonna põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala tegevust Euroopa Liidu otsustusprotsessis ja rahvusvahelises koostöös osalemisel, koordineerida välisabiprojektide ettevalmistamist ja kontrollida nende täitmist.
- 7. Avalike suhete osakond-** Osakonna põhiülesanne on teavitada avalikkust ministeeriumi tegevusest, korraldada ministeeriumi ja avalikkuse vahelisi suhteid ja teavitustegevust ning koordineerida sellealast tegevust ministeeriumi valitsemisalas.

1.3 Põllumajandusministeeriumi valitsemisala strateegilised alused aastal 2008

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala MISSIOON on:

Tagame konkurentsivõimelise põllumajandus- ja kalandussektori ning aitame kaasa maapiirkondade arengule!

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala VISIOON on:

Eestis on elujõuline konkurentsivõimelise põllu- ja kalamajandusega maapiirkond, mis tagab ohutu toidu ja tarbijate rahulolu.

Põllumajandusministeeriumi VISIOON on:

Riiklikult ja rahvusvaheliselt tunnustatud administratsioon, kes suudab täita partnerite kaasabil püstitatud strateegilisi eesmärke.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala põhitegevusvaldkonnad on:

- 1) Toiduohutus, taimetervis ning loomade tervishoid**
Alavisioon: Terve inimene, terve ja kaitstud loom, ohutum keskkond.
- 2) Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus**
Alavisioon: Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik maaelanikkond.
- 3) Kalandus**
Alavisioon: Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik kalurkond.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tugitegevusvaldkonnaks on valitsemisala organisatsiooni arendamine

Alavisiooniks on: Riiklikult ja rahvusvaheliselt tunnustatud administratsioon, kes suudab täita partnerite kaasabil püstitatud strateegilisi eesmärke!

Tegevuste aluseks olnud olulisemad strateegilised siseriiklikud alused:

Riigi eelarvestrateegia 2008-2011;
Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2007-2011;
Säästev Eesti 21;
Eesti maaelu arengukava 2007-2013;
Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 rakenduskava;
Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007-2013 ja selle rakendusplaan;
„Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine arengukava aastateks 2007-2013” ja selle rakendusplaan;
Arengukava “Eesti toit”;
Riiklik programm „Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2004-2008”;
„Eesti mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2007-2013” ja selle rakendusplaan;
„Eesti põllumajandusteaduste arengukava aastateks 2007-2013 ja selle rakendusplaan” .

2. TEGEVUSARUANNE

2.1 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tähtsamatest majandusnäitajatest 2004-2008

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas on peale ministeeriumi kokku 26 allasutust, 1 riigiosalusega aktsiaselts ning 1 sihtasutus. Põllumajandusministeeriumi valitsemisala allasutustest 3 on valitsusasutused ning 23 hallatavad asutused (sh 3 muuseumit ja 13 maaparandusbürood) (vt Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste nimekiri lk 38).

Alljärgnevalt on välja toodud Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste viimase viie aasta tähtsamad majandusnäitajad (vt tabel 1)

Tabel 1. Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste tähtsamad majandusnäitajad (2004-2008)

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>				
	2008	2007	2006	2005	2004
Bilansi näitajad					
Varad aasta lõpus	2 889 775	1 977 376	1 815 133	2 270 264	1 360 100
Kohustused aasta lõpus	1 906 178	1 718 336	1 079 762	1 135 688	952 946
Riigieelarvesse kuuluv netovara aasta lõpus	983 597	259 040	815 168	1 195 512	444 788
Tulemiaruanne näitajad					
Tegevustulud	2 294 162	1 695 531	1 322 923	2 089 069	874 938
Tegevuskulud	-4 130 221	-3 381 315	2 517 297	2 578 858	2 293 962
Tegevustulem	-1 836 058	-1 685 784	-1 194 374	-513 091	-1 448 010
Finantstulud ja -kulud	13 368	11 384	1 658	24 852	8 645
Muud näitajad					
Töötajate keskmine arv	1863	1 798	1 785	1 758	1 420
Asutuste arv *	27	27	27	27	27
Põhivarainvesteeringud	58 385	97 897	68 375	75 222	59 266
Eelarve ja selle täitmise näitajad**					
Eelarve tulude maht	3 521 901	2 284 849	2 376 858	2 020 923	1 674 134
Eelarve tulude täitmine	2 426 404	1 930 481	1 613 470	1 356 413	1 646 073
Eelarve kulude maht	5 270 163	4 339 887	4 052 803	3 266 292	3 037 850
Eelarve kulude täitmine	4 225 561	3 326 480	2 798 274	2 255 508	2 401 345
Finantseerimistingute maht	-4 860	-210 162	208 799	98 258	-
Finantseerimistingute täitmine	-	-36 724	-11 658	48 382	-

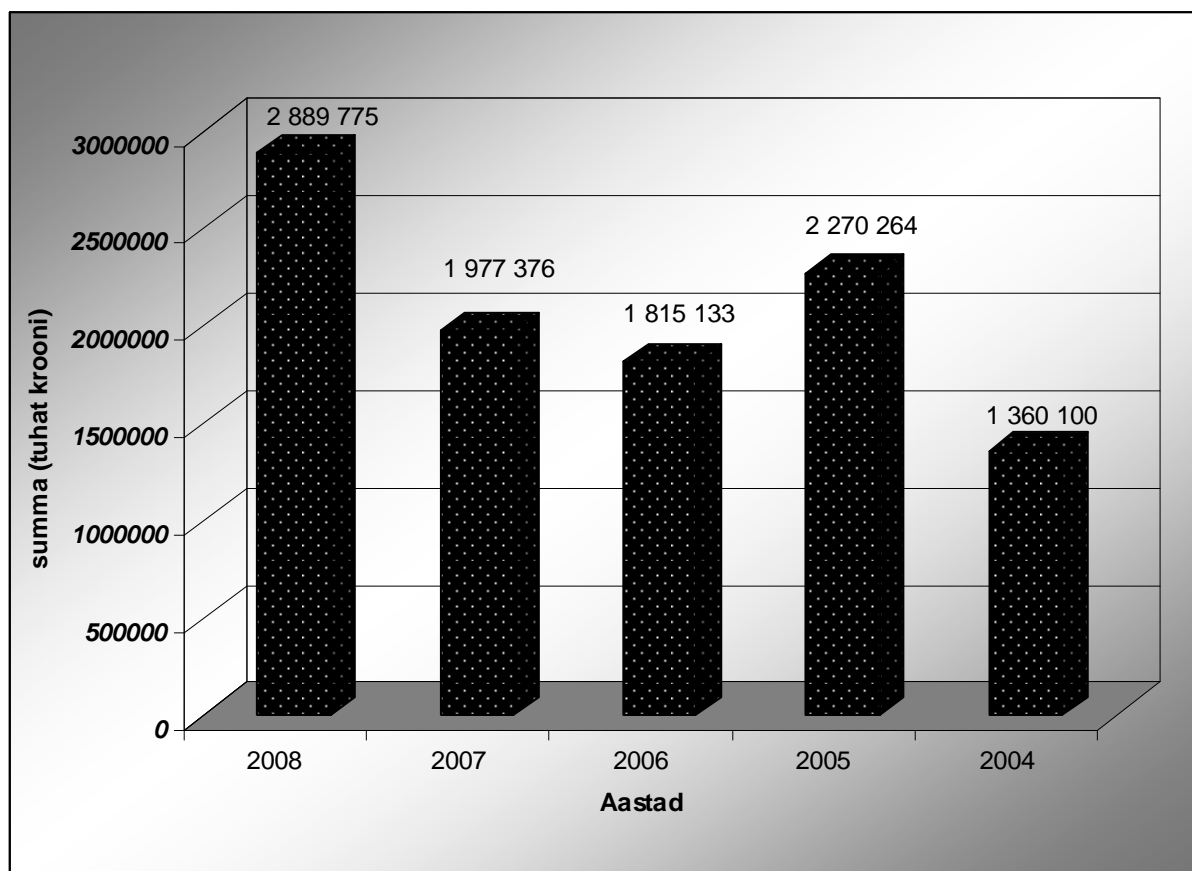
* Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste nimekiri on välja toodud leheküljel 38 ja nende asutuste tähtsamad majandusnäitajad on välja toodud leheküljel 39 olevas tabelis nr 19

** Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste eelarve näitajate puhul on lähtutud tegevuskava täitmise aruande finantsnäitajatest, vt p3.6 lk 61.

Võrreldes 2008. aastat 2007. aastaga võib märgata nii bilansi-, tulemiaruaande- kui ka eelarve näitajate juures suurenemise tendentsi.

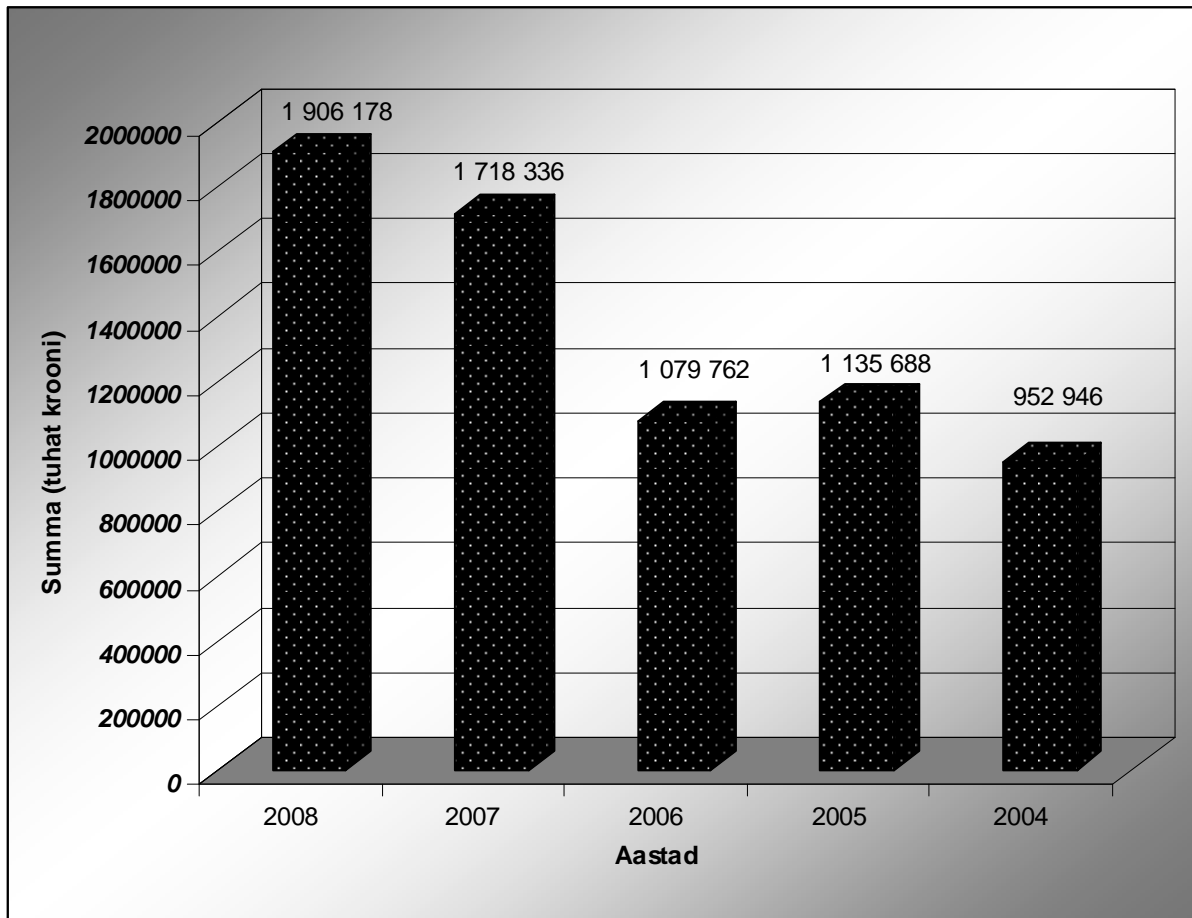
Varade maht on võrreldes 2007. aastaga kasvanud ligikaudu 46% ehk 912 399 tuhande krooni võrra. Varade hulgas moodustavad kõige suurema osa nõuded Euroopa Komisjonile (57%), osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes (20%), hooned ja rajatised (v.a. eluhooned) (15%) ning tarkvara (4%). Varade hulga muutumist viimase viie aasta jooksul kajastab Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste osas alljärgnev joonis (vt joonis 1):

Joonis 1. Varade maht viimase 5 aasta lõikes



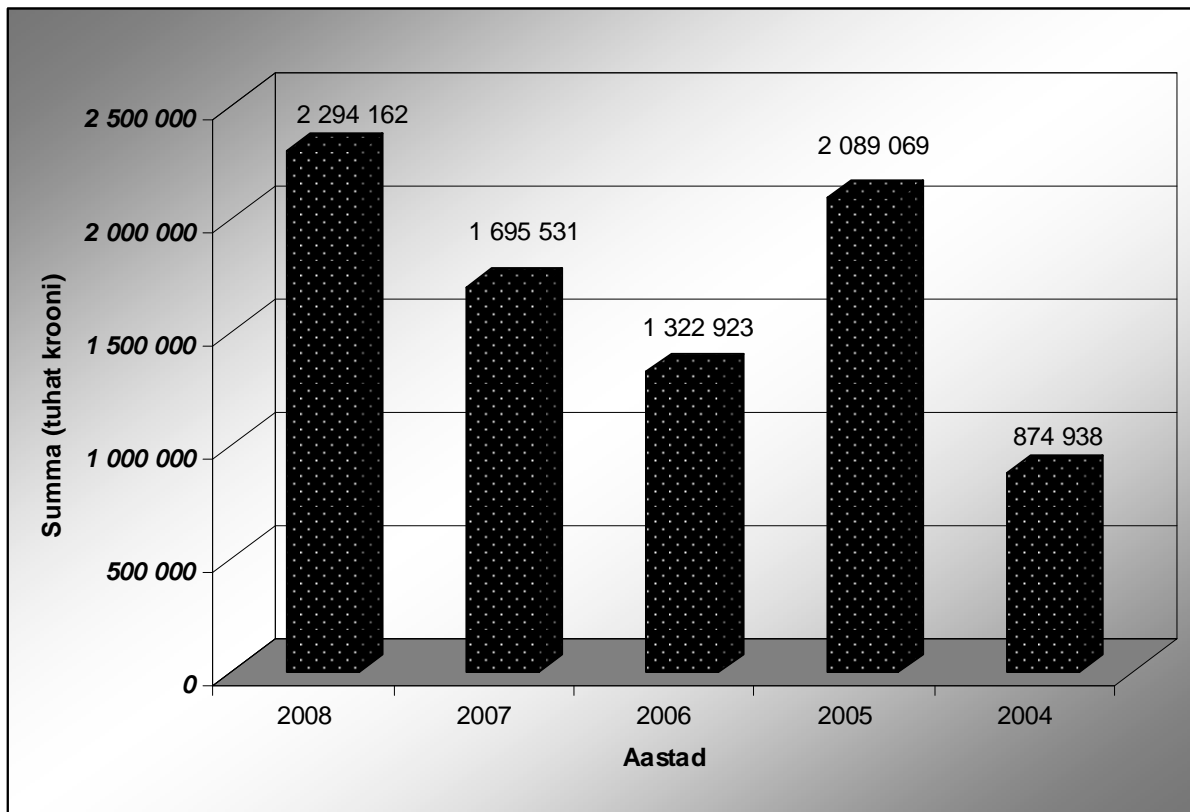
Ühtlasi on suurenenud aastate lõikes ka kohustuste maht Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste seas, mida kajastab järgnev joonis (vt joonis 2). Kohustused on 2007.aastaga võrrelduna kasvanud ligikaudu 11% ehk 187 842 tuhat krooni. Kohustustest moodustavad kõige suurema osa Euroopa Komisjonilt saadud toetuste ettemaksed (43%) ning sildfinantseerimisega seotud kohustused (17%).

Joonis 2. Kohustused viimase 5 aasta lõikes



Võrreldes omavahel viit viimast aastat, on tegevustulud vaheldumisi nii kasvanud kui kahanenud (vt illustreerivat joonist 3). 2008.aastal kasvasid tegevustulud 2007.aastaga võrreldes umbes 35% ehk 598 631 tuhande krooni võrra. Tulude kasv on tingitud põhiliselt saadud toetuste suurenemisest. Saadud toetused moodustavad kogu 2008.aasta tegevustulude mahust 93%. Sellest 97,6% ehk 2 084 758 tuhat krooni moodustavad Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti vahendatavad toetused. Saadud toetuste kogusummast moodustab saadud sihtfinantseerimine tegevuskuludeks 73,8% ehk 1 576 972 tuhat krooni.

Joonis 3. Tegevustulud 2004-2008



2.2 Aruandeaastal toimunud ja tulevikus plaanitavad olulised sündmused

2.2.1 Aruandeaastal tehtud suuremad investeeringud

Investeeringute maht vähenes 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga 15,1% ning võrreldes 2008. aasta eelarvega (103 303 tuhat krooni) täideti 59,4%. Eelarve järgi oli varade müügist ettenähtud eraldada investeeringuteks 62 330 tuhat krooni, tegelikult eraldati 32 655 tuhat krooni, millest kulutati ära 18 912 tuhat krooni ning 13 743 tuhat krooni jäi 2009.aastasse üleminevaks investeeringuks. Varade müügist laekuvaid vahendeid eraldati vähem, kuna ei müüdnud planeeritud mahus riigivara.

Üheks suuremaks investeeringuks võib lugeda Veterinaar- ja Toiduameti vivaariumi juurdeehitust (uue maja investeeringu vajadus tulenes järelvalveala laienemisest ja lisanduvate ülesannete täitmiseks vajalike töökohtade loomisest). Peamiselt tulenesid uued töökohad Taimetoodangu Inspeksiooni söötade kontrolli ja Tervisekaitse Inspeksiooni toidukontrolli valdkonna ülevõtmisest Veterinaar- ja Toiduameti poolt. Investeeringu kogumaksumuseks oli 25 897 tuhat krooni, millest 23 645 tuhat krooni hoone juurdeehituseks ning 2 252 tuhat krooni töökohtade loomiseks ja inventari kuludeks.

Veterinaar- ja Toidulaboratooriumil jätkus laborihoone juurdeehituse lõpetamine (2008. aasta tööde maht 9 495 tuhat krooni). Hoone oli vajalik keerulisemate ning eritingimusi nõudvate analüüside teostamiseks tööohutuse nõuete tagamiseks. Mitmetes valdkondades oli

Veterinaar- ja Toidulaboratoorium ainus labor Eestis, kus vajalikke uuringuid ja analüüse teostati ning kus oli juba olemas oluline osa vajalikke seadmeid ja töötingimusi. Kuna sellistes kitsastes ja spetsiifilistes valdkondades oli Veterinaar- ja Toidulaboratoorium ka rahvuslik referentlabor, siis oli vajalik pidev meetodikate järgimine, mis lisas täiendavaid vajadusi ja kohustusi. Samuti uuendati ka laboriseadmeid, summas 2 200 tuhat krooni ning sisustati 2 077 tuhande krooni ulatuses uut laborihoonet labori-ja büroomööbliga.

Põllumajandusministeeriumi Lai 39/41 hoonele tehti investeeringuid 6 495 tuhande krooni ulatuses, tööde käigus renoveeriti haldushoone tänavapoolne ja sisefassaad, trepikoda ja vestibüül. Tehti valveseadmestiku paigaldus-ja häälestustööd ning viidi pingesüsteem 3*220V üle pingesüsteemile 3*400/230V.

Suuremad infotehnoloogiliste seadmete soetamise investeeringud 2008. aastal olid Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis, kus vahetati välja Oracle rakendus-ja teenusteserverid, soetati skännerid regioonidesse menetlusprotsessi kiirendamiseks, Wifi seadmed turvalise traadita arvutivõrgu ehitamiseks, GPS mõõdistuskomplektid ning vahetati välja vananenud riistvara (võrguseadmed, kettamassiivid jne.) kogumaksumusega 2 681 282 krooni.

Immateriaalsete põhivarade soetamise arvelt toimus hulgaliselt arendusi süsteemide töö korraldamiseks ja kliendisõbraliku teenindamise tõhusamaks tagamiseks. Neli suuremat arendust olid 1) TAKS: Pindalapõhiste toetuste ja loomatoetuste arendused toetuste efektiivseks menetlemiseks; 2) ARMA: arendati süsteemi, mis aitab lihtsustada Euroopa Komisjoni aruannete kokkupanekut; 3) E-PRIA: loomatoetuste taotluste elektroonse esitamise protseduuri lihtsustamiseks, klientide dokumentide registreerimisest teavitamise parandamine ning tarnekvootide aruannete sisestamise võimaluse loomine tööstusele; 4) EAGIS: Enamik arendustest olid väikesemahulised ja seotud spetsiifiliste toetusliikide või tegevustega. Lisaks neljale enimarendatud süsteemile toimusid väiksemas mahus arendused paljudes PRIA IT-süsteemides. Immateriaalse põhivara soetamiseks tehti kulutusi 11 081 tuhande krooni ulatuses.

2.2.2 Plaanitavad olulised sündmused

Lähiajal plaanitavaks oluliseks sündmuseks Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas võib pidada 2010.aasta 1.jaanuaril tegutsemist alustava Põllumajandusameti loomist, milles liidetakse praegusele Taimetoodangu Inspeksioonile piirkondlikud maaparandusbürood ning Maaparanduse Ehitusjärelevalve- ja Ekspertiisibüroo. Ühendatud Põllumajandusameti loomist peeti oluliseks, kuna Euroopa Liidu õigusruumis tegutsedes kehtib nõue, mille kohaselt on riiklikku järelevalvet õigus teostada vaid valitsusasutustel, milledeks on ametid ja inspeksioonid, mitte piirkondlikel maaparandusbüroodel ega Maaparanduse Ehitusjärelevalve- ja Ekspertiisibürool. Täiesti erineva uue valitsusasutuse loomist ei peetud aga otstarbekaks, kuna perspektiivis nähti võimalust rakendada hetkel olemasolevate asutuste funktsioone.

Plaanitav Põllumajandusamet hakkab tegutsema maakondliku keskusena, nn põllumajandusmajana, igas maakonnas. Sellega seoses lihtsustub inimeste teenindamine: tavakodanik saab edaspidi kogu vastava teenuse kätte ühest kohast, kulutamata aega erinevate asutuste vahel käimisele. Teenuse ja spetsialistide koondumisega ühte kohta paraneb ka teenuse kvaliteet ja kättesaadavus, samuti muutub asjaajamine kiiremaks.

Ühtlasi kaasneb Põllumajandusameti loomisega halduskulude kokkuhoid, st et inimesed viiakse füüsiliselt kokku ühte asutusse, hakatakse ühtselt haldama tugiteenuseid, samuti Põllumajandusameti valduses olevat riigivara ja vahendeid, korraldatakse ühiselt riigihankeid, tehakse eelarve- ja finantskontrolli, raamatupidamist, personalitööd jne.

Põllumajandusameti loomise projekti olulisemad tegevused ja tähtajad on järgmised:

- 1) mais 2009 alustati liidetavate asutuste funktsioonide ja protsesside analüüsiga;
- 2) 5.juuniks 2009 plaanitakse välja töötada ameti struktuur;
- 3) 4.septembriks 2009 plaanitakse välja töötada põhimäärus, koosseisutabelid ning ruumide planeeringud;
- 4) 1.novembriks 2009 plaanitakse välja töötada protseduurireeglid ja ametijuhendid;
- 5) Ühtlasi viiakse raamatupidamine Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutustes kasutusel olevale raamatupidamise programmile SAP.

2.2.3 Uurimis- ja arendusprojektid

Riikliku programmi „Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastatel 2004-2008“ raames rahastati 2008. aastal rakenduslikke teadusuuringute projekte kokku 28 629 tuhande krooni ulatuses, sh toiduohutuse ja veterinaaria valdkonna projekte 4 184 tuhande krooni, loomakasvatuse (sealhulgas vesiviljelus) valdkonna projekte 4 420 tuhande krooni, taimekasvatuse (sealhulgas aiandus) valdkonna projekte 14 724 tuhande krooni, põllumajandust toetavate tegevuste valdkonna projekte 2 709 tuhande krooni ning maamajandus- ja sotsiaaluuringute valdkonna projekte 2 591 tuhande krooni ulatuses.

2008. aastal töötati välja riiklik programm „Sordiaretusprogramm aastatel 2009-2019“. 2009. aastal teostatakse 6 730 tuhande krooni ulatuses sordiaretusprojekte.

Riikliku programmi „Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastatel 2009-2014“ raames viiakse rakendusuringute projekte 2009. aastal läbi 18 386 tuhande krooni ulatuses, sh toiduohutuse ja tervise valdkonnas 3 077 tuhande krooni, loomakasvatuse (sh vesiviljelus) valdkonnas 3 320 tuhande krooni, taimekasvatuse ja taimetervise (sh aiandus) valdkonnas 8 542 tuhande krooni, põllumajandustootmist toetavate tegevuste valdkonnas 2 364 tuhande krooni ning maamajandus- ja sotsiaaluuringute valdkonnas 1 082 tuhande krooni ulatuses. Ootamatult esilekerkivate ja sektorit oluliselt mõjutavate probleemide lahendamiseks läbiviidavaid projekte on 2009. aastal kavas rahastada 552 tuhande krooni ulatuses.

2.3 Ülevaade tegevuskavade täitmise aruandest

2.3.1 Ülevaade põhitegevusvaldkondadest

Põllumajandusministeeriumi haldusala võib tinglikult jaotada kolmeks põhitegevusvaldkonnaks: toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid; maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus ning kalandus.

Kogu valitsemisala kolme tegevusvaldkonna 2008. aasta eelarve ja tegelikud näitajad kokku on toodud allolevas tabelis (vt tabel 2).

Tabel 2. 2008.a eelarve

(*tuhandetes kroonides*)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
5 270 163	4 225 561	-4 860	-	3 521 901	2 426 404

Detailsemalt saab vaadata eelarve täitmise aruannet ja meetmetele korrigeeritud eelarvelisi vahendeid käesoleva aastaaruande 3.osas (vt p3.6 tabelit „Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste 2008.aasta tegevuskava täitmise aruande finantsnäitajad“, lk 61).

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tegelike kulude jagunemine tegevusvaldkondade vahel 2007. ja 2008. aastal on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Tegelike kulude jagunemine tegevusvaldkonniti

(*tuhandetes kroonides*)

	2008	2007
Toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid	463 098	405 047
Maaelu, põllumajandus ja toiduainetööstus	3 668 519	2 877 082
Kalandus	93 944	137 068

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tegelike tulude jagunemine tegevusvaldkondade vahel 2007. ja 2008. aastal on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Tegelike tulude jagunemine tegevusvaldkonniti

(*tuhandetes kroonides*)

	2008	2007
Toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid	145 680	116 749
Maaelu, põllumajandus ja toiduainetööstus	2 241 717	1 665 169
Kalandus	39 007	148 562

2.3.2 Tegevusvaldkond - Toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev toiduohutuse ning taimetervise ja loomade tervishoiu tegevusvaldkond hõlmab toiduohutuse, loomatervise, veterinaarpraksise, loomakaitse, põllumajandusloomade aretuse, taimetervise, taimekaitse, sortide registreerimise

ja sordikaitse, seemne ja taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise, väetiste ja sööda käitlemise, mahepõllumajanduse ning aiandustoodete kvaliteedi valdkonna korraldamist ning nende nõuetele vastavuse riikliku järelevalve teostamist.

Tabel 5. Toiduohutuse, taimetervise ning loomade heaolu ja tervishoiu 2008.aasta eelarve kulud ja tulud (tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehtingud	Tegelikud finantseerimistehtingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
435 301	463 098	-	-	117 517	145 680

Strateegilised eesmärgid:

1. Eesmärk: Parandada Eestis toodetava, töödeldava ja tarbitava toidu kvaliteeti.

Indikaator nr 1: Elanikkonna toidutekkelistesse nakkushaigustesse haigestumiste arv 100 000 elaniku kohta aastas v.a välisreisid (eesmärk - vähendada): Elanikkonna toidutekkelistesse nakkushaigustesse haigestumuse arv oli 326, mis on jäänud samale tasemele eelneva aastaga (2007.aastal 357). Üheks haigestumiste suhteliselt suure arvu põhjuseks võib lugeda reisimise suurenemist. 2011. a on planeeritud sihttasemeks 310.

Indikaator nr 2: Loomade ja toidu kontrollimisel tuvastatud nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal teostatud kontrollide arvust (eesmärk-vähendada): Loomade ja toidu kontrollimisel tuvastatud nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal teostatud kontrollide arvust oli 2,6%, mis oli oodatud saavutustasemest kõrgem.

Indikaator nr 3: Loomse toidu kaudu inimesele levivate nakkushaiguste (BSE, skreipi, trihhinelloos) uuringute arv: Loomse toidu kaudu inimesele levivate nakkushaiguste osas uuringud teostatud *BSE-(100%) 96,6%; *Lammaste ja kitsede skreipi-65% NA *Trihhinelloos-(100%) 99,9%, millest seedemethodil-(96%) 95,6%. Alates 2008. a tapaloomi enam skreipi suhtes ei uurita.

2. Eesmärk: Tagada loomade ja taimede vähemalt rahuldav tervislik seisund.

Indikaator nr 1: Ohtlike loomataudidega: marutaudiga (s.h koduloomad) nakatunud loomade arv ja veiste enzootilise leukoosiga (VEL), veiste tuberkuloosiga (TBC), veiste brutselloosiga (BBR), lammaste brutselloosiga (OBR) tabandunud karjade arv. Marutaud 3; sellest koduloomad 2; VEL (karjad)-3; TBC (karjad) – 0; BBR (karjad) - 0; OBR (karjad)-0.

Indikaator nr 2: Nõuetele mittevastavate söödapartiide protsentuaalne osakaal riikliku järelevalve korras kontrollitud partiide arvust (eesmärk – vähendada): Nõuetele mittevastavate söödapartiide protsentuaalne osakaal riikliku järelevalve korras kontrollitud partiide arvust oli 7%, mis on poole parem 2011. aastaks planeeritud tasemest 14%.

Indikaator nr 3: Eriti ohtlikena klassifitseeritavate linnu- ja loomahaiguste diagnoositud juhtude kavandatud arv (suu- ja sõrataud, lindude gripp, sigade klassikaline katk jt): Eriti ohtlikena klassifitseeritavate linnu- ja loomahaiguste juhtumeid 2008. aastal ei diagnoositud.

Indikaator nr 4: Tuvastatud uute ohtlike taimekahjustajate liikide arv: 2008 aastal uusi ohtlike taimekahjustajate liike ei tuvastatud.

Indikaator nr 5: Tuvastatud nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal põllumajandussaaduste ja põllumajanduslikus tootmises kasutatavate tootmissisendite kvaliteedi ja ohutuse kontrollimiste arvust (eesmärk vähendada): põllumajandussaaduste ja põllumajanduslike tootmissisendite (taimekaitsevahendid, väetised, seeme ja paljundusmaterjal) nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal kontrollimiste arvust oli 7,1%, mis on üle poole parem oodatud osakaalust 2008. ja 2011. aastaks (18% ja 17%).

3. Eesmärk: Suurendada teadlikkust toiduohutusest, loomade tervishoiust ja taimetervisest ning selle seostest keskkonna ohuteguritega.

Indikaator nr 1: Tunnustatud mahepõllumajandustoodangu töötlemisega tegelevate ettevõtete osakaal toiduseaduse alusel tunnustatud ettevõtete arvust (eesmärk – suurendada): tunnustatud mahepõllumajandustoodangu töötlemisega tegelevate ettevõtete osakaal toiduseaduse alusel tunnustatud ettevõtete arvust on suurenenud tasemini 0,0027. 2011. aastaks loodetakse sihtaseme tõusmist kuni 0,003ni.

Indikaator nr 2: Sektorile suunatud valitsemisala poolt korraldatud teabepäevade arv (eesmärk - suurendada): Sektorile suunatud teabepäevi toimus 2008.aastal 42, mis on suurem planeeritust. 2011. a on kavandatud läbi viia sektorile vähemalt 59 teabepäeva.

Indikaator nr 3: Nõustajatele korraldatud valdkonnaga seotud koolituste arv koos tagasiside küsitlusega: 2008. aastal korraldati nõustajatele 9 koolitust. 2011. aastaks soovime korraldada nõustajatele vähemalt 15 koolitust aastas. Sektorile suunatud valitsemisala poolt korraldatud teabepäevade arv ja nõustajatele korraldatud valdkonnaga seotud koolituste arvud olid suuremad planeeritust.

1. meede - Info kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine

Meetme raames tagatakse järjepidev toiduohutust, loomade tervishoidu ja heaolu, taimetervist ning ohutut elukeskkonda toetavate efektiivsete ja süsteemsel hetkeolukorra informatsiooni analüüsil põhinevate ning valdkonnades tegelikult valitsevat olukorda arvestavate nõuete kehtestamine, kaasates nõuete väljatöötamise nõuetega seotud sihtgrupid.

Tabel 6. Toiduohutuse ning taimetervise ja loomade tervishoiu valdkonna 1. meetme

2008.a eelarve, kulud ja tulud

(tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
9 447	17 705	-	-	-	2 514

Kulude ületamine oli tingitud Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti poolt tehtud kulutustest registrate arendamisse, mida algselt ei olnud kavandatud.

2. meede - Järelevalvesüsteemi arendamine ja tõhustamine

Meetme raames tagatakse toiduohutuse, loomade tervishoiu (sh loomakaitse) ja taimetervise ning keskkonnanõuete täitmine, mille üks eeldus on efektiivselt toimiv järelevalvesüsteem. Tagatakse vajalike andmekogude regulaarne täiendamine (sh järelevalve- ja seireprogrammide tulemused ning toidutarbimise andmed), mille alusel tehakse riskianalüüsi ja otsuseid vajalike normide kehtestamise kohta. Tõhustatakse järelevalve tulemuslikkuse analüüsi ning järelevalveasutuste sisekontrolli süsteemi, arendatakse ja rakendatakse seire- ja tõrjeprogramme ning tagatakse järelevalveprotseduuride olemasolu ja eesmärgipärasus. Tagatakse referent- ning ametlike laboratooriumide jätkusuutlik areng. Erilist tähelepanu pööratakse loomahaiguste ning toiduohutuse alase seire ja kontrollitoimingute, samuti ohtlike taimekahjustajate monitooringute nõuetekohasele teostamisele nendes valdkondades, kus kehtivad või kavatakse kehtestada Euroopa Liidu nõuded.

Tabel 7. Toiduohutuse ning taimetervise ja loomade tervishoiu valdkonna 2. meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud (tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
405 049	403 096	-	-	117 517	136 811

Tuludest laekus rohkem veterinaarjärelevalve tasu, kulude alatäitmine on tingitud investeeringute tegemisest kavandatud mahust vähem, kuna varade müügist ei laekunud planeeritud vahendeid.

3. meede - Tõhusa õigusliku raamistiku tagamine

Meetme raames toetatakse kogu tegevusvaldkonna heade tavade ja standardite levitamist (väljatöötamist ja järgimist), tõhustatakse teavitamist eesmärkidest, nõuetest ja välditavatest riskidest. Arendatakse klientide teavitamise ja tagasiside süsteemi.

Tabel 8. Toiduohutuse ning taimetervise ja loomade tervishoiu valdkonna 3. meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud (tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
20 805	42 296	-	-	-	6 355

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

- Alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuete järelevalve kauplemisel ning riikliku alkoholiregistri pidamine (Veterinaar- ja Toiduamet).
- Loodi andmebaas, mis sisaldab Eestis teostatud toitumise ja toidu tarbimise alaste uuringute tulemusi.
- Loomahaiguste diagnostiliste uuringute läbiviimine: viidi läbi riikliku loomataudi tõrje programmi raames teostatavad uuringud; diagnostilised uuringud loomade, lindude ja kalade haigestumise- ja suremuse põhjuste selgitamiseks; on tagatud diagnostiline valmisolek eriti ohtlike loomataudide laboratorseteks uuringuteks taudipuhangu

olukorras; viidi läbi metsloomade suukaudse vaktsineerimise programmi raames teostatavad uuringud (Veterinaar- ja Toiduamet).

- Tõhustati mahepõllumajanduse järelevalvet tootmise, töötlemise ja turustamise tasandil, täiendati regulaarselt selleks vajaliku andmekogu ja vastavate järelevalveprotseduure. Käivitati maheseemne register (infosüsteem), juurutati riskianalüüsil põhinev järelevalvesüsteem (alus: komisjoni määrus (EÜ) nr 1452/2003), korraldati täiendõpe ametnikele, et tagada valdkonnas sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontroll (Taimetoodangu Inspeksioon).
- Nõustajatele korraldati regulaarseid koolitusi. Sektorile korraldati 15 taimetervise alast teabepäeva: mahepõllumajanduse valdkonnas 10, seemnete valdkonnas 2, sordikaitse valdkonnas 1, sööda valdkonnas 2.
- Põllumajandusloomade registri pidamine ning registriandmete töötlemine ja analüüs (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet). Loomad on vastavalt loomapidajate avaldustele registreeritud, veised varustatud kõrvamärgi ja veisepassiga, on viidud läbi registriinventuurid (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet).
- Riigiabi toel tagati loomapidajatelt pärinevate hukkunud põllumajandusloomade kogumiseks ja kahjutustamiseks loodud loomsete jäätmete käitlemise süsteemi toimimine.
- Teostati riiklikke järelevalve analüüse ja uuringuid Eesti põllumajandussektorile ning viidi läbi riiklikud toiduseired (taimekaitsevahendite jääkide ning mükotoksiinide määramiseks) (Põllumajandusuuringute Keskus).
- Tarbijat, sööda- ja toidukäitlejat ning põllumajandustootjat on informeeritud soovituslikest normatiividest. Tarbijate teadlikkuse tõstmiseks nii õigusaktidest tulenevatest nõuetest kui ka toiduohutusest ja toitumisest üldisemalt anti välja trükis "Tark valik".
- Korraldati toidu kvaliteedi ja ohutusealane seire ja vastavad aruanded toidu ohutuse tagamiseks.
- Tulenevalt võimalusest Euroopa Liidus kehtivate erinevate õigusaktide, standardite ja nõuete väljatöötamisele kaasa aidata, osaleti rahvusvahelisel tasandil nii Codex Alimentarius'e (FAO toidustandardite väljatöötamisega tegelev organisatsioon), IPPC (Rahvusvaheline Taimekaitsekonventsioon, mille alusel töötatakse välja rahvusvahelisi fütosanitaarmedmete standardeid (ISPM)), EPPO (Euroopa ja Vahemeremaade Taimekaitse Organisatsioon) kui ka OECD (Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon) ja UPOV'i (Rahvusvaheline Uute Taimesortide Kaitse Liit) töös.
- Töötati välja vastavad regulatsioonid, sh esitati kvaliteetsetel analüüsidel põhinevad Eesti seisukohad ja kaitsti Eesti huve Euroopa Liidu otsustusprotsessis osalemisel. 2008. a jooksul osales Eesti Euroopa Liidu tasandil toidu lisaainete, lõhna- ja maitseainete ning ensüümide kasutamist reguleerivate määruste paketi ettevalmistamisel, mis kiideti heaks 16. detsembril 2008. Samuti pestitsiidide Euroopa Liidu õigusaktide paketi ettevalmistamisel. 15. jaanuaril 2009 kiideti heaks taimekaitsevahendite turule lubamist reguleeriv määrus ja taimekaitsevahendite säästvat kasutamist reguleeriv direktiiv, mille ülevõtmisel ja rakendamisel on otsene mõju inimese tervise ja keskkonnaohutuse, sh toiduohutuse tagamisel.
- Taimekaitse valdkonnas loodi õiguslik alus Eesti territooriumil taimekaitsevahendite efektiivsuskatsete läbi viimiseks ja katseüksuste ning seal läbiviidavate katsete heale katsetavale vastavuse hindamise ning tunnustamise süsteemi loomiseks. Uus süsteem loob siinsetele katseüksustele võimaluse teha katseid tingimustes, mis tagavad

tulemuste rahvusvahelise tunnustamise. Uue süsteemi rakendumisel saavad taimekaitsevahendite maaletoojad potentsiaalsed võimalused tellida taimekaitsevahendite turule lubamiseks vajalike efektiivsuskatsete läbiviimist siinsetelt tunnustatud katseüksustelt. Uus süsteem aitab kaasa ka Eesti katseüksuste arengule, mis omakorda on innovatsiooni soodustavate tingimuste loomise seisukohalt Eesti riigile väga oluline.

- Töötati välja õiguslik alus taimetervise järelevalvetasu maksmiseks tollikassasse, millega lihtsustus ettevõtja jaoks järelevalvetasu maksmine piiril ning hoitakse ära maksukohustuse täitmata jätmise (jõustus 1. jaan 2009. a).
- Töötati välja vesiviljelussektori loomatervise alaste nõuete pakett (jõustumine 1. augustist 2008.a).

2.3.3 Tegevusvaldkond - Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus

Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetetööstuse tegevusvaldkond hõlmab Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi ÜPP) kujundamises osalemist ja selle elluviimist, Eesti maaelu arengukava ja riigiabi vastavate meetmete väljatöötamist ja rakendamist, põllumajandussaaduste tootmise, töötlemise ja kaubanduse reguleerimist, maaparanduse korraldamist, põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime parandamist, keskkonna parandamist, maapiirkonna ettevõtluse ja elukeskkonna arengu suunamist, sordi- ja tõuaretust.

Tabel 9. Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetetööstuse valdkonna 2008.a eelarve, kulud ja tulud *(tuhandetes kroonides)*

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
4 559 273	3 668 519	-4 860	-	3 172 571	2 241 717

Strateegilised eesmärgid

1. Eesmärk: Parandada põllumajandussektori konkurentsivõimet

Indikaator nr 1: Netolisandväärtuse juurdekasv aastas keskmiselt töäjõu ühiku kohta (eelnend aastaga võrreldes, %) põllumajanduses (FADN andmetel): Netolisandväärtuse juurdekasv aastas keskmiselt töäjõu ühiku kohta põllumajanduses 2007.aastal on võrreldes 2006.aastaga kasvanud 57% tulenevalt nii toetustasemetest kasvast kui oluliselt tõusnud kokkuostu- ja jaehindadest. 2008. a põllumajandusliku majandusarvetuse esialgse hinnangu kohaselt netolisandväärtus keskmise töäjõu ühiku kohta vähenes võrreldes 2007.aastaga 16%, kuid jäi 29,6% kõrgemaks 2006. aasta tasemest. 2011. aastani on plaanitud hoida 5% taset.

Indikaator nr 2: Toiduainetetööstuse lisandväärtus töötaja kohta (juurdekasvu protsent võrreldes eelnend aastaga): Toiduainetetööstuse lisandväärtus ühe töötaja kohta oli 2007.aastal 268 tuhat krooni (kasv 26% võrreldes 2006.a). 2008.aastal prognoositav vähenemine 5-10% võrreldes 2007.aastaga. 2011. aastani soovitakse samuti hoida 5% taset.

Indikaator nr 3: Mahetoodete turuosa aastas (eesmärk-suurendada): Mahetoodete turuosa ei olnud 2008.aastal võimalik mõõta. Tõenäoliselt oli 2008.aastal mahetoodete turuosa

põllumajandussaaduste turul indikaatori saavutustasemest madalam. Indikaatori saavutustaset 2008.aasta kohta saab mõõta järgmisel aastal, kui viiakse läbi põllumajandustoodete turu-uuring. 2008.aastal läbiviidud põllumajandustoodete turu-uuringul hinnati mahetoodete turuosa 2007.aasta jaemüügi käibe alusel. Mahetoodete turuosa põllumajandustoodete turul oli 2007. aastal 0,23%, mis oli indikaatori saavutustasemest vähem (0,5%). Järgnevateks aastateks kavandatud tõus ei saavuta arvatavasti plaanitud taset (2011. a 1,8%) lähtuvalt hetkel valitsevast majandusolukorrast.

Indikaator nr 4: Mahepõllumajandussaadusi tootvate ettevõtjate arv (eesmärk – suurendada): Mahepõllumajandussaadusi tootvate ettevõtjate arv oli 2008.aastal 1245, mis on lähedal indikaatori soovitud saavutustasemele (1350).

Indikaator nr 5: Korrastatud (st rekonstrueeritud ja uuendatud) maaparandussüsteemide pind aastas (ha): Korrastatud maaparandussüsteemide pind 2008.aastal oli 4022 ha. Mitmed projektid ei olnud 2008.aasta lõpuks saanud kasutusluba. Investeeringu tegemiseks on Maaelu Arengukava meetme 1.8 raames aega 2 aastat, mis samuti mõjutab saavutustaset.

2. Eesmärk: Säilitada traditsioonilised põllumajandusmaastikud ja puhas keskkond

Indikaator nr. 1: Põllumajanduslikult majandatav maa (ha) (eesmärk-suurendada): toetudes Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti andmetele maksti 2008.aastal ühtset pindalatoetust heakskiidetud taotluste põhjal 827 000 hektarile (2007.aastal oli see vastavalt 832 091 ha).

Indikaator nr 2: Põllumajanduslikult majandatav maa ebasoodsates piirkondades (ha): Põllumajanduslikult majandatava maa pindala oli 341 981 ha ebasoodsamates piirkondades (edaspidi LFA). Võrreldes 2007.aastaga on ebasoodsamates piirkondades majandatav maa kasvanud. 2009. aastal toimub EL tasandil LFA kriteeriumide ümbervaatamine, mis tähendab, et hetkel ei ole võimalik prognoosida pinda pärast 2010. aastat.

Indikaator nr 3: Mahepõllumajanduslikult majandatav maa (ha) (eesmärk-suurendada): Soovitud indikaatori saavutustase oli suurem planeeritust, - 2008.aasta lõpuks oli mahepõllumajanduslikult majandatavat maad 87 347 ha (2007. aastal vastavalt 81 000 ha). Mahepõllumajanduslikult majandatav maa pindala on suurem planeeritust.

3. Eesmärk: Tagada põllumajandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng ning parandada elukeskkonda maal

Indikaator nr 1: Hõivatud valla elanikud töötavad samas vallas (% hõivatud valdade elanike arvust): Hõivatud valla elanikud töötavad samas vallas 52%.

Indikaator nr 2: LEADER gruppidega kaetud ala maapiirkonnas/valdades ja väikelinnades elanike arvuga kuni 4000 (%): Kohalikud tegevusgrupid (24) hõlmavad 181 omavalitsusüksust, nendega on hõlmatud ligikaudu 98% maapiirkonnast, ehk kavandatud Leader gruppidega kaetus on toimunud loodetust 3% tulemuslikumalt.

1. Meede - Majandustegevuse mitmekesistamine ja elukeskkonna parandamine maapiirkonnas.

Meetme raames toetatakse tootmise ja töötlemise tõhususe ning kõrgema lisandväärtusega toodete osakaalu tõusu, tootmis- ja töötlemisstruktuuride arengut optimaalsuse suunas, alternatiivset tootmist ja töötlemist. Toetatakse tootjate ja töötlejate koostööd teadusasutustega, rakendusuringuid, arendustegevust ning vajalike turuuringute teostamist ning teavitatakse tarbijat. Selleks rakendatakse vastavad toetusmeetmed, tõhustatakse sektori majandusliku olukorra ja nõudluse-pakkumise vahekorra analüüsi, töötatakse välja ja rakendatakse vastavad arengukavad ning õiguslik raamistik, arendatakse toetuste haldamist, rakendatakse seire- ja hindamissüsteem ning töötatakse välja teavituskavad, kaasatakse tootjate-töötlejate esindajad aruteludesse sektori tuleviku osas ning sellele tuginedes kaitstakse tootjate- töötlejate huve Euroopa Liidu otsustusprotsessis.

Tabel 10. Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetööstuse valdkonna 1.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
448 198	194 615	-	-	317 198	126 944

Tulude ja kulude alatäituvus võrreldes eelarvega oli põhiliselt tingitud Maaelu Arengukava 2007-2013 toetuste väljamaksete lükkumisest 2009. aastasse.

2. meede - Põllumajanduskeskkonna ja - maastike säilitamine

Meetme raames toetatakse hea keskkonnaseisundi saavutamist keskkonnasõbralike põllumajanduslike tootmisviiside rakendamise kaudu ja põllumajandusmaa jätkusuutlikku kasutamist ka piirkondades, kus see on oluline traditsiooniliste maastike kujundamisel ning kõrge loodusväärtusega alade säilimisel (sh säästev metsamajandus).

Tabel 11. Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetööstuse valdkonna 2.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
813 325	836 410	-	-	590 229	604 129

Nii tulude kui ka kulude kõrvalekalded eelarvest olid põhiliselt tingitud Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti poolt makstavate Maaelu Arengukava 2007-2013 toetuste planeeritud väljamaksete vähenemisest, kuna kõik uue programmeerimisperioodi meetmed ei olnud veel rakendunud.

3. meede - Põllumajandustootmise konkurentsivõime tõstmine ja piirkondlikke erisusi arvestava majandustegevuse toetamine

Meetme raames toetatakse maaettevõtlike mitmekesisustamist sh innovaatilist ja keskkonnasõbralikku ettevõtlust ning uute ja paremate töökohtade loomist ja külade arengule

suunatud investeeringuid. Aidatakse kaasa Leader põhimõtete arendamisele ja rakendamisele maaelus, tugevdades avaliku, era- ja mittetulundussektori omavahelist koostööd, selgitades välja piirkondlikud prioriteedid, andes edasi teatavale piirkonnale olulisi teadmisi ja oskusi ning viiakse ellu muid kohalikule arengule olulisi tegevusi. Töötatakse välja vastavad arengukavad ja õiguslik raamistik ning arendatakse toetuste haldamist ja maaelanike teavitamist-nõustamist.

Tabel 12. Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetööstuse valdkonna 3.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud (tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
3 297 749	2 637 493	-4 860	-	2 265 143	1 510 644

Nii tulude kui ka kulude kõrvalekalded eelarvest olid põhiliselt tingitud Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti poolt makstavate Maaelu Arengukava 2007-2013 toetuste planeeritud väljamaksete vähenemisest, kuna kõik uue programmeerimisperioodi meetmed ei olnud veel rakendunud.

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

- “Hädaolukorraks valmisoleku seaduse” alusel tegevusvaru moodustamisega on tagatud toiduainete varu ning on olemas valmisolek kriisi- ja hädaolukorras toimimiseks.
- "Biomassi ja bioenergia edendamise arengukava aastateks 2007-2013" tegevused 2008. aastal täideti osaliselt tulenevalt eelarvevahendite kärbetest.
- Rakendati arengukava "Eesti toit", mille raames viidi ellu projekte, mis on suunatud eesti toidu eripära tutvustamisele, tervisliku toitumise propageerimisele ja ekspordi võimekuse tugevdamisele. Eelkooliealiste laste ja kooliõpilaste hulgas toetati piima ja piimatoodete tarbimist koolipiima toetuse kaudu.
- Töötati välja ja rakendati arengukava "Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2007-2013" ning riiklike programmide "Sordiaretusprogramm aastatel 2009-2019" ja "Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastatel 2009-2014" ning parandati põllumajandustootjatele info kättesaadavust koolitus- ja teavitustegevuste kaudu. Geneetiline ressurss on kogutud ja säilitatud, loodi raamistik pikaajalise sordiaretustegevuse koordineerimiseks ning teadustugi toiduohutuse ja tervise, taimekasvatuse ja taimetervise, loomakasvatuse (sh vesiviljeluse), maamajandus- ja sotsiaaluuringute ning põllumajandust toetavate tegevuste valdkonnas.
- Maaelu Arengukava 2007-2013 I telje raames rakendusid järgmised toetusmeetmed: koolitus- ja teavitustegevused (1.1), noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine (1.2), investeeringud bioenergia tootmisesse (1.4.3), metsa majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine (1.5), põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsandussaadustele lisandväärtuse andmine (1.6), põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö (1.7.1); nõuandesüsteemi ja -teenuste toetamine (1.3); investeeringud mikropõllumajandusettevõtete arendamiseks (1.4.1), investeeringud loomakasvatusehitistesse (1.4.2), põllu- ja metsamajanduse infrastruktuuri toetusmeede (1.8).

- Maaelu Arengukava 2007 - 2013 II telje raames rakendusid järgmised toetusmeetmed: 2.1 Ebasoodsamate piirkondade toetus; 2.2 Natura 2000 toetus põllumajandusmaale; 2.3.3 Ohustatud tõugude loomapidamine, 2.3.5 Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus, (2.3.2) mahepõllumajanduslik tootmine, (2.5.1) kiviaia rajamise ja taastamise toetus ning (2.6).NATURA 2000 toetus erametsamaale
- Maaelu Arengukava 2007-2013 III telje raames rakendusid järgmised toetusmeetmed: majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas (3.1), külade uuendamine ja arendamine (3.2) ja Leader (4).
- Põllumajandusliku keskkonnatoetuse (PKT) hindamise kaudu tagati põllumajanduse keskkonnaprogrammi efektiivsus ja keskkonnasõbralikkus.
- Põllumajandustootjatele, erametsa valdajatele ning põllumajandus- ja metsandussaaduste töötlejatele suunatud nõuandesüsteem toimib. Alustati põllumajandustootja asendamise toetuse rakendamiseega.
- Rakendati mee ja mesindussaaduste tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklikku programmi. Paranes mesinike teadlikkus mesilashaiguste ennetusse ning ravimisse, millega kaasnes ka meekvaliteedi tõus.
- Rakendati praktikatoetust põllumajandustootjatele, kelle ettevõttes viiakse läbi praktikat kutseõppeasutuste õpilastele ja EMÜ üliõpilastele. Infomessil "Teeviit" tutvustati maaelu, põllumajandust ja põllumajandusvaldkonna erialasid ning õppimisvõimalusi põllumajanduslikes kutseõppeasutustes, teadvustati künnitegevuse ja kutsealase praktika olulisust. Viidi läbi vabariiklik künnivõistlus ja "Noortalunike kutsevõistlus", aidati kaasa kutsete omistamisele põllumajandusvaldkonnas.
- Tagati maaparandussüsteemi ehitamise, projekteerimise ja hoiu vastavus kehtestatud nõuetele. Koostati alamvesikondade maaparandushoiukavad. Korraldati riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hoidu.
- Rakendati 2008.aasta turukorralduse abinõusid ja taimekasvatuse turukorraldusmeetmeid, sealhulgas avati teravilja sekkumiskokkuost. Sekkumiskokkuostu teravilja ei müüdnud. Loomakasvatuse sektoris kehtivaid turukorraldusmeetmeid (peale koolipiimatoetuse) ei rakendatud, kuna alates 2007. aastast olid toetustasemed kahandatud nulli euroni.
- Põllumajandusmuuseumides tehti ära suur töö muuseumide hoonete renoveerimisel, viidi läbi rida üritusi, mis tutvustavad maaelu- ja põllumajandusajalugu, korraldati eesti toitu propageerivaid üritusi jne.

2.3.4 Tegevusvaldkond - Kalandus

Kalanduse tegevusvaldkond hõlmab Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas kala- ja vesiviljelussaaduste tootmise, töötlemise ja turustamise koordineerimist, kutselise kalapüügi korraldamist ning Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika rakendamist (sh Eesti kalanduse strateegia ja riigiabi vastavate meetmete väljatöötamist ja rakendamist). Põllumajandusministeerium tegeleb ka kala tootmise ja töötlemise hügieeniga, kuid see osa on kajastatud Toiduohutuse tegevusvaldkonna raames. Keskkonnaministeeriumi kalavarude osakond tegeleb kalavarude säästliku kasutamise ja kaitse korraldamisega (sh. kalavarude kalakasvatuse taastootmise, kalade kudealade kaitse ja taastamise ning harrastuskalapüügi korraldamisega).

Tabel 13. Kalanduse valdkonna 2008.a eelarve, kulud ja tulud (tuhandetes kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
275 589	93 944	-	-	231 813	39 007

Strateegilised eesmärgid:

1. Eesmärk: Parandada kalandussektori konkurentsivõimet ja tagada selle jätkusuutlikkus

Indikaator nr 1: Vesiviljeluse toodangu maht aastas (tonnides): Eksperthinnangu kohaselt ulatus 2007.aasta tootmine 600 tonnini. Vesiviljeluse toodangu mahu indikaatori 2008.aasta saavutustaseme kohta ei saa hetkel täpsemat hinnangut anda, sest vajalikud andmed avalikustatakse Statistikaameti poolt juunis. Lähiajal vähenevad läbi Euroopa Kalandusfondi toetusmeetme 1.1 Riigiabi kalapüügi alaliseks lõpetamiseks (projektid hetkel Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametis menetluses).

Indikaator nr 2: Kogu kalalaevastiku püügivõimsuse vähenemise näitajad GT (Gross Tonnage) ja kW (kilowatt): Kalalaevade registri kohaselt on hetkel kalalaevastiku püügivõimsuse vähenemise näitajad 28117 GT; 79611 kW (2007.aastal olid need näitajad vastavalt 28083 GT, 78689 kW). Euroopa Liidu kalanduspoliitika näeb ette püügivõimsuse vähendamist, sest kalaressurss on vähenenud. Eesti kogu kalalaevastiku püügivõimsuse vähenemise näitajad on planeeritust kõrgemad.

2. Eesmärk: Tagada kalandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng

Indikaator nr 1: Kalatoodete osakaal toiduainete tootmises kavandatuna: Indikaatori osas on lühiajalise statistika põhjal toimunud langus 7%-le oodatud 12% asemel. Lühiajalist (kvartaalset) statistikat võidakse veel korrigeerida. Languse põhjalikku analüüsi ei ole veel tehtud, kuid prognoosime, et kalatoodete osakaalu langus on tingitud piimatoodete hinna tõusust 2008.aastal, mil kalatoodete hinnad olid pigem stabiilsed ja ei tõusnud.

Indikaator nr 2: Kalanduses hõivatud isikute keskmine sissetulek võrreldes Eesti keskmisega: Indikaatori saavutustaseme osas on toimunud suurem tõus kui prognoositud - 70% asemel saavutustase 82% (mis oli prognoositud aastaks 2010). Loodetust parema tulemuse üheks põhjuseks oli surve pikaajalisteks töölepinguteks, vältimaks suurenevat tööjõuvoolavust.

Indikaator nr 3: Kutseliste kalurite arv: 2007-2800; 2010-2400. Tegelik tase oli 2007. aastal 2700. Kalurite arvu vähenemine on tingitud jätkuvast protsessist muuta kalapüügitegevus efektiivsemaks. Kutseliste kalurite arv on planeeritust kõrgem.

1. Meede - Kalanduspiirkondade jätkusuutliku arengu toetamine

Kalapüügi arendamisel peame vajalikuks riiklikult sekkuda selleks, et aidata kaasa pikemas perspektiivis kalapüügi majanduslikule jätkusuutlikkusele ning vältida ohte ülepüügiks.

Oluline on tasakaalu saavutamine püügivõimsuse ja varude vahel ning viia kalurite tegevus vastavusse nüüdisaja keskkonna-, töötingimuste, ohutuse- ja hügieeni nõuetega.

Selleks on meil võimalik kasutada Euroopa Kalandusfondi toetusmeetmeid (Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimise toetusi, traalpüügi laevastiku investeeringuid, väikesemahulist rannapüüki, sisevete kalanduse toetusi), mille raames toetatakse investeeringuid püügaluste moderniseerimiseks, selektiivsemate püügivahendite kasutuselevõtuks nii traalpüügil, rannapüügil kui ka sisevete kalapüügil. Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimisega viiakse püügivõimsus traalpüügil varudega tasakaalu.

Tabel 14. Kalanduse valdkonna 1.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(*tuhandetes kroonides*)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
52 441	6 734	-	-	45 935	1 837

2. meede - Kalapüügi arendamine

Töötlemise ja vesiviljeluse arendamisel peame vajalikuks riiklikult sekkuda selleks, et aidata kaasa tootmise ja töötlemise tehnoloogiliste lahenduste ajakohastamisele ning toodangu kohandamisele turunõudlusega. Oluliseks peame keskkonnainvesteeringute suurenemist, et aidata kaasa jätkusuutliku ja efektiivse kalanduse käitlemisketi arengule. Selleks on meil võimalik kasutada Euroopa Kalandusfondi toetusmeetmeid (vesiviljeluse investeeringuid, kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemise ja turustamise toetusi), mille raames toetatakse investeeringuid kaasaegsete tehnoloogiliste liinide ja seadmete soetamiseks, innovatsiooniks ning keskkonnasäästlikuks vesiviljeluseks.

Tabel 15. Kalanduse valdkonna 2.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(*tuhandetes kroonides*)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
63 757	33 563	-	-	54 277	9 262

3. meede - Kalaturukorralduse ja ühistegevuse arendamine

Meetme raames kogutakse ja analüüsitakse statistikat kalandustoodete tootjate kohta, kontrollitakse turukorralduslike abinõude järgimist (miinimumhinnad), turustandardite kasutamist ja Euroopa Liidu turukorralduslike abinõude rakendamist.

Varude loodusliku taastootmise seisukohalt on vajalik parendada olukorda kudealadel. Kalaturukorralduse ja ühistegevuse arendamisel peame vajalikuks riiklikult sekkuda selleks, et aidata tõsta kalanduse konkurentsivõimet läbi ühistegevuse. Oluline on nii horisontaalne kui vertikaalne majanduslik integratsioon.

Selleks on meil võimalik kasutada Euroopa Kalandusfondi toetusmeetmeid (ühistegevuste, kalasadamate, uute turgude leidmise toetused, ühistegevuse ning veeloomastiku- ja taimestiku kaitse meetmed), mille raames toetatakse investeeringuid kalandusega seotud infrastruktuuri, tootjaorganisatsioonide asutamist ja tegutsemist, turundustegevuse arendamist, kudealade taastamist ja arendamist ning rakendusteaduse, nõuandesüsteemi arendamist ja erinevate katseprojektide rakendamist. Pädevate valdkonnaspetsialistide arendamisele on suunatud riiklikest toetustest koolitus- ja praktikatoetus.

Tabel 16. Kalanduse valdkonna 3.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(*tuhandetes kroonides*)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
67 549	25 481	-	-	53 216	13 183

4. meede - Töötlemise ja vesiviljeluse arendamine

Kalanduspiirkondade arendamisel peame vajalikuks riiklikult sekkuda selleks, et säilitada rannakalandus, andes selleks võimalused alternatiivsete tegevusalade arendamiseks (nt. püütud kalale kohapeal lisaväärtuse andmine, kalaturismi arendamine jne) läbi kohalike tegevusgruppide poolt koostatud piirkonna strateegia rakendamise. Selleks on võimalik kasutada Euroopa Kalandusfondi toetusmeetet „Kalanduspiirkondade säästev areng“, mille raames toetatakse investeeringuid kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamiseks, kalandustoodete töötlemiseks ja otseturustamiseks, kalandusega seotud turismi arendamiseks ja rannakülade taaselustamiseks, tegevuste mitmekesistamiseks ning koolitamiseks. Lisaks toetatakse tegevusgruppide tegevust, kes on toetusmeetet rakendav mittetulundusühing.

Tabel 17. Kalanduse valdkonna 4.meetme 2008.a eelarve, kulud ja tulud

(*tuhandetes kroonides*)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
91 842	28 166	-	-	78 384	14 725

Tulude ja kulude alataitmine on kõikide kalanduse meetmete (1-4) puhul tingitud sellest, et Euroopa Kalandusfond ei käivitunud. Euroopa Kalandusfondi Eesti rakenduskava kiideti Euroopa Komisjoni poolt heaks alles 2007. aasta detsembris. Sellest tulenevalt oli meetmete rakendamine 2008. aastal suhteliselt tagasihoidlik. 2008. aasta jooksul on koostöös erinevate sektorite esindajatega välja töötatud suurem osa Kalandusfondi meetmetest. Kuna enamuse investeeringumeetmete puhul on abikõlblikud kulud alates 1. jaanuarist 2008, siis võib väljamakse taotlusi esitada ka kohe pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Seetõttu võib siiski prognoosida, et 2009. a lõpuks on planeeritud heaks kiita taotlusi vähemalt ca 550 miljoni eesti krooni (32% kogu Kalandusfondist) ulatuses.

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

- Koostati sisevete laevastiku investeeringu toetusmeetme rakendamiseks õigusakti eelnõu. Sisevete kalanduse investeeringutoetust rakendati 2008. aasta alguses veel

Riikliku Arengukava rahadest, mistõttu Euroopa Kalandusfondi alt toetusmeetme rakendamine ning vajaliku määruse muudatuse tegemine ei olnud niivõrd prioriteetne võrreldes teiste meetmetega.

- Traalpüügi laevastiku investeringu toetusmeetme rakendamiseks valmis õigusakti eelnõu (seotud kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimise meetmega) ning taotlusvoor Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis avatakse aprillis 2009.
- Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimise toetusmeetme rakendamiseks võeti vastu põllumajandusministri määrus 18.11.2008 nr 111. Riigiabi kalapüügi alaliseks lõpetamiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti taotlusvoor oli 1.-15. detsember 2008.
- Kalanduspiirkondade jätkusuutliku arengu toetusmeetme rakendamiseks võeti vastu põllumajandusministri 24. aprilli 2008. a määrus nr 38. Kalanduspiirkondade säästva arengu meetme Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti taotlusvoor oli 24. juulist 29. augustini 2008, mille tulemusena tunnustati kaheksas kalanduspiirkonnas nõuetekohaseks kaheksa kalanduse tegevusgruppi ja hinnati nende strateegia väljatöötamise tegevuskavasid. Tegevusgrupid koostavad piirkondadele strateegiaid. Eesmärkidele aitasid kaasa järgmised toetavad tegevused: kalandusvõrgustiku büroo loomine Maamajandamise Infokeskuses, käsiraamatu väljaandmine meetme rakendamiseks ja koolituskava rakendamine kalanduspiirkondades.
- Kalasadamate investeringu toetusmeetme rakendamiseks koostati õigusakti eelnõu, mis oli otseselt seotud muutmisel oleva sadamaseadusega ning uuringu "Traallaevade poolt kasutatavate sadamate moderniseerimisvajaduse analüüs" tulemustega.
- Kutselistele kaluritele väljastati kalapüügiload ja said kokku kogutud müügiandmed.
- Teostati kala ja vesiviljelustoodete töötlemise investeringutoetuse seire ja hindamine. Võeti vastu põllumajandusministri 17.06.2008. aasta määrus nr 61, mida muudeti määrusega 18.09.2008 nr 93. Meetme „Investeeringud töötlemisse ja turustamisse“ taotlusvoor oli Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis 29. septembrist 20. oktoobrini 2008.
- Teostati kalaturukorralduse toetusmeetmete seire ja hindamine ning koolitustoetuse ja praktikatoetuse seire ja hindamine. Muudeti vastavasisuliselt määrusi ja viidi läbi taotlusvoorud Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis.
- Teostati uute turgude leidmise toetusmeetme seire ja hindamine ning võeti vastu põllumajandusministri 22.02.2008. aasta määrus nr 14, mida muudeti määrusega 12.05.2008 nr 47. Meetme „Uute turgude arendamine ja reklaamikampaaniad“ taotlusvoor oli Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis 16-ndast 22. detsembrini 2008.
- Teostati vesiviljeluse investeringutoetuse seire ja hindamine ning võeti vastu põllumajandusministri 12.05.2008. aasta määrus nr 46, mida on muudetud määrusega 19.11.2008 nr 112. Meetme „Vesiviljeluse investeringutoetused“ taotlusvoor oli Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis 2008. aasta 22. detsembrist 2009. aasta 29-nda jaanuarini.

2.3.5 Ülevaade avalike teenuste kvaliteedi parandamisest ja organisatsiooni arendamisest

Põllumajandusministeerium: E-teenuste uuringu käigus selgitati välja teenused, mida ministeerium ja valitsemisala asutused saaksid pakkuda e-teenustena. Euroopa Liidu otsustusprotsessis osalemise tõhususe hindamiseks viidi läbi audit, milles väljatoodud

soovitusi ellu rakendatakse, läbipaistvama palgasüsteemi tagamiseks viidi lõpuni ametikohtade hindamine, avalike teenuste kättesaadavuse parandamiseks ja hoonete majandamiskulude kokkuhoiuks on alustatud maakondades valitsemisala asutuste ühte kompleksi viimist, riigihangete paremaks avalikustamiseks loodi kodulehele riigihangete programm. Põllumajandusministeeriumis toimib uue infokanalina siseveeb, mida pidevalt täiendatakse.

Veterinaar-ja Toiduamet: Teenusstandardid ja kliente puudutav informatsioon (taotluste vormid, teated tegevuspiirangutest, ettevõtete loetelud, valdkonda reguleerivad õigusaktid) on kättesaadavad veebilehel, mis võimaldab saada ka tagasisidet. Ühtlasi täpsustati telefonivihjete menetlemise korda. Järelevalvetoimingute kavandamisel lähtutakse riskipõhisuse nõudest. Täpsustatud on laboratooriumide volitamise aluseid, ettevõtete tunnustamise ja järelevalve teostamise protseduure.

Veterinaar- ja toidulaboratoorium: Parandatud on laboratoorsete uuringute ja analüüside kvaliteeti, laiendatud on väliskontaktide võrgustikku, kaasajastatud on laboratooriumi kvaliteedijuhtimissüsteem, kasutusel on kaasaegsed, rahvusvaheliselt tunnustatud uuringu- ja analüüsimeetodid, tegevus referentlaboratooriumina nõuab pidevat edasiarendamist.

Taimetoodangu Inspeksioon: Korrastati juhtimissüsteemi, loodi uusi ja täiendati asutusesiseseid regulatsioone, ettevõtetes viidi läbi ettenähtud mahus kontrollitoimingud kaupade sisse- ja väljaveol ning turustamisel.

Põllumajandusuuringute Keskus: Tõusnud on haldussuutlikkus taimekaitsevahendite sisalduse määramisel puu- ja köögiviljades ning teraviljas ja teraviljasaadustes. Ühtlasi akrediteeriti 6 uut analüüsimeetodit. Samuti on suurenenud valmisolek taimehaiguste ja –kahjustajate määramiseks.

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet: Pakutavate teenuste kvaliteedi parandamiseks töötati välja klienditeenindusstandard. Selleks, et tuua tegevusi regioonidesse klientidele lähemale, mindi üle funktsioonipõhiselt struktuurilt meetmepõhisele struktuurile. Lisaks eelnevale arendati edasi „e-PRIA-t,,

Jõudluskontrolli Keskus: Teenuse kvaliteedile seatud eesmärgid nii jõudluskontrolli teenuse kui ka kõrvamärkide väljastamise osas on täidetud. On laiendatud pakutavate teenuste valikut ja loodud piimaveisekasvatatajatele pihuarvutil töötav programm „nuti Vissu“. Seakasvatatajatele hakati pakkuma nuumikute kasvatatajatele loodud rakendust, ühtlasi loodi ka võimalus jõudlusandmete ja veiseregistri andmete koosesitamiseks (võimalik on tellida e-arvet). Töötajate koosseisu on vähendatud.

Maamajanduse Infokeskus: asutuse veebilehel ja ajakirjas „Maamajandus“ on avaldatud Põllumajandustootjate 2007.aasta majandusaasta andmed. Samuti on avaldatud trükis „Kattetulu arvestused taime- ja loomakasvatases 2008.a“ ning kogumik „Põllumajandustootjate majandusnäitajad 2008“. Korraldatud on erinevaid õppepäevi (näit Leader tegevusgruppidele, Kodukandi piirkondlikele koordinaatoritele) ning välja töötatud uus kutsestandard konsulentidele.

Põllumajandusmuuseumid: Erinevate programmide raames on läbi viidud avalikke üritusi („Või- ja leivaprogramm“, „Tõuloom 2008“, „Lõikuspäeva“, piima joomist propageerivad

üritused lastele, tegevus- ja haridusprogrammid rahvakalendrist, kultuuriloost, põllumajandusajaloost jne).

Teadus- ja arendusasutused: Jätkatud on teadlaskaadri „noorendamist“ ning edasi arendatud välissuhteid. Eesti Maaviljeluse Instituudis on optimeeritud struktuuri ja välja töötatud asutuse sisene teadlaste hindamise süsteem. Ühtlasi on parandatud teadustulemuste publikatsioonide kvaliteeti ja kättesaadavust, avaldatud 70 artiklit. Jõgeva Sordiaretuse Instituut viis läbi 11 info- ja 4 põllupäeva, teaduslikel ja praktilistel seminaridel esineti 32 ettekandega, teadusväljaannetes ja ajakirjades avaldati põllumajandustootjatele suunatud artikleid.

2.4 Tegevuskeskkonna üldine areng ja selle mõju majandustulemusele

2008. aastal hõlmas Eestit majanduslangus 3,6%, mis SKP jooksevhindades ulatus 248,1 miljardi kroonini. Enamiku tegevusalade lisandväärtus vähenes 2008. aastal. Lisandväärtuse vähenemisele avaldas tugevat mõju nelja suure osatähtsusega tegevusala (kokku andsid nad 47% kogulisandväärtusest), töötleva tööstuse, ehituse, hulgi- ja jaekaubanduse ning veonduse, laonduse ja side, lisandväärtuse vähenemine. Põllumajanduse ja metsanduse sektori langus peatus viimase nelja aasta jooksul, kuid põllumajanduse areng jäi siiski oluliselt maha rahvamajanduse kui terviku arengust (põllumajanduse ja metsanduse osa on langenud 2001. aasta 3,6%-lt sisemajanduse koguproduktist 2,5 protsendini 2008. aastal).

Soodsate ekspordivõimaluste toel jätkas Eesti kaubaeksport kasvu, kuid põllumajandustoodete puhul ületas import siiski ekspordi. Põllumajanduse osakaal väliskaubanduses oli 9,1% ekspordist ning 10,7% impordist. Põllumajandust aitasid oluliselt arendada erinevat liiki toetused, mida võimaldati sihtgruppidele nii otsetoetustena, turukorraldusmeetmetena kui ka maaelu arengukava meetmete raames.

Eesti maaelu arengukava 2007–2013 (MAK) on suunatud põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime, keskkonna ning maapiirkondade elukvaliteedi parandamisele ning maamajanduse mitmekesistamisele.

2008. aastal rakendus 16 maaelu arengukava meetet – meede 1.1 koolitus- ja teavitustegevused, meede 1.2 noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine, meede 1.3 nõuandesüsteemi ja -teenuste toetamine (kaks alameedet), meede 1.4 põllumajandusettevõtete ajakohastamine (kolm alameedet), meede 1.5 metsade majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine (kolm alameedet), meede 1.6 põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmine, meede 1.8 põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur, meede 2.1 ebasoodsamate piirkondade toetus, meede 2.2 Natura 2000 toetus põllumajandusmaale, meede 2.3 põllumajanduslik keskkonnatoetus (kaks alameedet), meede 2.5 vähetootlikud investeeringud (üks alameede), meede 2.7 Natura 2000 toetus erametsamaale, meede 3.1 mitmekesistamine maapiirkonnas, meede 3.2 külade uuendamine ja arendamine ning LEADER (tegevusgrupid), maaelu arengukava tehniline abi.

Majanduse elavdamisele ja tööhõive olukorra parandamisele aitavad eelkõige kaasa konkurentsivõime- ja mitmekesistamise meetmed, positiivset mõju keskkonnale omavad põllumajandus- ja metsamaa säästvate kasutusele suunatud meetmed. Investeeringuvajaduse

rahuldamiseks ning üldise majandusliku olukorra leevendamiseks oleme 2007. ja 2008. aastast alates enamuse investeeringumeetmete esimeste aastate eelarveid järgnevate aastate arvelt suurendanud.

2008. aastal võeti maaelu arengukava põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime telje raames vastu 4 238 taotlust kogusummas 2,68 miljardit krooni. 2008. aastal määrati I telje raames 1997 projektile toetusi kokku 1,3 miljardit krooni, millest 614 miljonit ehk 46% ülesvõetud kohustustest maksti välja (1619 projektile).

Keskkonna ja paikkonna telje raames esitati 2008. aastal 5634 taotlust. Maaelu arengukava II telje toetuste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsused ning väljamaksed tehakse 2009. aastal. Kokku taotleti aruandeaasta lõpu seisuga toetust 131,6 miljoni krooni ulatuses. Välja maksti 2007. aasta eest 66,5 miljonit krooni.

2008. aastal võeti maaelu arengukava elukvaliteedi ja maamajanduse mitmekesistamise telje raames vastu 485 taotlust. Heaks kiideti 555 projekti kogusummas 427,7 miljonit krooni. 2008. aastal teostati väljamakseid meetme 3.2 külade uuendamine ja arendamine 139 projektile. Maksti välja 54,7 miljonit krooni toetust. Kokku maksti 2008. aastal maaelu arengukava toetusi välja 950,3 miljonit krooni.

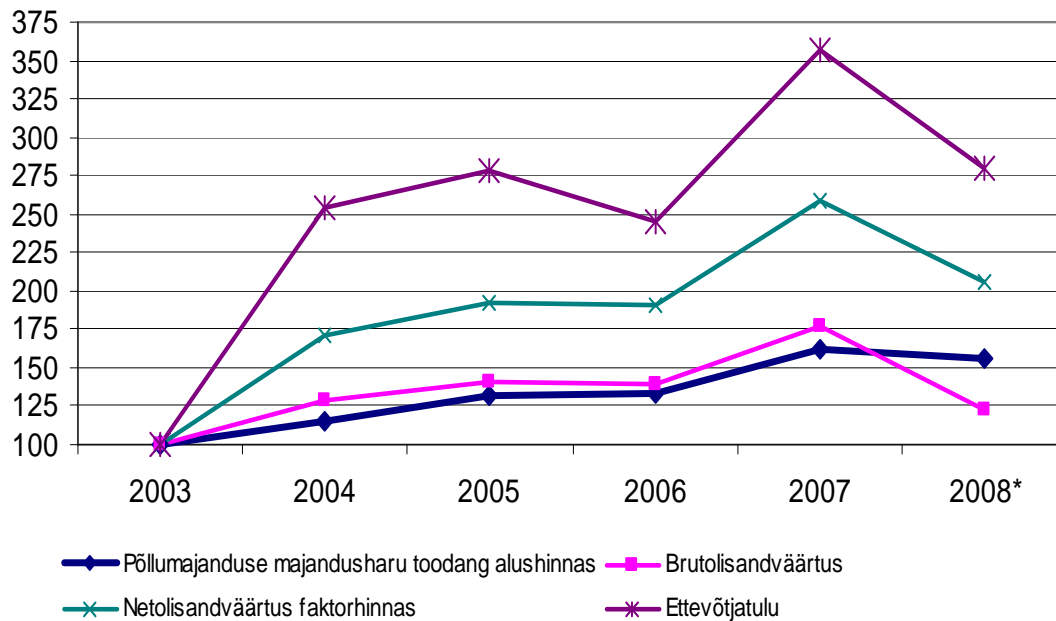
2008. aasta põllumajanduse majandusharu toodangu väärtuseks koos tootetoetustega (ehk alushindades) kujunes EAA esialgsetel andmetel 10,2 miljardit krooni, millest tootetoetused taime- ja loomakasvatusele moodustasid 2,5% (256,6 miljonit krooni) (vt joonis 4).

Võrreldes 2007. aastaga vähenes põllumajanduse majandusharu toodangu alushindades 3,8%. Peamiselt mõjutas toodangu väärtuse vähenemist taimekasvatussaaduste toodangu väärtuse langus 23%. Seda kompenseeris loomakasvatustoodangu väärtuse suurenemine 15,7% võrra.

Samal ajal suurenes tootmiseks vajalike sisendite väärtus 15%. Muude tootmistoetuste suurenemise 1,72 miljardilt kroonilt 2007. aastal 2,06 miljardi kroonini 2008. aastal ehk 20,2% tulemusel jäi faktortulu langus 20% tasemele.

2008. aasta ülemaailmne majanduskriis, põllumajandustoodete hinnalangus II poolaastal ja ebasoodsad ilmastikutingimused koristusperioodil viisid ka põllumajanduse sissetulekute vähenemiseni. Põllumajandustoodete tootjahind langes keskmiselt 0,8%, kuid sisendite keskmine hinnatõus ulatus 17,4%ni.

Joonis 4. Põllumajanduse majandusarvestuse näitajate muutumine aastatel 2004-2008
(aasta 2003=100)



* 2008 andmed esialgsed

Euroopa Liidu vahenditest makstav otsetoetuste tase on arvatud vastavalt 30. aprillil 2004. aastal Euroopa Liidus kehtinud toetustele ja liikmesriigile määratud toetusõigustele ning see summa suureneb aasta-aastalt jõudes 2013. aastal 100%-ni. Eesti põllumajandustootjatele Euroopa Liidu eelarvest ÜPTna (*selgitus: ÜPT on ühtne põllumajandustoetus*) makstav summa on suurenenud 2004. aasta 25% tasemelt 2008. aasta 50% tasemele.

Tabel 18. ÜPT ja täiendavateks otsetoetusteks määratud summad aastatel 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Ühtne pindalatoetus	332,17	431,96	532,44	630,96	790,16
Täiendavad otsetoetused kokku	394,81	338,26	529,10	691,46	760,86
Kokku	726,98	770,22	1061,54	1322,41	1551,02

* 2004a rahvuslik skeem, maksti enne Euroopa Liiduga liitumist

ÜPT-d määrati 2008. aastal 790,16 miljonit krooni, mis oli 25,2% enam kui 2007. aastal, ja 2,3 korda enam kui 2004. aastal. Täiendavateks otsetoetusteks määratud summa suurenes 2008. aastal 760,86 miljoni kroonini, mis on 10% rohkem kui 2007. aastal ja 92,7% rohkem kui 2004. aastal.

Kokku määrati otsetoetusteks 2008. aastal 1 551 miljonit krooni, mida on 17,3% enam kui 2007. aastal ning 2,1 korda enam kui 2004. aastal.

Majandussituatsiooni halvenedes kasvas 2008. aastal töötuse määr 5,5%-ni. Maapiirkonna töötuse määr oli 2007. aastal 5,1% ning 2008. aastal suurenes 5,7%-ni. 2008. aastal oli

maapiirkonnas hõivatud 185 500 inimest (28,2% riigi kõigist hõivatutest), kusjuures oli primaarsektori (põllumajandus, jahindus, metsandus ja kalandus) osatähtsus maapiirkonna tööhõives 10,9%, tertsiaarsektori (teenindus) osakaal 54,5% ning sekundaarsektori (töötlev tööstus, mäetööstus, ehitus, energeetika, gaasi- ja veevarustus) osatähtsus 34,6%.

2.5 Tegevusega kaasnevad olulised keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud

Erinevat liiki põllumajandustoetustel on olnud nii otsene kui kaudne mõju ettevõtlusele ja ka tööhõivele.

Nii näiteks aitab maaelu arengukava raames rakendatav noortaluniku meede kaasa põllumajandusliku ettevõtlusega tegelemisega alustamisele. Mitmekesistamise meetmel on väikeprojektide raames nõue olemasolevaid töökohti säilitada, suurprojektide puhul on nõutav uue töökoha loomine ning lisaks eelistatakse projektide hindamisel uute töökohtade loomist. Meetmete kaudne mõju seisneb eelkõige erinevate meetmete raames toetatavates tegevustes – enamuse meetmete raames toetatakse hoonete ja rajatiste ehitamist ning masinate ja seadmete ostmist ja paigaldamist. Seega mõjutavad toetused kaudselt ka muude vastavat teenust pakkuvate sektorite ja seal hõivatute käekäiku, nt ehitus jmt.

Arvestades majanduskriisi tõttu väljakujunenud olukorda, kus toetuse saajad on sattunud raskustesse juba heaks kiidetud investeringuprojektide elluviimisel, kuna projekti omaosaluseks vajalike vahendite kättesaadavuse võimalused on oluliselt ahenenud, nähakse käimasoleva maaelu arengukava muudatusega ette ettemaksete võimalus põllumajandustootjatele meetme 1.4 Põllumajandusettevõtete ajakohastamine raames ning MTÜ-dele meetme 3.2 Külade uuendamine ja arendamine ning Leader projektitoetuse raames. Samuti on meetmeid lihtsustatud ja taotlejasõbralikumaks muudetud.

2.6 Ministri hinnang sisekontrollisüsteemi kohta ja ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel

2.6.1 Hinnang sisekontrolli süsteemi kohta

Ministrina hindan Põllumajandusministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala sisekontrollisüsteemi tõhusaks.

Põllumajandusministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamisel on järgitud kehtivaid õigusakte ja rahvusvaheliselt üldtunnustatud standardeid.

Hinnangu andmisel sisekontrollisüsteemile tuginen nii enda riski- ja kontrollitunnetusele, kui ministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala siseaudiitorite ning väliste hindajate (sh Riigikontrolli, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kontrollikoja ning Sertifitseerimisasutuse) auditiaruannetes toodud informatsioonile ja riskide hindamise tulemustele.

2.6.2 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel

Siseauditi üksused juhivad oma tegevuses Eesti Vabariigi õigusaktidest, sealhulgas ministeeriumi/allasutuse põhimäärusest ja osakonna põhimäärusest, samuti Kõrgeimate Kontrollasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni (*International Organisation of Supreme Audit Institutions / INTOSAI*) avaldatud sisekontrollisüsteemi käsitlevatest standarditest ja Siseaudiitorite Instituudi (*The Institute of Internal Auditors / IIA*) avaldatud siseauditi standarditest, tegevusjuhustest ja eetikakoodeksist, Rahandusministeeriumi välja töötatud juhendmaterjalist ning Põllumajandusministeeriumi valitsemisala siseauditi sise-eeskirjast (Põllumajandusministri 03.03.2008 a käskkiri nr 50) ja osakonna enda välja töötatud juhendmaterjalidest.

Ministrina kinnitan, et siseaudiitoritele on tagatud tööks vajalikud tingimused, ligipääs tööks vajalikule informatsioonile ja funktsionaalne sõltumatus asutuse ülejäänud tööst.

Põllumajandusministeeriumi koosseisus oli seisuga 31.12.2008 ametis 5 siseaudiitorit, ministeeriumi haldusalas töötas 10 siseaudiitorit.

Ministrina pean siseaudiitorite arvu ministeeriumi valitsemisalas piisavaks.

Siseaudiitoritele võimaldatakse asjakohast täiendõpet, mis on kooskõlas siseauditi strateegiliste eesmärkide ja siseauditi aasta tööplaaniga.

2008.a. suvel viis AS Pricewaterhouse Coopers Advisors läbi Põllumajandusministeeriumi siseauditi funktsiooni välise kvaliteedihindamise. Kokkuvõttes hinnati ministeeriumi siseauditi funktsiooni kui väärtuslikku ning sõltumatut ja objektiivset kontrollikeskkonna komponenti. Hindamise tulemused näitasid, et siseaudit on enamuses valdkondades saavutanud üldise või osalise vastavuse nii Standarditele kui ka tegevusjuhustele.

Alates 2008 aastast täidab Põllumajandusministeeriumi siseauditi osakond Euroopa Kalandusfondi auditeerimisasutuse ülesandeid (koostöös PRIA siseauditi osakonnaga viiakse

läbi süsteemi- ja toimingute auditeid ning Euroopa Komisjonile esitatakse iga-aastane kontrolliaruanne).

Ministrina hindan ministeeriumi ja tema valitsemisala siseauditi funktsiooni heaks.

2.7 Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisala riigiasutustest ja valitseva mõju all olevad äriühing ning sihtasutus

2.7.1 Põllumajandusministeeriumi valitsemisala hallatavate riigiasutuste ja valitseva mõju all oleva äriühingu ning sihtasutuse nimekiri

Ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste ja ministeeriumi hallatavate riigiasutuste pädevus ministeeriumi valitsemisalas olevate ülesannete täitmisel on sätestatud nende põhimäärustes. Peale ministeeriumi on tema valitsemisalas kokku 26 allasutust.

Põllumajandusministeeriumi valitsusasutusteks on :

- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet,
- Veterinaar- ja Toiduamet (koosseisus 15 veterinaar keskust kohalike asutustena),
- Taimetodangu Inspeksioon (koosseisus Järelevalveosakond koos 15 maakonnabürooga).

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala hallatavad riigiasutused on:

- Põllumajandusuuringute Keskus (koosseisus 1 katsejaam ja 2 katsekeskust),
- Veterinaar- ja Toidulaboratoorium (koosseisus 3 piirkondlikku laborit),
- Maamajanduse Infokeskus,
- Jõudluskontrolli Keskus,
- Piirkondlikud Maaparandusbürood (13),
- Maaparanduse Ehitusjärelevalve- ja Ekspertiisibüroo,
- Eesti Maaviljeluse Instituut,
- Jõgeva Sordiaaretuse Instituut,
- Eesti Põllumajandusmuuseum,
- Eesti Piimandusmuuseum,
- C. R. Jakobsoni Talumuuseum.

Riigiosalusega aktsiaselts on:

- Loomsete Jäätmete Käitlemise AS

Riigi asutatud eraõiguslik juriidiline isik, mille asutajaõiguste teostaja on Põllumajandusministeerium, on:

- Maaelu Edendamise Sihtasutus

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas ei ole aruandeaastal asutatud uusi sihtasutusi, Maaelu Edendamise Sihtasutusele ei ole üle antud riigivara ja valitsemisalas pole toimunud ühinemisi ega jagunemisi.

Parema ülevaate saamiseks on alljärgnevas tabelis (vt tabel 1) välja toodud valitsemisala asutuste ja üheliigiliste asutuste gruppide (maaparandusbürood, muuseumid) kaupa aruandeaasta varade- ja kohustuste maht, tegevustulud, tegevuskulud ja töötajate keskmine arv.

Tabel 19. Põllumajandusministeeriumi valitsemisala hallatavate asutuste tähtsamad majandusnäitajad 2008.aastal

(*tuhandetes kroonides*)

Asutus	Varade maht	Kohustuste maht (v.a netovara)	Tegevustulud	Tegevuskulud	Töötajate keskmine arv
Põllumajandusministeerium (sh Maaparanduse Ehitusjärelevalve ja Ekspertiisibüroo ning piirkondlikud maaparandusbürood)	808 208	107 969	69 061	275 557	378
Valitsusasutused					
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	1 727 041	1 760 462	2 081 109	3 321 612	399
Veterinaar- ja Toiduamet	92 221	18 937	56 734	164 743	340
Taimetoodangu Inspeksioon	9 798	4 260	13 618	48 397	144
Hallatavad asutused					
Jõudluskontrolli Keskus	11 011	1 314	15 518	17 522	50
Maamajanduse Infokeskus	4 480	2 038	1 779	12 659	27
Põllumajandusuuringute Keskus	68 295	2 751	11 827	49 962	148
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium	89 618	3 533	18 598	47 915	140
Põllumajandusmuuseumid	31 370	915	1 722	15 916	70
Riigiteadusasutused					
Eesti Maaviljeluse Instituut	12 717	1 193	2 740	16 339	60
Jõgeva Sordiaretuse Instituut	35 016	2 807	21 456	31 493	106
Kokku	2 889 775	1 906 178	2 294 162	4 130 221	1863

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala riigiasutuste seas on kõige suurem asutus nii töötajate arvu kui ka varade ja kohustuste, tegevustulude ja -kulude mahult Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet. Tema varade maht moodustab Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste varade kogumahust ligikaudu 60%. Põllumajandusministeeriumi enda varad moodustavad valitsemisala asutuste varade kogumahust ligi 28%. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti varad koosnevad põhiliselt nõuetest saamata sihtfinantseerimise eest, mis moodustavad kogu varade mahust 1 647 177 tuhat krooni ehk 95%. Veterinaar- ja Toiduameti ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi varadest moodustavad suurima osa hooned (vastavalt 82% ja 65%).

Kohustuste hulk on kõige suurem Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametil seoses erinevate toetuste väljamaksetega. Sihtfinantseerimiseks saadud vahendeid on bilansis

1 160 094 tuhande krooni eest ning võetud lühiajalisi laene summas 488 643 tuhat krooni. Põllumajandusministeeriumi kohustuste hulgas on oluline osa sihtfinantseerimiseks saadud vahenditel summas 87 917 tuhat krooni.

2.7.2 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oleva äriühingu ja sihtasutuse tegevus ning tähtsamad finantsnäitajad

2.7.2.1 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev äriühing

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalasse kuulus aruandeaasta lõpu seisuga Loomsete Jäätmete Kätlemise AS riigi osalusega 100%. Aktsiate valitseja on Põllumajandusministeerium.

Loomsete Jäätmete Kätlemise AS-i peamiseks tegevusalaks on loomsete jäätmete kogumine, kahjutustamine ning muude põllumajanduses ja toidukäitluses tekkivate jäämete kahjutustamisega seotud tegevus.

Toimunud muudatused aruandeaastal

Loomsete Jäätmete Kätlemise AS sai 2008.aastal riigilt sihtfinantseerimist 16 259 tuhat krooni, millest tuluna kajastati 13 650 tuhat krooni. Käibemaksu tasuti seejuures 2 457 tuhat krooni. 2007.a jäi kasutamata 210 tuhat krooni, mis tagastati Põllumajandusministeeriumile 2008. aasta veebruaris. Samuti tagastati Põllumajandusministeeriumile 2008.aasta detsembris enam saadud sihtfinantseerimist 150 tuhat krooni, mis tulenes Loomsete Jäätmete Kätlemise AS-i ja Põllumajandusministeeriumi vahelise sihtfinantseerimise lepingu aluseks olnud prognoosi täpsustamisest.

Loomsete Jäätmete Kätlemise AS kasutas sihtfinantseerimisena saadud vahendeid põllumajandustootjatest loomapidajatelt hukkunud põllumajandusloomade kokkuveoks ja kahjutustamiseks.

2.7.2.2 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev sihtasutus

Põllumajandusministeerium teostas aruandeaastal asutajaõigusi riigi poolt asutatud Maaelu Edendamise Sihtasutuses. Sihtasutuse eesmärk on ellu viia maaelu ja põllumajandusturu ning kalandusturu korraldamise riiklikke abinõusid, hõlbustades väikese ja keskmise suurusega ettevõtete ning mittetulundusühingute majandustegevuse arengut maapiirkonnas. Sihtasutuse tegevust laenamisel, tagamisel ja toetamisel reguleerivad Euroopa Komisjoni riigiabi load, teatised, määrused ning Maaelu ja Põllumajandusturu ning Kalandusturu korraldamise seadus.

Sihtasutuse tegevus finantseerijana on krediidi andmine maaettevõtjatele ja mittetulundusühingutele otse või edasilaenavate institutsioonide kaudu, milleks on pangad, liisingettevõtted ja hoiu-laenuühistud. Sihtasutuse tegevus tagajana on käendada või garanteerida finantseerimisasutuse ees maaettevõtjate ja mittetulundusühingute laene. Sihtasutuse laenud on:

- laen mittetulundusühingule ja sihtasutusele;
- laen hoiu- ja laenuühistute tegevuse arendamiseks;

- laen krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel.

Sihtfinantseerimine toimub riigieelarvest Põllumajandusministeeriumi kaudu. Teavitustoetust ja toetusi kutseõppehariduse omandajatele ning erakorralisi toetusi maksab sihtasutus omavahendite arvelt.

2.7.2.3 Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oleva sihtasutuse ja äriühingu tähtsamad finantsnäitajad

Alljärgnevalt on välja toodud Maaelu Edendamise Sihtasutuse ja Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-i tähtsamad finantsnäitajad:

Tabel 20 (tuhandetes kroonides)

	Maaelu Edendamise SA		Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	
	2008	2007	2008	2007
Varade maht	620 076	596 863	81 843	80 087
Omakapitali maht	574 455	568 873	16 160	7 854
Tulem	5 581	10 468	8307	715

Aruandeaastal osutas Loomsete Jäätmete Käitlemise AS 1.,2. ja 3. kategooria loomsete jäätmete kahjutustamise teenuseid 36,9 miljoni krooni eest, millest 14,4 miljoni krooni eest osutati teenuseid lihatööstustele ja muudele jäätmevaldajatele, 22,5 miljoni krooni eest põllumajandustootjatele, millest 8,9 miljonit krooni tasuti põllumajandustootjate poolt ning 13,6 miljonit krooni tasus Eesti Vabariik sihtfinantseerimise teel. Teenuse müük kasvas aastaga 11%, mille tingis põhiliselt teenuse hinna tõus 5% ja jäätmete kahjutustamise mahu suurenemine 2,5%. Aruandeaastal kahjutustati loomsete jäätmete käitlemise tehases 10 863 tonni loomseid jäätmeid, millest 6 188 tonni moodustasid hukkunud põllumajandusloomad ning 4675 tonni lihatööstuste ja muude jäätmevaldajate loomsed kõrvalsaadused.

2.7.3 Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olevatest muudest isikutest ja siduvatest lepingutest

Eesti osales 2008. aastal Põllumajandusministeeriumi kaudu paljudes rahvusvahelistes organisatsioonides. Alljärgnevalt on toodud lühiülevaade iga organisatsiooni kohta, kelle liikmeks riik on ja sulgudes 2008. aastal tasutud liikmemaksu summa (Eesti kroonides).

1. FAO- ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (832 972 krooni)

FAO on rahvusvaheline organisatsioon, mis on loodud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi ÜRO) allasutusena 16. oktoobril 1945. a. FAO mandaat on tagada inimestele parem toitumine, parendada põllumajandustootmist, luua maaelanikkonnale soodsamad elutingimused ning tõhustada maailma majandust eesmärgiga vähendada alatoitluse all kannatavate inimeste hulka. Eesti Vabariik võeti FAO liikmeks 11. novembril 1991. aastal.

Eesti Vabariigi Valitsuse poolt tehti FAO-ga koostöö korraldamine ülesandeks Põllumajandusministeeriumile.

Toiduainetega kindlustatuse, põllumajanduse ja maaelu arengu, kalanduse ja metsanduse puhul etendab FAO olulist rolli, toetades mitte ainult informatsiooni koostamist ja analüüsi, vaid ka maaelu sektorite arendamise suutlikkust ja käsitledes tõhusamalt kroonilise toiduainetega kindlustamatuse probleemi.

FAO oma pädevusalas on võtmefoorum koostööks ja koordineerimiseks selliste ülemaailmsete küsimuste osas nagu kliimamuutus, looma- ja taimehaigused ning bioloogilise mitmekesisuse tagamine. FAO on jätkuvalt ainus ülemaailmne foorum ja asutus, mis käsitleb kõiki kalanduse tahke ja mis peaks suutma käsitleda tulevasi probleeme nagu globaalse soojenemise mõju kalandusele või kahanevate varudega seonduv vaesus ja toiduainetega kindlustatus ning akvakultuuri suurenev tähtsus.

2. ITPGRFA - Toidus ja põllumajanduses kasutatavate taimsete geneetiliste ressursside rahvusvaheline leping (12 367 krooni)

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (lüh. FAO) konverents otsustas 1993.a novembris alustada läbirääkimisi uue, õiguslikult siduva ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga kooskõlas oleva rahvusvahelise taimsete geneetiliste ressursside uurimise, säilitamise ja dokumenteerimise tegevuskava kinnitamiseks, mis lõppes toidus ja põllumajanduses kasutatavate taimsete geneetiliste ressursside rahvusvahelise lepingu vastuvõtmisega 3. novembril 2001.aastal Roomas. Eesti ühines ITPGFA-ga 31.märtsil 2004.aastal.

Leping võimaldab paremini kaitsta põllumajandustootjate õigusi, sätestades muuhulgas õigused ressursside võrdseks kasutamiseks ning osalemiseks otsustamisprotsessis rahvuslikul tasandil riiklike institutsioonide vahendusel.

3. EUROFISH- Ida- ja Kesk-Euroopa Kalanduse Arendamise Rahvusvaheline Organisatsioon (337 967 krooni)

EUROFISH on sõltumatu rahvusvaheline organisatsioon, mis alustas tegevust 12. oktoobril 2001. aastal. Eesti sai EUROFISHi liikmeks 21. detsembril 2006. aastal.

EUROFISHi eesmärgid on: arendada kalandust lähtuvalt turu hetke- ja tulevikunõudlusest Ida- ja Kesk-Euroopas, abistada liikmesriikide ettevõtteid ning juhendada neid äriplaanide ja projektide ettevalmistamisel, toetada kalanduse ajakohastamist ja tehnilist täiustamist Ida- ja Kesk-Euroopas ning edendada liikmete tehnilist ja majanduslikku koostööd kalandussektoris.

Liikmelisuse kasu on eelkõige informatsioon ja koolitus. EUROFISH kogub eelkõige Kesk-ja Ida-Euroopa kalatöötlemist ja –turustamist puudutavat informatsiooni ning teeb erinevaid analüüse. Jooksva töö kohta avaldatakse infot igakuises nende poolt väljaantavas ajakirjas, mis on Euroopa arvestatavaim kalandusalane ajakiri. Samuti korraldatakse erinevaid koolitusi nii administratsioonile kui sektorile.

4. EURAGRI- Euroopa Põllumajandusliku Uuringu Initsiatiiv (31 293 krooni)

Eesti kuulub alates 2004. aastast EURAGRIsse, mis on põllumajandusteaduse valdkonna ühendus, kuhu on koondunud enamus Euroopa edukamaid toidu- ja põllumajanduspoliitikaga ning nendest tulenevate teadusuuringutega tegelevaid poliitilisi ja täidesaatvaid organisatsioone. EURAGRI töös on oluline osa mitteametlikud arvamustevahetused rahvusvahelisel tasandil, genereerimaks uusi mõtteid toidu- ja põllumajandusteaduse valdkondlikuks suunamiseks. Samuti otsitakse koostöövõimalusi liikmesriikide teadustöö integreerumiseks.

5. CEDR- Euroopa Põllumajandusõiguse Nõukogu (782 krooni)

CEDR moodustati 1957. aastast ning ta tegutseb Euroopa Nõukogu nõuandva organisatsioonina, koostööd tehakse ka teiste Euroopa Liidu institutsioonidega. See on üle-euroopaline põllumajandusõigusega tegelevate juristide ühendav organisatsioon, mille liikmeskond koosneb nii vastavatest erialaühendustest kui ka üksikisikutest. 2007. aastast osaleb Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna juhataja Henno Nurmsalu nimetatud nõukogu töös ainsa üksikliikmena Eestist.

Liikmesolek on vajalik põllumajandusõiguse arengutega kursisolekuks ning pakub võimaluse otsekontaktideks teiste liikmesriikide juristidega põllumajandusõiguse visioonide aruteludeks.

6. IPGRI/ECPGR – Rahvusvaheline Taimsete Geneetiliste Ressursside Instituudi taimsete geneetiliste ressursside Euroopa koostööprogramm (36 770 krooni)

ECPGR on taimede geneetiliste ressursside säilitamise koordineerimise alal juhtiv organisatsioon Euroopas, kuhu kuulub 39 riiki. Eesti sai ECPGR vaatlejaks 1994. aastal ning 1999. aastast osaleme täisliikmena. Eestit esindab Jõgeva Sordiaaretuse Instituut.

ECPGR eestvõtmisel on koostöös FAOga loodud ühised geenipankade standardid ning terves Euroopas kasutatavad andmekogud. Osalemine antud koostööprogrammis on väga oluline, kuna annab võimaluse osaleda geneetiliste ressursside säilitamise ja uurimisega otseselt seonduvate tegevuste suunamisel, planeerimisel ja täitmisel. Uue tegevusena toimub Euroopa geenipankades säilikut duplikaatide selgitamine.

7. ICAR- Rahvusvaheline Loomade Jõudluskontrolli Komitee (34 607 krooni)

ICAR on rahvusvaheline valitsusväline mittetulundusühing, mis loodi 1901. aastal ja 2007. a seisuga kuulub komiteesse üle 70 organisatsiooni. Eesti sai ICAR liikmeks 1995. aastal ning Eestit esindab Jõudluskontrolli Keskus.

Komitee eesmärgiks on loomade jõudluskontrolli arendamine, meetodite väljatöötamine, standardiseerimine ja vastavasisuline info- ja teabelevi soodustamine (artiklid, publikatsioonid, seminarid, konverentsid). ICAR tegeleb loomade identifitseerimise, toodangute arvutamise ja geneetilise hindamisega (standardid, meetodikad), eesmärgiga suurendada loomakasvatuse kasumlikkust.

8. INTERBULL- Rahvusvaheline Pullide Hindamise Komitee (164 305 krooni)

Mittetulundusühing INTERBULL on ICARi alamkomitee, mis loodi 1983. aastal ja 2007. a seisuga kuulub sinna 42 liiget. Eestit sai INTERBULLi liikmeks 1995. aastal ning Eestit esindab Jõudluskontrolli Keskus.

INTERBULLi eesmärgiks on veiste rahvusvaheline geneetiline hindamine ning tegevusaladeks on liikmesriikide vahelise suhtluse arendamine, geneetilise hindamise arendamine ja vastavasisulistest teadustöodes osalemine, rahvusvahelise hindamise läbiviimine ja geneetilist hindamist puudutav nõustamine.

9. ICC- Rahvusvaheline Teraviljateaduse ja –tehnika Assotsiatsioon (44 781 krooni)

ICC on rahvusvaheline organisatsioon, mis asutati 1955. aastal ja 2007. aasta seisuga kuulub organisatsiooni üle 45 riigi. Eesti sai ICC liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Põllumajandusuuringute Keskus.

Assotsiatsioon tegeleb teraviljateaduse ja tehnoloogiaga, andes välja rahvusvahelisi teravilja ja teraviljasaaduste standardeid ning standardseid kvaliteedimääramise meetodikaid. Samuti korraldab rahvuslikke teaduslikke konverentse ja laboritevahelisi ringtste.

Ülemaailmselt kasutatakse teravilja kvaliteedi ja ohutuse analüüsimisel ICC standardeid, neil põhinevad kõik Euroopa Liidu ja ISO meetodid. Lisaks viiakse ICC egiidi all või osalusel läbi projekte nii teraviljakeemia kui tehnoloogia valdkonnas.

10. GAFTA- Teravilja- ja Söödakaubanduse Assotsiatsiooni tunnustatud analüüsijate sektsioon (10 674 krooni)

GAFTA on teravilja- ja söödakaubandusega tegelevate organisatsioonide assotsiatsioon, mille eesmärgiks on edendada rahvusvahelist teravilja, loomasööda, kaunviljade ja riisi kaubandust ning kaitsta oma liikmesriikide huve.

GAFTA-l on viis sektsiooni, millest tunnustatud analüüsijate sektsiooni liikmeks sai Eesti 2007. aastal. Eestit esindab organisatsioonis Põllumajandusuuringute Keskus. Sektsiooni liikmel on GAFTA assotsieerunud hääleõiguseta liikme staatus.

Põllumajandusuuringute Keskus osaleb GAFTA teravilja ja sööda laboriringtestides ning on saavutanud mõlemas valdkonnas akrediteerituse. GAFTA annab võimaluse olla ekspordi sõltumatuks laboriks Eesti teravilja ja sööda kvaliteedi ning ohutuse valdkonnas.

11. ISTA- Rahvusvaheline Seemnekontrolli Assotsiatsioon (59 829 krooni)

ISTA loodi 1924. aastal eesmärgiga välja töötada ning kehtestada rahvusvaheline meetodika seemnete kontrolli valdkonnas. Eesti liitus assotsiatsiooniga 1993. aastal ning Eestit esindab Põllumajandusuuringute Keskuse seemnekontrolli laboratoorium, mis on akrediteeritud ISTA poolt. Seemnekontrolli laboratoorium kontrollib ja analüüsib kogu Eestis kasvatatud ja sertifitseeritud seemne, vajadusel ka sissetoodavat seemet kehtestatud rahvusvahelisele ISTA meetodikale.

Assotsiatsiooni esmaseks eesmärgiks on luua, vastu võtta ja avaldada standardprotseduurid seemnete proovide võtmiseks ja katsete tegemiseks ning soodustada nende reeglite ühtset rakendamist selleks, et hinnata rahvusvahelises kaubanduses liikuvaid seemneid.

Assotsiatsiooni teisteks eesmärkideks on kõigis seemnetealus ja - tehnoloogia valdkondades aktiivne uurimistöö toetamine, sh proovid, katsed, ladustamine, töötlemine ja turustamine; sortide sertifitseerimise soodustamine; eesmärkide täitmist toetavatel konverentsidel ja täiendkoolitustel osalemine ning suhete loomine ja säilitamine teiste organisatsioonidega, kellel on seemnetega seonduvalt sarnased huvid.

Vastavalt Eesti seadusandlusele ja rahvusvahelisele tavale peavad kõik liikmesriikide laborid kasutama ISTA analüüsimeetodeid ja olema akrediteeritud vastavalt ISTA reeglitele. Ainult sellisel juhul saab osaleda rahvusvahelises seemnekaubanduses. Kuna Põllumajandusuuringute Keskus omab ISTA akrediteeringut, siis on tal ainukesena Eestis õigus anda välja rahvusvaheliselt tunnustatud ISTA seemnesertifikaati, mis on rahvusvahelise seemnekaubanduse aluseks.

12. AOAC INTERNATIONAL – Analüüsikeemikute Ametlik Assotsiatsioon (2 345 krooni)

AOAC INTERNATIONAL on maailmas kõige tunnustatuim analüütilise keemia alane erialaorganisatsioon. Organisatsiooni liikmena on võimalus tellida laboritele vajalikke trükiseid nagu *Official Methods of Analysis of AOAC INTERNATIONAL* ja *Journal of AOAC INTERNATIONAL*, mille kaudu ollakse kursis kõige uuemate analüüsimeetoditega, mis hõlmavad toitu, sööta, saasteaineid, taimekaitsevahendite ja ravimite jääke. Osalemine AOAC Euroopa sektsiooni poolt organiseeritud seminaridel annab võimaluse esitada Põllumajandusuuringute Keskuse ja teiste Eesti laborite poolt tehtud töid teistele riikidele, vahetada laboriesindajatel kogemusi teiste kolleegidega. 2002. aastast osaleb Põllumajandusuuringute Keskuse jääkide ja saasteainete labori kvaliteedijuht Merike Toome nimetatud organisatsiooni töös üksikliikmena.

13. EPPO- Euroopa ja Vahemeremaade Taimekaitseorganisatsioon (331 367 krooni)

EPPO on valitsustevaheline organisatsioon, mille aluseks on Euroopa ja Vahemeremaade Taimekaitse Organisatsiooni asutamise konventsioon, mis allkirjastati 18. aprillil 1951. aastal ning mida on redigeeritud 27. aprillil 1955. a, 9. mail 1962. a, 18. septembril 1968. a, 19. septembril 1973. a, 23. septembril 1982. a, 21. septembril 1988. a ja 15. septembril 1999.a. 2008. aasta seisuga kuulub organisatsiooni 50 riiki. Eesti sai organisatsiooni liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab selles organisatsioonis Taimetoodangu Inspektsioon.

Organisatsiooni eesmärgiks on jätkata ja arendada rahvusvahelist koostööd, võitlemaks taime ja taimesaaduste kahjurite vastu ning tõkestamiseks nende levikut, eriti piiriüleste üle. Olles piirkondlik taimekaitse organisatsioon, osaleb EPPO aktiivselt FAO ja IPPC poolt korraldatavates ülemaailmsetes diskussioonides. EPPO on välja töötanud standardeid ja publikatsioone taimekahjurite, fütosanitaaria regulatsioonide ja taimekaitse toodete kohta.

Taimetoodangu Inspektsiooni kui rakendamise eest vastutava pädeva asutuse jaoks on EPPO hindamatu. Kogu Euroopa jaoks standardite ja meetodite väljatöötamisega tegelev organisatsioon, samuti enim usaldatava kahjustajate riskianalüüsi kui teenuse pakkuja, mida

EL õigustesse nõ üle ei kanna, kuid millele tuginemine on vältimatu igapäevatöö osa. Töögrupid toimuvad avatud vastutavatele ametnikele, kus on võimalus kaasa rääkida standardite/ meetodite väljatöötamisel. Lisaks toimub igal aastal osa töögrupe praktikutele ehk inspektoritele, osa töögrupe labori spetsialistidele jne. Kõik töögrupid on hindamatu väärtusega nii info andmiseks kui saamiseks.

14. OECD- Seemneskeemide Ühing (42 111 krooni)

OECD Seemneskeemide Ühing loodi 1958. aastal ning on avatud nii OECD liikmesriikidele kui ka teistele ÜRO liikmesriikidele. 2007. a seisuga kuulub sinna 55 riiki. Eesti sai ühingu liikmeks 1997. aastal ning Eestit esindab seal Taimetoodangu Inspeksioon.

Eesti ühines OECD skeemidega rahvusvahelises kaubanduses liikuvate heintaimede ja õlikultuuride, teravilja, suhkru- ja söödapeedi seemnete liigiti sertifitseerimiseks ning köögiviljaseemne kontrollimiseks. OECD direktiivid sätestavad põllumajanduskultuuride liikide gruppide seemnete tootmise, töötlemise, pakkimise, markeerimise ja riikliku korra, tagamaks kõigi liikmesriikide poolt aktsepteeritava ja ühtselt kõrge kvaliteediga seemne liikumise turul.

OECD seemneskeemides osalemine annab Eestile võimaluse turustada nõuetekohaselt seemet väljaspool Euroopa Liidu piire.

15. UPOV- Rahvusvaheline Uute Taimesortide Kaitse Liit (104 417 krooni)

UPOV on valitsustevaheline organisatsioon, mille aluseks on rahvusvaheliste uute taimesortide kaitse konventsioon, mis allkirjastati 2. detsembril 1961. aastal ning mida on redigeeritud 10. novembril 1972. aastal ja 23. oktoobril 1978. aastal. 2007. aasta seisuga kuulub UPOVisse 67 riiki. Eesti sai UPOV liikmeks 2000. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Taimetoodangu Inspeksioon.

Konventsiooni eesmärgiks on tunnustada ja kindlustada uue taimesordi aretajale või tema õigusjärgsele õigus kindlaksmääratud tingimustel. Aretajale antava õiguse efekt seisneb selles, et tema luba on vaja sordi reproduktiiv- või vegetatiivse paljundusmaterjali kui sellise: 1) tootmiseks kommertsturustamise eesmärgil, 2) müügiks pakkumiseks ja 3) turustamiseks.

UPOV on ainuke sordikaitset reguleeriv rahvusvaheline organisatsioon, mis mõjutab valdavalt kogu sordikaitsega seotud tegevust, ka ELis. Eestis on sinna kuulumisega seoses olemas sordikaitse alustugi, kus osalevad liikmesriigid annavad oma panuse (lepitakse kokku juhendite ja dokumentide koostamine). UPOVi tehnilised juhendid on kogu maailmas aluseks sortide eristatavuse ühtlustamise ja püsivuse katsete läbiviimisel. UPOV töötab välja sordikaitse alusdokumendid. Töös osalevad ka huvigrupid - aretajad, tootjad, esindajad.

16. OIE- Rahvusvaheline Epizootia Büroo (256 291 krooni)

OIE on valitsustevaheline organisatsioon, mis asutati 25. jaanuaril 1924. aastal 28 riigi poolt. 2008. aastaks on liikmesriikide arv tõusnud 172-ni. Eesti sai OIE liikmeks 1992. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Veterinaar- ja Toidumamet.

Organisatsiooni põhitegevused on järgnevad:

1) garanteerida ülevaade loomade nakkushaiguste olukorrast kogu maailmas, milleks on liikmesriigid kohustatud OID-d teavitama kõigist nakkushaigustest, sõltuvalt haiguse tõsidusest, koheselt või perioodiliselt. OIE tagab selle info viivitamatu edastamise kõigile liikmesriikidele;

2) koguda, analüüsida ja levitada veterinaar-mediitsiinalast teaduslikku informatsiooni ning

3) tagada kauplemise ohutus, töötades välja loomade ja loomsete saadustega kauplemise veterinaarnõuded.

Nimetatud nõuded on tunnustatud ka Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) poolt ning on aluseks võimalike vaidluste lahendamisel.

Liikmelisus on eelduseks loomade ja loomsete saadustega kauplemisel. OIE kinnitab loomade nakkushaiguste diagnostika ja tõrje standardid. Aruandlus võimaldab näha nakkushaiguste olukorda maailmas.

17. EAAP- Euroopa Loomakasvatuse Assotsiatsioon (52 056 krooni)

EAAP on rahvusvaheline mittetulundusühing, mis loodi 1949. aastal ja 2007. aasta seisuga kuulub assotsiatsiooni 41 riiki. Eesti sai EAAP liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab selles ühingus Veterinaar- ja Toiduamet.

Assotsiatsiooni eesmärgiks on: propageerida ökonoomset loomakasvatuse tootmist just oma liikmete kaudu. Selle eesmärgi täitmisel on oluline roll teaduse –ja katsetegevusel. EAAP peab esindama Euroopa loomakasvatuse ja loomakasvatusteaduse huve ning seisma oma liikmesorganisatsioonide huvide eest nii Euroopa kui rahvusvahelistes organisatsioonides.

EAAP roll Maailma Loomakasvatustoodangu Ühingu liikmena on teha koostööd ülemaailmsete ühingutega ning sõsarühingutega teistest regioonidest. Kuna 2/3 liikmesorganisatsioonidest on Euroopa Liidu liikmesriigid, siis tuleb koostööd teha ka Euroopa Komisjoniga.

Liikmelisus on Eestile vajalik, kuna sel viisil saame olla osalised põllumajandusloomade aretuse strateegia muutmisel ning elluviimisel. Samuti saame kuulda teiste riikide teadussaavutusi loomakasvatuses ning jagada oma kogemusi ja kokkuvõtteid tehtud teadustöödest. Ühtlasi jagame teavet Eesti põllumajandusloomade geneetiliste ressursside olukorra kohta ning osaleme Euroopa geneetiliste ressursside strateegia väljatöötamisel.

Lisaks eeltoodud organisatsioonidele on Põllumajandusministeerium tasunud liikmemaksu veel alljärgnevale rahvusvahelisele organisatsioonile - ICID- Vihmutuse ja Drenaaži Rahvusvaheline Komisjon (2001)- 18 543 krooni.

3. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

3.1 TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON

Tegevjuhtkond kinnitab oma vastutust lehekülgedel 48 kuni 102 toodud 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande koostamise eest ja kinnitab oma parimas teadmises, et:

- 1) raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga;
- 2) raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid.

Kantsler

Ants Noot

.....
/allkirjastatud digitaalselt/

.....
/kuupäev /

3.2 BILANSS

(*tuhandetes kroonides*)

	Lisa	31.12.2008	31.12.2007
Varad		2 889 775	1 977 376
Käibevara		1 727 494	835 872
Raha ja pangakontod	3	-	2
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	6A	1 063	74
Muud nõuded ja ettemaksed	7	1 713 399	781 357
Varud	8	13 032	14 580
Müügiootel põhivara		-	39 859
Põhivara		1 162 281	1 141 504
Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	9	574 455	568 873
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates	10	16 160	7 854
Muud nõuded ja ettemaksed	7	289	355
Kinnisvarainvesteeringud	11	34 583	22 490
Materiaalne põhivara	12	481 052	477 911
Immateriaalne põhivara	13	55 426	63 689
Bioloogilised varad	14	316	332
Kohustused ja netovara		2 889 775	1 977 376
Lühiajalised kohustused		1 905 509	1 717 485
Saadud maksude, lõivude ja trahvide ettemaksed	6	125	107
Võlad tarnijatele		9 729	16 933
Võlad töövõtjatele		26 469	24 510
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	7	1 370 377	990 631
Eraldised		35	28
Laenukohustused	16	498 773	685 276
Pikaajalised kohustused		669	851
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	7	550	662
Eraldised		119	161
Laenukohustused	16	-	28
Eelarvesse kuuluv netovara		983 597	259 040

3.3 TULEMIARUANNE

<i>(tuhandetes kroonides)</i>			
	Lisa	2008	2007
		<i>Korrigeeritud</i>	
Tegevustulud		2 294 162	1 695 531
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	6 B	261	251
Omandimaksud		261	251
Kaupade ja teenuste müük		114 317	94 515
Riigilõivud		18 161	13 535
Tulud majandustegevusest	19	96 156	80 980
Saadud toetused		2 136 685	1 581 451
Muud tulud	20	42 899	19 314
Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist		25 699	2 872
Muud tulud varadelt		16 832	12 183
Trahvid		841	3 994
Eespool nimetatata muud tulud		-473	265
Tegevuskulud		-4 130 221	-3 381 315
Antud toetused	18	-3 231 282	-2 545 978
Subsiidiumid		-	-20 553
Muud toetused		-3 231 282	-2 525 425
Tööjõukulud	21	-442 434	-401 558
Majandamiskulud	22	-328 397	-304 062
Muud kulud	23	-66 954	-68 984
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	24	-61 153	-60 733
Aruandeperioodi tegevustulem		-1 836 058	-1 685 784
Finantstulud ja –kulud		13 368	11 384
Intressikulu		-534	-174
Tulem osalustelt	9,10	13 888	11 304
Muud finantstulud ja –kulud	7	13	254
	lisatabel		
Aruandeperioodi tulem		-1 822 691	-1 674 400
Netofinantseerimine riigieelarvest	25	1 822 691	1 674 400

3.4 RAHAVOOGUDE ARUANNE

(tuhandetes kroonides)

	Lisa	2008	2007
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem		-1 836 058	-1 685 784
Korrigeerimised:			
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	24	61 153	60 733
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	18A	-8 464	-19 526
Kasum/kahjum põhivara müügist		-25 694	-2 872
Üle antud mitterahaline sihtfinantseerimine	12	4 706	3 256
Ebatõenäoliselt laekuvate laenude muutus		-	116
Tütarettevõtjate varade saamisest tekkinud kulu		-	252
Korrigeeritud tegevustulem		-1 804 357	-1 643 825
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus:			
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuete muutus		-989	-65
Muutus nõuetes ostjate vastu		-3 235	-238
Muutus viitlaekumistes		-	1
Muutus nõuetes toetuste ja siirete eest		-902 557	-170 591
Muutus muudes nõuetes		-10 192	18 980
Muutus maksude, lõivude, trahvide ettemaksetes		-16 413	-715
Muutus toetuste ettemaksetes		-706	4 532
Muutus muudes ettemaksetes		586	4 495
Muutus varudes		1 548	-3 481
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus kokku		-931 957	-147 082
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus:			
Muutus saadud maksude, lõivude, trahvide ettemaksetes		18	23
Muutus võlgades hankijatele		2 889	-2 174
Muutus võlgades töövõtjatele		1 958	7 114
Muutus maksu-, lõivu- ja trahvikohustustes		14 174	-2 170
Muutus viitvõlgades		13	-
Muutus toetuste ja siirete kohustustes		-20 140	34 684
Muutus muudes kohustustes		5 877	-12 740
Muutus saadud toetuste ettemaksetes		379 766	474 904
Muutus muudes saadud ettemaksetes		-47	120
Muutus eraldistes		-34	189
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus		384 474	499 950
Rahavood põhitegevusest kokku		-2 351 840	-1 290 957
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)			
Materiaalse põhivara soetus	12	-36 553	-60 664
Immateriaalse põhivara soetus	13	-20 736	-20 178
Bioloogiliste varade soetus	14	-	-74
Korrigeerimine muutusega võlgades hankijatele		-10 092	9 628

Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused) kokku		-67 381	-71288
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)			
Müügist saadud tulu		53 445	2 937
Korrigeerimine laekumata nõuete muutusega		-18	-
Korrigeerimine laekunud ettemaksete muutusega		-8	-211
Korrigeerimine järelmaksunõuete muutusega		36	447
Korrigeerimine ebatõenäoliselt laekuvaks arvatud järelmaksunõuetega		-	-116
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused kokku)		53 455	3 057
Antud laenud		-	-1 156
Tagasi makstud laenud		-	37 916
Laekunud osaluste müügist	10	-	2 181
Laekunud intressid ja muu finantstulu		13	850
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-13 913	-28 440
Rahavood finantseerimistegevusest kokku			
Laekunud laenud		2 378 619	1 638 001
Tagasi makstud laenud		-2 565 066	-1 425 803
Tagasi makstud kapitalirendikohustused		-85	-92
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks		7 890	1 075
Makstud intressid		-534	-174
Netofinantseerimine eelarvest		2 544 927	1 106 367
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		2 365 752	1 319 374
Puhas rahavoog		-2	-23
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	3	2	23
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	3	-	2
Raha ja selle ekvivalentide muutus		-2	-21

3.5 RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANNE

(tuhandetes kroonides)

Klassi- fikaatori kood	Nimetus	2008 esialgne eelarve	2008 lõplik eelarve	2008 tegelik eelarve täitmine	Tegelik täit-mine miinus lõplik eelarve	Üle viidud 2009 aastasse
	Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	2	-	-
	Tulude laekumine					
32	Kaupade ja teenuste müük	96 219	123 875	118 834	-5 041	-
35	Saadud toetused	3 209 501	1 539 067	1 539 067	-	-
38	Muud tulud	114 175	184 353	79 782	-104 571	-
	Tulude laekumine kokku	3 419 895	1 847 295	1 737 684	-109 612	-
	Kulude tasumine					
15	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-102 758	-105 557	-80 186	25 371	-20 558
4	Eraldised	-4 346 109	-3 408 151	-3 310 647	97 504	-70 268
50	Tööjõukulud	-432 227	-453 606	-441 787	11 819	-4 436
55	Majandamiskulud	-466 233	-456 473	-428 126	28 347	-13 111
6	Muud kulud	-5 269	-7 113	-7 018	95	-6
	Kulude tasumine kokku	-5 352 596	-4 430 900	-4 267 764	163 136	-108 379
	Finantseerimistehingud					
10.1	Finantsvarade suurenemine	-100 000	-100 000	-	100 000	-
10.2	Finantsvarade vähenemine	95 140	95 140	-	-95 140	-
20.5	Kohustuste suurenemine	-	-	9 839	9 838	-
20.6	Kohustuste vähenemine	-	-	-7 562	-7 562	-
	Finantseerimistehingud kokku	-4 860	-4 860	2 277	7 136	-
	Riigikassast saadud siirded*	-	-	6 905 789	-	-
	Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-4 377 987	-	-
	Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Põllumajandusministeerium						
	Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
	Tulude laekumine					
32	Kaupade ja teenuste müük	1 333	1 271	1 671	400	-
35	Saadud toetused	34 294	33 877	33 877	-	-
38	Muud tulud	112 773	183 099	67 051	-116 048	-

Tulude laekumine kokku	148 400	218 247	102 599	-115 648	-	
Kulude tasumine						
Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	15	-19 867	-19 065	-11 110	7 955	-5 172
4 Eraldised		-40 378	-50 103	-46 241	3 862	-779
50 Tööjõukulud		-92 472	-98 960	-94 828	4 132	-544
55 Majandamiskulud		-129 727	-123 217	-115 442	7 775	-3 605
6 Muud kulud		-106	-107	-105	2	-
Kulude tasumine kokku		-282 550	-291 452	-267 726	23 724	-10 100
Finantseerimistehingud						
20.5 Kohustuste suurenemine		-	-	2 660	2 660	-
20.6 Kohustuste vähenemine		-	-	-2 722	-2 722	-
Finantseerimistehingud kokku		-	-	-62	-62	-
Riigikassast saadud siirded*		-	-	299 027	-	-
Riigikassale üle antud siirded*		-	-	-133 839	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*		-	-	-	-	-
Muud tulud: varade müüki oli planeeritust vähem. Kulud: investeeringute osas jäid saamata vahendid varade müügi arvelt, eraldistes ja personalikuludes jäid kasutamata Kalanduse rakenduskava 2007-2013 2007 ületoodud ja 2008 riigieelarves ettenähtud vahendid, majandamiskuludes jäid kasutamata Kalanduse arengukava 2007-2013 2007 ületoodud ja 2008 riigieelarves ettenähtud vahendid, samuti ministeeriumi majandamiskuludeks ettenähtud vahendid (Eesti toit, bioenergeetika, turu-uuringud, teavituskava, audit, ministeeriumi sõidukite ülalpidamiskulud, lähetuskulud ning ruumide majandamiskulud)						
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet						
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*						
Tulude laekumine						
35 Saadud toetused		3 069 903	1 415 579	1 415 579	-	-
38 Muud tulud		-	-	3 261	3 261	-
Tulude laekumine kokku		3 069 903	1 415 579	1 418 840	3 261	-
Kulude tasumine						
Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	15	-12 870	-32 663	-25 451	7 212	-7 203
4 Eraldised		-4 304 561	-3 356 871	-3 263 319	93 552	-69 486
50 Tööjõukulud		-96 791	-96 005	-95 279	726	-689
55 Majandamiskulud		-76 444	-58 395	-56 295	2 100	-1 021
6 Muud kulud		-200	-200	-110	90	-6
Kulude tasumine kokku		-4 490 866	-3 544 134	-3 440 454	103 590	-78 405
Finantseerimistehingud						
10.1 Finantsvarade suurenemine		-100 000	-100 000	-	100 000	-
10.2 Finantsvarade vähenemine		95 140	95 140	-	-95 140	-

20.5 Kohustuste suurenemine	-	-	7 129	7 129	-
20.6 Kohustuste vähenemine	-	-	-4 639	-4 639	-
Finantseerimistehingud kokku	-4 860	-4 860	2 490	7 350	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	6 005 396	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-3 986 272	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Eraldiste osas oli alatäitmine tingitud toetusmeetmete mitterakendumisest vastavalt prognoositule. Tegevuskulude ja investeeringute osas on alatäitmine tingitud teadlikust kokkuhoiust, et nende vahendite abil toime tulla suurenevate töömahtudega riigi raskes majanduslikus olukorras 2009. aastal. Muud tulud on tekkinud klientidelt laekunud viivistest ja intressidest.					
Veterinaar- ja Toiduamet					
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	22 810	35 396	35 274	-122	-
35 Saadud toetused	18 118	3 873	3 873	-	-
38 Muud tulud	1 400	1 205	2 003	798	-
Tulude laekumine kokku	42 328	40 474	41 150	675	-
Kulude tasumine					
15 Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-25 516	-22 761	-20 167	2 594	-574
4 Eraldised	-394	-394	-314	80	-
50 Tööjõukulud	-83 609	-80 186	-80 131	55	-
55 Majandamiskulud	-125 998	-139 865	-128 312	11 553	-4 521
6 Muud kulud	-23	-24	-22	2	-
Kulude tasumine kokku	-235 540	-243 230	-228 946	14 282	-5 095
Finantseerimistehingud					
20.5 Kohustuste suurenemine	-	-	49	49	-
20.6 Kohustuste vähenemine	-	-	-202	-202	-
Finantseerimistehingud kokku	-	-	-153	-153	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	262 500	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-74 551	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-

Järelvalvetasu laekumisest kasutati vahendeid VTA 2008 aasta järelevalve teostamisel ning õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks, mis 2008 aasta kärbete tõttu oleks ära jäänud. Investeeringute osas on ülejääk, kuna saamata jäi IT investeeringud varade müügi arvelt ning alles jäi ka Jaani 10 jaoks eraldatud vahendid, mis osaliselt kanti üle 2009 aastasse.

Taimetoodangu Inspeksioon

Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---

Tulude laekumine						
32	Kaupade ja teenuste müük	12 502	9 787	10 400	613	-
35	Saadud toetused	1 707	2 315	2 315	-	-
38	Muud tulud	2	29	146	117	-
Tulude laekumine kokku		14 211	12 131	12 862	731	-
Kulude tasumine						
15	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-1 510	-	-	-	-
4	Eraldised	-450	-464	-458	6	-
50	Tööjõukulud	-37 345	-37 745	-37 744	1	-
55	Majandamiskulud	-17 958	-16 993	-16 563	430	-420
6	Muud kulud	-4	-4	-4	-	-
Kulude tasumine kokku		-57 267	-55 206	-54 769	437	-420
Finantseerimistehingud						
Riigikassast saadud siirded*						
Riigikassale üle antud siirded*						
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*						

Tulud kaupade ja teenuste müügist laekus riigilõive planeeritust rohkem, muude tulude osas laekus trahve planeeritust rohkem. Investeeringuid ei tehtud, kuna jäid saamata varade müügist eraldatud vahendid. Majanduskuludest jäid kasutamata Twinning projektide omaosalusvahendid.

Jõudluskontrolli Keskus

Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*						
Tulude laekumine						
32	Kaupade ja teenuste müük	16 300	18 004	12 004	-6 000	-
35	Saadud toetused	-	1	1	-	-
38	Muud tulud	-	-	5 939	5 939	-
Tulude laekumine kokku		16 300	18 005	17 945	-60	-
Kulude tasumine						
15	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-420	-43	-43	-	-
4	Eraldised	-206	-199	-199	-	-
50	Tööjõukulud	-9 508	-9 751	-9 751	-	-
55	Majandamiskulud	-7 666	-8 759	-8 497	262	-
6	Muud kulud	-1 500	-2 176	-2 176	-	-
Kulude tasumine kokku		-19 300	-20 928	-20 666	262	-
Finantseerimistehingud						
Riigikassast saadud siirded*						
Riigikassale üle antud siirded*						
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*						

Maamajanduse Infokeskus

Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	697	1 118	1 054	-64	-
35 Saadud toetused	8 357	6 461	6 461	-	-
Tulude laekumine kokku	9 054	7 579	7 516	-64	-
Kulude tasumine					
15 Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-2 950	-2 699	-199	2 500	-2 500
50 Tööjõukulud	-5 286	-5 453	-5 453	-	-
55 Majandamiskulud	-9 726	-10 212	-8 680	1 532	-1 092
6 Muud kulud	-120	-1	-1	-	-
Kulude tasumine kokku	-18 082	-18 365	-14 333	4 032	-3 592
Finantseerimistehingud	-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	14 367	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-7 550	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Investeeringute osas jäid saamata vahendid varade müügist.					
Maaparanduse Ehitusjärelvalve- ja Ekspertiisibüroo					
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	50	46	46	-	-
Tulude laekumine kokku	50	46	46	-	-
Kulude tasumine					
50 Tööjõukulud	-1 338	-1 245	-1 245	-	-
55 Majandamiskulud	-460	-416	-405	11	-11
Kulude tasumine kokku	-1 798	-1 661	-1 650	11	-11
Finantseerimistehingud	-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	1 650	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-46	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Põllumajandusuuringute Keskus					
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	6 504	10 458	10 474	16	-
35 Saadud toetused	18 237	17 429	17 429	-	-
Tulude laekumine kokku	24 741	27 887	27 903	16	-
Kulude tasumine					
15 Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja	-4 867	-4 223	-1 895	2 328	-2 328

renoveerimine						
4	Eraldised	-120	-120	-117	3	-3
50	Tööjõukulud	-26 856	-36 360	-32 594	3 766	-1 145
55	Majandamiskulud	-20 478	-16 730	-14 943	1 787	-
6	Muud kulud	-122	-22	-20	2	-
Kulude tasumine kokku		-52 443	-57 455	-49 569	7 886	-3 476
Finantseerimistehingud		-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*		-	-	49 530	-	-
Riigikassale üle antud siirded*		-	-	-27 863	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*		-	-	-	-	-
Tegelikud tulud, kaupade ja teenuste müügit, suurenesid seoses oodatust suurema laekumisega laboratoorsete analüüside eest teadusasutustelt, kodu- ja välismaistelt klientidelt. Saadud toetused vähenesid esialgse eelarvega muudatuse tulemusena 1,5 milj.kr. Investeeringute osas anti PMK eelarvesse detsembrikuus ja vahendid viidi üle 2009. aastasse peahoone renoveerimistöde teostamiseks.						
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium						
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*		-	-	2	-	-
Tulude laekumine						
32	Kaupade ja teenuste müük	17 000	20 868	20 868	-	-
35	Saadud toetused	37 491	32 861	32 861	-	-
38	Muud tulud	-	-	49	49	-
Tulude laekumine kokku		54 491	53 729	53 778	49	-
Kulude tasumine						
15	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-19 235	-17 157	-14 477	2 680	-2 680
50	Tööjõukulud	-25 353	-26 532	-25 379	1 153	-78
55	Majandamiskulud	-27 975	-27 037	-26 580	457	-44
6	Muud kulud	-2 559	-3 408	-3 408	-	-
Kulude tasumine kokku		-75 122	-74 134	-69 844	4 290	-2 802
Finantseerimistehingud		-	-	-	-	-
20.5	Kohustuste suurenemine	-	-	2	-	-
Finantseerimistehingud kokku		-	-	2	-	-
Riigikassast saadud siirded*		-	-	70 656	-	-
Riigikassale üle antud siirded*		-	-	-54 593	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*		-	-	0	-	-
Maaparandusbürood						
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*		-	-	-	-	-
Tulude laekumine						
32	Kaupade ja teenuste müük	781	876	968	92	-
35	Saadud toetused	3 600	4 730	4 730	-	-

38 Muud tulud	-	20	303	283	-
Tulude laekumine kokku	4 381	5 626	6 001	375	-
Kulude tasumine					
15 Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-1 830	-1 280	-1 280	-	-
50 Tööjõukulud	-18 106	-20 536	-20 474	62	-56
55 Majandamiskulud	-29 028	-24 859	-24 708	151	-110
6 Muud kulud	-9	-9	-9	-	-
Kulude tasumine kokku	-48 973	-46 684	-46 471	213	-166
Finantseerimistehingud	-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	46 471	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-6 001	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Selgitused	Tulude osas laekus rohkem riigilõive ja Tartu MPB garaazi müügist.				
Muuseumid					
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	742	2 506	2 506	-	-
35 Saadud toetused	20	322	322	-	-
Tulude laekumine kokku	762	2 828	2 828	-	-
Kulude tasumine					
15 Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-8 043	-2 925	-2 824	101	-101
50 Tööjõukulud	-10 612	-11 031	-11 031	-	-
55 Majandamiskulud	-4 489	-5 915	-5 728	187	-184
6 Muud kulud	-29	-63	-63	-	-
Kulude tasumine kokku	-23 173	-19 934	-19 646	288	-285
Finantseerimistehingud	-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*	-	-	19 874	-	-
Riigikassale üle antud siirded*	-	-	-3 056	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*	-	-	-	-	-
Jakobsoni Talumuuseum: jäid tegemata planeeritud investeeringud varade müügi arvelt. Piimandusmuuseum: jäid tegemata investeeringud varade müügi arvelt, majandamiskulude osas jäi kasutamata muud välisprojektide kaasfinantseerimine. Põllumajandusmuuseum: jäid tegemata investeeringud, mis olid planeeritud varade müügist laekuvatest vahenditest.					
Instituudid					
Raha ja selle ekvivalendid aasta alguses*	-	-	-	-	-
Tulude laekumine					
32 Kaupade ja teenuste müük	17 500	23 545	23 569	24	-

35	Saadud toetused	17 774	21 618	21 618	-	-
38	Muud tulud			1 030	1 030	-
Tulude laekumine kokku		35 274	45 163	46 217	1 054	-
Kulude tasumine						
15	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-5 650	-2 741	-2 741	-	-
50	Tööjõukulud	-24 951	-29 802	-27 878	1 924	-1 924
55	Majandamiskulud	-16 284	-24 075	-21 972	2 103	-2 103
6	Muud kulud	-597	-1 099	-1 099	-	-
Kulude tasumine kokku		-47 482	-57 717	-53 691	4 026	-4 027
Finantseerimistehingud		-	-	-	-	-
Riigikassast saadud siirded*		-	-	54 123	-	-
Riigikassale üle antud siirded*		-	-	-46 649	-	-
Raha ja selle ekvivalendid aasta lõpus*		-	-	-	-	-

Jõgeva SAI- 2008 aasta investeeringuteks planeeritud 500 tuh.kr. katlamaja seemnetöötluskeskuseks ümberehitustööde projekti tellimiseks ja 1500 tuh.kr. resistentsuse laboratooriumi vana lokaalkatlamaja ümberehituseks laboriks jäid kasutamata. Eesti Maaviljeluse Instituut- saamata jäid vahendid investeeringuteks varade müügi arvelt.

3.6 Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste 2008. aasta tegevuskava täitmise aruande finantsnäitajatest *

(tuhandetes kroonides)

Tegevusvaldkond	Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
Kalandus	275 589	93 944	-	-	231 813	39 007
Meetmed:						
Kalanduspiirkondade jätkusuutliku arengu toetamine	52 441	6 734	-	-	45 935	1 837
Kalapüügi arendamine	63 757	33 563	-	-	54 277	9 262
Kalaturukorralduse ja ühistegevuse arendamine	67 549	25 481	-	-	53 216	13 183
Töötlemise ja vesiviljeluse arendamine	91 842	28 166	-	-	78 384	14 725
Maaelu, põllumajandus ja toiduainetööstus	4 559 273	3 668 519	- 4 860	-	3 172 571	2 241 717
Meetmed:						
Majandustegevuse mitmekesistamine ja elukeskkonna parandamine maapiirkondades	448 198	194 615	-	-	317 198	126 944
Põllumajanduskeskkonna ja maastike säilitamine	813 325	836 410	-	-	590 229	604 129
Põllumajandustootmise konkurentsivõime tõstmine ja piirkondlikke erisusi arvestava majandustegevuse toetamine	3 297 749	2 637 493	- 4 860	-	2 265 143	1 510 644
Toiduohutus, taimetervis ning loomade heaolu ja tervishoid	435 301	463 098	-	-	117 517	145 680
Meetmed:						
Info kättesaadavuse	9 447	17 705	-	-	-	2 514

ja kvaliteedi parandamine							
Järelevalvesüsteemi arendamine ja tõhustamine	405 049	403 096	-	-	117 517	136 811	
Tõhusa õigusliku raamistiku tagamine	20 805	42 297	-	-	-	6 355	
Kokku	5 270 163	4 225 561	- 4 860	-	3 521 901	2 426 404	

*- vt ka järgnevat lisatabelit Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste 2008.aasta tegevuskava täitmise aruande juurde

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutuste 2008.aasta eelarve meetmete korrigeerimine*

(*tuhandetes kroonides*)

JRK nr	Tegevusvaldkond, strateegiline eesmärk, meede	Tegelikud tulud	Tegelikud kulud
1	Toiduohutus ning taimetervis ja loomade tervishoid		
1.1	Parandada Eestis toodetava, töödeldava ja tarbitava toidu kvaliteeti		
1.2	Tagada loomade ja taimede vähemalt rahuldav tervislik seisund		
1.3	Suurendada teadlikkust toiduohutusest, loomade tervishoiust ja taimetervisest ning selle seosest keskkonna ohuteguritega		
1.1.1	Tõhusa õigusliku raamistiku tagamine	11 841	41 554
	Põhivara soetus	-	1 752
	Amortisatsioon	-	-1 009
	Kasum kahjum põhivara müügist	-3 558	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-1 926	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	-2	-
	Kokku meede	6 355	42 297
1.1.2	Järelevalvesüsteemi arendamine ja tõhustamine	139 461	385 796
	Põhivara soetus	-	34 020
	Amortisatsioon	-	-18 493
	Kasum / kahjum põhivara müügist	-2 892	-
	Tulu põhivara müügist	1 359	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-330	37
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-992	-
	Mitterahaline sihtfinantseerimine	-116	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	274	1 782

	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	48	-46
	Kokku meede	136 811	403 096
	Info kättesaadavuse ja kvaliteedi		
1.1.3	parandamine	4 694	17 410
	Põhivara soetus	-	697
	Amortisatsioon	-	-401
	Kasum kahjum põhivara müügist	-1 414	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-765	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	-1	-
	Kokku meede	2 514	17 705
	Kokku tegevusvaldkond	145 680	463 098
	Maaelu, põllumajandus ja		
1.2	toiduainete tööstus		
	Parandada põllumajandussektori		
2.1	konkurentsivõimet		
	Säilitada traditsioonilised		
2.2	põllumajandusmaastikud ja puhas keskkond		
	Tagada põllumajandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng ning parandada elukeskkonda maal		
2.3	Majandustegevuse		
1.2.1	mitmekesistamine ja elukeskkonna parandamine maapiirkonnas	128 739	195 934
	Põhivara soetus	-	3 902
	Amortisatsioon	-	-5 154
	Kasum / kahjum põhivara müügist	-1 051	-
	Tulu põhivara müügist	16	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-480	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-567	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	353	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	-66	-67
	Kokku meede	126 944	194 615
1.2.2	Põllumajanduskeskkonna ja -maastike säilitamine	606 313	838 901
	Põhivara soetus	-	6 087
	Amortisatsioon	-	-8 490
	Kasum kahjum põhivara müügist	-1 555	-
	Tulu põhivara müügist	333	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-630	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-707	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	462	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada)	-87	-87

	kajastada		
	Kokku meede	604 129	836 411
1.2.3	Põllumajandustootmise konkurentsivõime tõstmine ja piirkondlike erisusi arvestava majandustegevuse toetamine	1 455 227	2 642 644
	Põhivara soetus	-	17 602
	Amortisatsioon	-	-23 754
	Kasum kahjum põhivara müügist	-10 385	-
	Tulu põhivara müügist	50 746	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-1 321	-496
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-5 851	-
	Mitterahaline sihtfinantseerimine	-3	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	19 113	-628
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	3 117	2 125
	Kokku meede	1 510 645	2 637 493
	Kokku tegevusvaldkond	2 241 718	3 668 519
1.3	Kalandus		
3.1	Parandada kalandussektori võimet ja tagada selle jätkusuutlikkus		
3.2	Tagada kalandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng		
1.3.1	Kalapüügi arendamine	13 693	33 352
	Põhivara soetus	-	1 808
	Amortisatsioon	-	-1 589
	Kasum kahjum põhivara müügist	-2 860	-
	Tulu põhivara müügist	2	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-60	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-1 547	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	43	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	-8	-8
	Kokku meede	9 262	33 563
1.3.2	Töötlemise ja vesiviljeluse arendamine	15 383	28 413
	Põhivara soetus	-	799
	Amortisatsioon	-	1 033
	Kasum kahjum põhivara müügist	-405	-
	Tulu põhivara müügist	3	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-90	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-219	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	66	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja	-12	-12

	kajastada		
	Kokku meede	14 725	28 166
1.3.3	Kalaturukorralduse ja ühistegevuse arendamine	14 831	25 532
	Põhivara soetus	-	919
	Amortisatsioon	-	-962
	Kasum kahjum põhivara müügist	-1 055	-
	Tulu põhivara müügist	2	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-60	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-571	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	44	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	-8	-8
	Kokku meede	13 183	25 481
1.3.4	Kalanduspiirkondade jätkusuutliku arengu toetamine	2 564	6 771
	Põhivara soetus	-	420
	Amortisatsioon	-	-453
	Kasum kahjum põhivara müügist	-447	-
	Tulu põhivara müügist	1	-
	Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete muutus	-30	-
	Tulem kapitaliosaluse meetodil	-242	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	22	-
	(Muud korrigeerimised, nimetada ja kajastada	-30	-4
	Kokku meede	1 837	6 734
	kokku tegevusvaldkond	39 007	93 944
	Kokku eelarve	2 426 404	4 225 562

* - Esitatud Rahandusministeeriumile veebruaris 2009

4. LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Lisa 1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSMEETODID JA HINDAMISALUSED

Käesolev raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga ja riigieelarve seadusega. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid ning riigi raamatupidamise üldeeskirjas sätestatud nõuded.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes Eesti kroonides.

Arvestuse alused

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud soetusmaksumuse printsiibist lähtudes (v.a. kauplemiseesmärgil hoitavad väärtpaberid ning edasimüügi eesmärgil soetatud finantsvarad ja –kohustused).

Varade ja kohustuste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustused on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks, lähtudes sellest, kas vara või kohustuse eeldatav valdamine kestab kuni üks aasta või kauem, arvestatuna bilansikuupäevast.

Raha ja raha ekvivalendid

Bilansis kajastatakse raha ja pangakontode kirjel kassas olevat sularaha ja pankades avatud arvelduskontode jääke.

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas, mis koosneb otsestest ja kaudsetest tootmisväljaminekutest, millela varud ei oleks praeguses olukorras ja koguses. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest soetamisega seotud otsestest kulutustest. Varude jäägi hindamisel kasutatakse olenevalt varude grupist kas FIFO või kaalutud keskmise soetushinna meetodit.

Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes

Aruandekohustuslase bilansis kajastatakse neid osalusi sihtasutustes ja mittetulundusühingutes, mille üle riigiraamatupidamiskohustuslasel on valitsev või oluline mõju. Osalused on bilansis kajastatud kapitaliosaluse meetodil.

Osalused tütarettevõtjates

Tütarettevõtjat loetakse kontrolli all olevaks, kui aruandekohustuslane omab üle 50% tütarettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest, on võimeline kontrollima tütarettevõtja tegevus- ja finantspoliitikat või omab õigust nimetada või tagasi kutsuda enamikku nõukogu liikmetest. Osalusi tütarettevõtjate aktsiades ja osades kajastatakse kapitaliosaluse meetodil.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida aruandekohustuslane ega ükski avaliku sektori üksus ei kasuta oma põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse soetusmaksumuse meetodil (soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused).

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid hinnangulise kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 30000 kroonist. Väheväärtuslike varade maksumusega 3000 kuni 30000 krooni (ilma käibemaksuta) ostuhind kajastatakse kuludes nende kasutuselevõtmise hetkel ning arvestus toimub raamatupidamises bilansiväliselt.

Põhivara rekonstrueerimisväljaminekud, mis pikendavad vara kasulikku tööiga ning tõstavad vara kvaliteeti või tööjõudlust üle algselt arvatud taseme, kapitaliseeritakse bilansis põhivarana. Põhivara remondi- ja hoolduskulud, mis tehakse eesmärgiga säilitada vara esialgsel taset, kajastatakse nende kulude tekkimisel aruandeperioodi kuludes.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast.

Kulumi normid aastas on põhivara gruppidele järgmised:

* Hooned	4%
* Rajatised	6,7%
* Masinad ja seadmed	14,3%

* Inventar	20%
* Arvutustehnika	33%.

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita. Materiaalse põhivara müümisel kajastatakse müügihinna ja põhivara jääkväärtuse vahet kasumi või kahjumina tulemiaruanDES.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalset põhivarana kajastatakse füüsilise substantsita vara kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 30 000 kroonist. Immateriaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja amortisatsioonimäärad aastas on järgmised:

* Tarkvara	25%.
------------	------

Uurimis- ja arenguväljaminekud kajastatakse tekkimise momendil kuluna.

Bioloogilised varad

Bioloogilised varad kajastatakse õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud müügiga kaasnevad kulutused. Kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärset määrata, kajastatakse neid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud kulum ja allahindlused. Juhul, kui ka soetusmaksumuse kohta puuduvad usaldusväärsed andmed, kajastatakse bioloogilist vara bilansiväliselt.

Renditud varad

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

1) Aruandekohustuslane on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglasel väärtuse summas või rendimaksede miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirenti tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi jooksul või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirenti maksed jagatakse kohustust vähendavateks põhiosa tagasimaksedeks ning intressikuluks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse kuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

2) Aruandekohustuslane on rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksed kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi, mille korral sihtfinantseerimise andja kontrollib toetuste sihipärast kasutamist. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et toetuse saaja vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine leiab aset.

Sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse tulemiaruanDES kompenseeritavat kulu ja saadud toetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist (tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega). Varade sihtfinantseerimise korral kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna selles perioodis, millal sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis põhivarana arvele võetakse.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja –kohustused ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursside alusel. Välisvaluuta tehingutest saadud kasumid ja kahjumid on tulemiaruanDES kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Maksude arvestus

Põhivara või varade soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks on mitte-käibemaksukohustuslane) on kajastatud soetamishetkel kuluna ning neid ei kajastata varade soetusmaksumuse koosseisus.

Tulude arvestus

Kogutud maksude, lõivude ja trahvide tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele. Toodete müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist. Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu arvestatakse dividendide väljakuulutamisel.

Netofinantseerimine riigieelarvest

Kulude ja põhivara soetus kaetakse riigieelarvest ja kajastatakse saadud siiretena. Arvestatud tulude üleandmist riigieelarvesse kajastatakse antud siiretena. Samuti kajastatakse siiretena teiste riigiraamatupidamiskohustuslastega tehtud muid tehinguid (varade, kohustuste, tulude ja kulude vastastikused üleandmised).

Bilansipäevajärgsed sündmused

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades ja tegevusaruandes.

Lisa 2. Konsolideeritud asutused

(tuhandetes kroonides)

Asutus	Tulemiaruaude näitajad aasta kohta			Bilansi näitajad aasta lõpu seisuga		
	Tegevus- tulud	Tegevus- kulud	Finants- tulud ja - kulud	Varad	Kohustused	Netovara (varade ja kohustus- te vahe)
2007						
Põllumajandusmi- nisteerium	43 200	268 797	11 337	791 427	112 388	679 039
Valitsusasutused						
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	1 517 097	2 670 376	48	820 353	1 547 876	-727 523
Veterinaar- ja Toiduamet	38 295	184 163	-	72 631	33 927	38 704
Taimetoodangu Inspeksioon	16 094	58 031	-	7 252	1 981	5 271
Hallatavad asutused						
Jõudluskontrolli keskus	13 888	18 116	1	11 095	752	10 343
Maamajanduse Infokeskus	4 947	13 456	-	4 186	1 808	2 378
Maaparanduse Ehitusjärelvalve ja Ekspertiisibüroo	54	1 889	-	48	139	-91
Põllumajandusuu- ringute Keskus	46 143	63 982	-	76 428	3 745	72 683
Veterinaar- ja Toidulaboratori- um	56 696	63 203	-	94 165	12 123	82 042
Maaparandusbüro- od	7 572	52 496	-	24 099	1 333	22 766
Põllumajandusmu- useumid	2 342	15 917	-	30 110	1 355	28 755
Riigiteadusasutus- ed						
Eesti Maaviljeluse Instituut	2 723	18 121	-	12 246	926	11 320
Jõgeva Sordiaretuse Instituut	21 900	28 186	-	35 295	1 940	33 355
Elimineerimised	-75 420	-75 418	-2	-1 959	-1 957	-2
Kokku	1 695 531	3 381 315	11 384	1 977 376	1 718 336	259 040
2008						
Põllumajandusmi- nisteerium	95 766	320 058	13 901	808 262	109 036	699 226
Valitsusasutused						

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	2 085 666	3 407 240	-415	1 728 080	1 760 517	-32 437
Veterinaar- ja Toiduamet	57 510	212 590	-	92 336	19 009	73 327
Taimetoodangu Inspeksioon	13 767	55 448	-1	9 798	4 302	5 496
Hallatavad asutused						
Jõudluskontrolli keskus	15 520	18 894	-	11 011	1 319	9 692
Maamajanduse Infokeskus	7 005	13 773	-	4 480	2 040	2 440
Põllumajandusuu ringute Keskus	28 423	57 226	-117	68 340	2 751	65 589
Veterinaar- ja Toidulaboratori um	49 771	61 757	-	89 671	3 561	86 110
Põllumajandusmu useumid						
C.R. Jakobsoni Talumuseum	708	3 908	-	4 381	330	4 051
Piimandusmuuse um	164	3 079	-	1 655	166	1 489
Põllumajandusmu useum	1 831	10 996	-	25334	419	24 915
Riigiteadusasutus ed						
Eesti Maaviljeluse Instituut	3 011	18 688	-	12 717	1 217	11 500
Jõgeva Sordiaretuse Instituut	22 868	34 412	-	35 016	2 817	32 199
Elimineerimised	-87 848	-87 848		-1 306	-1 306	-
Kokku	2 294 162	4 130 221	13 368	2 889 775	1 906 178	983 597

Lisa 3. Raha ja raha ekvivalendid

(tuhandetes kroonides)

	31.12.2008	31.12.2007
Sularaha	-	2
Raha ja pangakontod kokku	-	2
Raha ja selle ekvivalendid kokku	-	2

Lisa 4. Tehingud avaliku sektori ja sidusüksustega

Lisa 4A. Nõuded ja kohustused

(tuhandetes kroonides)

	Lühiajalised nõuded	Pikaajalised nõuded	Lühiajalised kohustused
Seisuga 31.12.2007			
Riigiraamatupidamis- kohustuslased	730 948	-	1 691 283
Kohalikud omavalitsused	159	185	12
Muud avalik- õiguslikud juriidilised isikud	1 137	-	134
Sihtasutused ja mittetulundusühingud	8	-	2 764
Tütarettevõtjad	225	-	1311
Avaliku sektori üksused kokku	732 477	185	1 695 504
Sidusettevõtjad	5	-	373
Kokku avaliku sektori ja sidusüksused	732 482	185	1 695 877
Seisuga 31.12.2008			
Riigiraamatupidamis- kohustuslased	50 158	-	1 545 642
Kohalikud omavalitsused	210	128	42
Muud avalik- õiguslikud juriidilised isikud	4 727	-	320
Sihtasutused ja mittetulundusühingud	3	-	1 885
Tütarettevõtjad	2 537	-	1 292
Avaliku sektori üksused kokku	57 635	128	1 549 181
Sidusettevõtjad	5	-	341
Kokku avaliku sektori ja sidusüksused	57 640	128	1 549 522

Lisa 4B. Tulud ja kulud

(tuhandetes kroonides)

	2008			2007		
	Tegevus- tulud	Tegevus- kulud	Finants- tulud ja -kulud	Tegevus- tulud	Tegevus- kulud	Finants- tulud ja -kulud
Riigiraamatupidamis- kohustuslased	171 902	58 543	-	228 002	60 061	1
Kohalikud omavalitsused	603	13 717	-1	667	10 038	-18
Muud avalik- õiguslikud juriidilised isikud	1 006	31 505	-	1 300	20 190	-
Sihtasutused ja mittetulundusühingud	2 466	22 493	-	6 030	11 393	-
Tütarettevõtjad	1 030	29 039	-8 306	734	29 274	-836
Avaliku sektori üksused kokku	177 007	155 297	-8 307	236 733	130 956	-853
Sidusüksused	63	4 687	-	58	6 241	-
Kokku avaliku sektori ja sidusüksused	177 070	159 984	-8 307	236 791	137 197	-853

2008.aastal moodustasid avaliku sektori- ja sidusüksustega seotud tegevustulud kogu tegevustuludest 8%. Tegevuskulude osas oli nende osatähtsus 4%.

Lisa 5. Maksud, lõivud ja trahvid

Lisa 5A. Maksu-, lõivu-, trahvinõuded ja -kohustused

(tuhandetes kroonides)

	Lühi- ajalised nõuded	Pika- ajalised nõuded	Makstud ettemaksed	Saadud ette- maksed	Lühi- ajalised kohustused	Pika- ajalised kohustused
Seisuga 31.12.2007						
Maksud						
Käibemaks	-	-	633	-	302	-
Sotsiaalmaks	-	-	342	-	824	-
Üksikisiku tulumaks	-	-	10	-	110	-
Töötuskindlustusmaks	-	-	-	-	16	-
Kogumispensioni makse	-	-	-	-	31	-
Erisoodustused ja ettevõtja tulumaks	-	-	16	-	68	-
Maamaks	-	-	1	-	1	-
Tollimaks	-	-	2	-	-	-
Maksud kokku	-	-	1004	-	1352	-
sh brutosummas	-	-	1004	-	1 352	-
Lõivud						
Lõivud kokku	1 262	-	1	107	-	-
sh brutosummas	1 262	-	1	107	-	-
sh ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-1 202	-	-	-	-	-
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud						
Kalapüügiõiguse tasu	-	-	-	-	2 534	-
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud kokku						
sh brutosummas	-	-	-	-	2 534	-
Trahvid						
Trahvid kokku	55	-	-	-	-	-
sh brutosummas	55	-	-	-	-	-
sh ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-41	-	-	-	-	-
Maksud, lõivud, trahvid kokku	74	-	1005	107	3886	-
Seisuga 31.12.2008						
Maksud						
Käibemaks	-	-	23	-	255	-
Sotsiaalmaks	-	-	17	-	9 831	-
Üksikisiku tulumaks	-	-	10	-	5 261	-
Töötuskindlustusmaks	-	-	-	-	240	-
Kogumispensioni makse	-	-	1	-	374	-

Erisoodustused ja ettevõtja tulumaks	-	-	-	-	222	-
Ettemaksu kontode jäägid	-	-	17 364	-	-	-
Maksud kokku	-	-	17 415	-	16 183	-
Lõivud						
Lõivud kokku	2 156	-	-	124	-	-
sh brutosummas	2 156	-	-	124	-	-
sh ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-1 131	-	-	-	-	-
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud						
Kalapüügiõiguse tasu	-	-	-	-	1 877	-
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud kokku	-	-	-	-	1 877	-
Trahvid						
Trahvid kokku	79	-	-	1	-	-
sh brutosummas	79	-	-	1	-	-
sh ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-41	-	-	-	-	-
Maksuvõlalt arvestatud intressinõuded						
sh brutosummas	-	-	3	-	-	-
Maksud, lõivud ja trahvid kokku	1 063	-	17 418	125	18 060	-

Lisa 5 B. Maksu-, lõivu- ja trahvitulud

(tuhandetes kroonides)

	2008			2007		
Tulud	Kulud ebatõenäoliselt laekuvaks hindamisest	Kulud edasiandmisest	Tulud	Kulud ebatõenäoliselt laekuvaks hindamisest	Kulud edasiandmisest	
Maksud						
Maamaks	261	-	-	251	-	-
Maksud kokku	261	-	-	251	-	-
Lõivud						
Lõivud	18 161	-	-	13 535	-	-
Lõivud kokku	18 161	-	-	13 535	-	-
Trahvid						
Trahvid	841	-	-	3 994	-	-
Trahvid kokku	841	-	-	3 994	-	-
Maksud, lõivud, trahvid kokku	19 263	-	-	17 780	-	-

Lisa 6. Muud nõuded ja kohustused

(tuhandetes kroonides)

	31.12.2008		31.12.2007	
	Lühi- ajaline osa	Pika- ajaline osa	Lühi- ajaline osa	Pika- ajaline osa
Nõuded ja makstud ettemaksed				
Järelemaksu-nõuded müüdü põhivara eest				
Sh brutosummas	226	274	87	334
Sh ebatõenäoliselt laekuvad järelemaksu-nõuded	-116	-	-	-
Järelemaksunõuded kokku	110	274	87	334
Muud nõuded ja ettemaksed				
Nõuded ostjate vastu	8 269	15	5 010	21
Sh brutosummas	8 697	15	-	-
Sh ebatõenäoliselt laekuvad	-428	-	-	-
Viitlaekumised	1	-	-	-
Nõuded toetuste ja siirete eest	1 678 927	-	1 472 136	-
Sh tekkepõhised siirded	-32 438	-	-727 681	-
Muud nõuded	24 903	-	14 711	-
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	17 418	-	1 005	-
Ettemakstud toetused	2 501	-	1 795	-
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	13 706	-	14 293	-
Muud nõuded ja ettemaksed kokku	1 713 287	15	781 269	21
Laenu-nõuded, muud nõuded ja ettemaksed kokku	1 713 399	289	781 357	355
Muud kohustused ja saadud ettemaksed				
Maksu-, lõivu- ja trahvikohustused	18 059	-	3 886	-
Viitvõlad	13	-	-	-
Toetuste ja siirete kohustused	1 100 785	-	1 091 611	-
Sh tekkepõhised siirded	-1 016 034	-	-986 721	-
Muud kohustused	18 130	532	12 170	616
Toetusteks saadud ettemaksed	1 249 290	-	869 524	-
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	133	18	161	46
Muud kohustused ja saadud ettemaksed kokku	1 370 377	550	990 631	662

Real „järelemaksunõuded põhivara eest“ on kajastatud põllumajandusreformi käigus loovutatud tööosakute eest arvele võetud riigiosa tasumise akt-võlakohustused, mille laekumise viimane tähtaeg on 31.12.2011.a. Ebatõenäoliselt laekuvaks tunnistati nendest 48%. Rida „nõuded toetuste ja siirete eest“ summas 1 678 927 tuhat krooni sisaldab tekkepõhiseid siirdeid summas 32 438 tuhat krooni, saamata sihtfinantseerimist Maaelu Arengukava 2007-2013 vahenditest summas 373 904 tuhat krooni, põllumajanduse otsetoetusi summas 1 272 275 tuhat krooni ja saamata sihtfinantseerimist Transition Facility vahenditest summas 254 tuhat krooni.

Toetuste ja siirete kohustuste hulgas on 1 016 034 tuhat krooni ulatuses tekkepõhiseid siirdeid ja 84 232 tuhande krooni ulatuses kodumaist sihtfinantseerimist. Toetusteks saadud ettemaksetest suurima osa moodustavad 782 739 tuhat krooni Maaelu Arengukava 2007-2013 meetmeteks, 376 770 tuhat krooni põllumajanduse otsetoetusteks ning 87 917 tuhat krooni Kalanduse Arengukava 2007-2013 meetmeteks.

<i>(tuhandetes kroonides)</i>		
Tulud ja kulud seoses laenuõuetega	2008	2007
Intressitulu laenudelt	-	220
Intressitulu järelmaksunõuetelt	13	34
Ebatõenäoliselt laekuv intressitulu laenudelt	-	-
Intressitulu võetud laenudelt	-	-
Kokku	13	254

Lisa 7. Varud

<i>(tuhandetes kroonides)</i>		
	31.12.2008	31.12.2007
Tooraine ja materjal	1 205	1 305
Valmistoodang	10 343	12 153
Ostetud kaubad müügiks	1 417	1 122
Üleandmata tsentraliseeritud korras soetatud varud	67	-
Kokku	13 032	14 580

Real „tooraine ja materjal“ on kajastatud Jõgeva Sordiaretuse Instituudi ning Põllumajandusuuringute Keskuse teravilja, kartuli ja muude põllukultuuride seemnevaru. „Ostetud kaubad müügiks“ sisaldavad Jõudluskontrolli Keskuse poolt ostetud statiive, piimameetrite varuosi ja loomade kõrvamärke.

Lisa 8. Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes

<i>(tuhandetes kroonides)</i>			
	Osalus netovaras perioodi alguses	Tulem kapitaliosaluse meetodil	Osalus netovaras perioodi lõpus
Sihtasutused			
Maaelu Edendamise Sihtasutus	568 873	5 582	574 455
Kokku	568 873	5 582	574 455

Aruandeperioodil asutatud ja lõpetatud sihtasutusi ega mittetulundusühinguid ei olnud.

Lisa 9. Tütar- ja sidusettevõtjad

(tuhandetes kroonides)

	%	Bilansiline väärtus perioodi alguses	Soe- tatud	Saadud dividendid	Müüdüd ja likvi- deeritud	Kasum/ kahjum kapitali- osalusest	Bilansiline väärtus perioodi lõpus
Tütarettevõtjad							
Loomsete							
Jäätmete	100%	7 854	-	-	-	8 306	16 160
Käitlemise AS							
Kokku		7 854	-	-	-	8 306	16 160

Lisa 10. Kinnisvarainvesteeringud

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Bilansiline väärtus perioodi alguses		
Soetusmaksumus	22 870	60 484
Akumuleeritud kulum	-380	-504
Jääkväärtus	22 490	59 980
Müügioteel põhivara	38 801	-
Perioodi liikumised		
Soetused ja parendused	749	-
Ümberklassifitseerimine materiaalsest põhivarast	-	1 460
Ümberklassifitseerimine materiaalsesse põhivarasse	-	-
Müügid müügihinnas	-50 930	-2 515
Müügikasum / -kahjum	23 657	2 518
Amortisatsioon ja allahindlused	-184	-152
Perioodi liikumised kokku	-26 708	1 311
Bilansiline väärtus perioodi lõpus		
Soetusmaksumus	35 301	22 870
Akumuleeritud kulum	-718	-380
Jääkväärtus	34 583	22 490
Müügioteel põhivara	-	38 801
Soetusmaksumus	32 696	22 880
Jääkväärtus	32 511	22 641

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Renditulu	1 502	1 358
kinnisvarainvesteeringutelt		
Kinnisvarainvesteeringute	1 608	1 285
halduskulud		

(tuhandetes kroonides)

Renditulu katkestamatutelt kasutusrendilepingutelt tulevastel perioodidel	31.12.2008	31.12.2007
Järgmisel majandusaastal	766	468
2. kuni 5.aastal	2 856	1 278
Peale 5.aastat	4 452	3 845

2008.aastal müüdi Põllumajandusministeeriumi haldusalas varem kinnisvarainvesteeringutena kajastatud rendile antud vara Hiiumaa Agro OÜ-le, Piistaoja Katsejaam SA-le, Eesti Piimaliidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale ja Kehtna Mõis OÜ-le ning müüdi ka Veterinaar- ja Toiduametile kuulunud korter Tartus. Renditulu saadakse edasi kinnistutelt Tartu Agro AS, Maaleht AS, Tori Hobusekasvanduse OÜ, Veterinaar- ja Toiduametile kuuluvalt korteritelt asukohaga Sael ja Tallinnas.

Lisa 11. Materiaalne põhivara

(tuhandetes kroonides)

	Maa	Hooned ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu põhivara	Lõpeta- mata tööd ja ette- maksed	Kokku
Bilansiline väärtus						
perioodi alguses						
Soetusmaksumus	10 977	410 812	289 821	15 259	16 250	743 119
Akumuleeritud kulum	-	-30 180	-221 729	-13 298	-	-265 207
Jääkväärtus	10 977	380 632	68 092	1 961	16 250	477 911
Müügiotel põhivara	260	798	-	-	-	1 058
Aruandeperioodi liikumised						
Soetused ja						
parendused	-	3 902	8 557	507	23 587	36 553
Siirded	26	1 581	-40	-	-	1 567
Müüdud varad						
müügihinnas	-311	-170	-	-	-	-481
Mitterahalise						
sihtfinantseerimisena						
üle antud	-33	-4 673	-	-	-	-4 706
Mitterahalise						
sihtfinantseerimisena						
saadud	-	-	1 096	-	-	1 096
Amortisatsioon ja						
allahindlused	-	-11 240	-20 225	-613	-	-32 078
Ümberhindlus	5	-	-	-	-	5
Ümberklassifitseeri-						
mine põhivara						
klasside vahel	-	30 458	291	-22	-30 602	125
Liikumised kokku	-312	19 859	-10 321	-128	-7 015	2 083
Bilansiline väärtus						
perioodi lõpus						
Soetusmaksumus	10 925	442 428	286 549	14 158	9 235	763 295
Akumuleeritud kulum	-	-41 139	-228 778	-12 325	-	-282 242
Jääkväärtus	10 925	401 289	57 771	1 833	9 235	481 053

		(tuhandetes kroonides)	
Renditulu katkestamatutelt kasutusrendi-lepingutelt tulevastel perioodidel	31.12.2008	31.12.2007	
Järgmisel majandusaastal	-	462	
2.kuni 5.aastal	-	1 284	
Peale 5.aastat	-	3 845	

Lisa 12. Immateriaalne põhivara

(tuhandetes kroonides)					
	Tarkvara	Arengu- välja- minekud	Muu imma- teriaalne põhivara	Ette- maksed	Kokku
Bilansiline väärtus perioodi alguses					
Soetusmaksumus	78 365	1 200	8 794	2 158	90 517
Akumuleeritud kulum	-22 996	-67	-3 765	-	-26 828
Jääkväärtus	55 369	1 133	5 029	2 158	63 689
Aruandeperioodi liikumised					
Soetatud	16 270	343	3 070	1 053	20 736
Amortisatsioon ja allahindlus	-25 859	-384	-2 632	-	-28 875
Ümberklassifitseerimine põhivara klasside vahel	239	-	-	-364	-125
Liikumised kokku	-9 350	-41	438	689	-8 264
Soetusmaksumus	126 989	1 542	19 105	2 847	150 484
Akumuleeritud kulum	-80 970	-450	-13 638	-	-95 058
Jääkväärtus	46 019	1 092	5 467	2 847	55 426

Lisa 13. Bioloogilised varad

Lisa 13A. Bilansis kajastatud bioloogilised varad*

(tuhandetes kroonides)							
	Perioodi algul	Soetatud	Ümber- hindlus	Müüdüd müügi- hinnas	Kasum / kahjum varade müügist	Amorti- satsioon	Perioodi lõpul
Loomad (hobused)	332	-	-16	-	-16	-	316
Kokku bioloogilised varad	332	-	-16	-	-16	-	316

* Bioloogilise vara all kajastatakse Põllumajandusministeeriumi poolt Tori Hobusekasvatus OÜ-le rendile antud põhikarja hobuseid. Ümberhindluse all on kajastatud loomade mahakandmine.

Lisa 14. Laenukohustused

Lisa 14 A. Laenukohustused järelejäänud tähtaja järgi

(tuhandetes kroonides)

31.12.2007	Tähtajaga kuni 1 aasta	Tähtajaga 1-5 aastat	Kokku
Laenud	685 191	-	685 192
Kapitalirendi kohustused	85	28	113
Kokku	685 276	28	685 305
31.12.2008			
Laenud	498 745	-	498 745
Kapitalirendi kohustused	28	-	28
Kokku	498 773	-	498 773

Lisa 14 B. Kulud laenukohustustelt

	2008	2007
Intressikulu võlakirjadelt	117	-
Muud intressikulud	417	173
Kokku	534	173

Laenukohustustest 488 671 tuhat krooni moodustavad Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti sildfinantseerimise vahendid ja 9 784 tuhat krooni Veterinaar- ja Toiduameti sildfinantseerimise vahendid.

Lisa 15. Saadud ja antud toetused

Lisa 15 A. Saadud toetused

	Jääk perioodi alguses		Arvestatud tulu	(tuhandetes kroonides) Jääk perioodi lõpus	
	Nõuded	Saadud ettemaksed		Nõuded	Saadud ettemak- sed
2007					
Saadud toetused					
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	573 340	394 723	1 399 496	743 925	869 524
Sh kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	-	5 197	-	-
Välismaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	-	62 334	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	-	-	1 331 534	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimise tegevuskulud	-	-	431	-	-
Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine	1 132	3 103	181 953	523	-
Sh kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	883	-	-
Välismaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	18 644	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	-	-	162 426	-	-
Mittesihotstarbeline finantseerimine	-	-	2	-	-
Kokku	574 472	397 826	1 581 451	744 448	869 524
2008					
Saadud toetused					
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	743 925	869 524	1 576 972	1 646 433	1 249 290
Sh kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	-	1 807	-	-

Välismaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	-	75 218	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	-	-	1 505 417	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimise tegevuskulud	-	-	111	-	-
Tagasi nõutud välismaine sihtfinantseerimine	-	-	-5 581	-	-
Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine	523	-	559 713	-	-
Sh kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	489	-	-
Välismaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	7 975	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	-	-	569 296	-	-
Tagasi nõutud välismaine sihtfinantseerimine	-	-	-18 047	-	-
Saamata seadusandlusest tulenevad toetused	-	-	-	49	-
Muud toetused	-	-	-	7	-
Saadud toetused kokku	744 448	869 524	2 136 685	1 646 489	1 249 290

Saadud toetustest sihtfinantseerimine tegevuskuludeks on suurenenud võrreldes 2007. aastaga 177 476 tuhat krooni ning sihtfinantseerimine põhivara soetuseks on suurenenud 377 760 tuhat krooni. Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks sisaldab 22 830 tuhande krooni ulatuses Maaelu Arengukava 2007-2013 tehnilise abi vahendeid, 23 690 tuhande krooni ulatuses vahendeid Transition Facility projektidele ning 3 928 tuhande krooni ulatuses põllumajanduse otsetoetuste vahendeid. Sihtfinantseerimine põhivara soetuseks sisaldab kõige rohkem Transition Facility vahendeid – 6 913 tuhande krooni ulatuses.

Real „tagasinõutud sihtfinantseerimine“ on kajastatud Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti poolt tagasi nõutud summad selle eest, kui toetusraha on makstud alusetult või kui toetuse saaja ei ole seda sihipäraselt kasutanud.

Lisa 15 B. Antud toetused

(tuhandetes kroonides)

	Jääk perioodi alguses		Arvestatud kulu	Jääk perioodi lõpus	
	Tasutud ettemaksud	Kohustused		Tasutud ettemaksud	Kohustused
2007					
Antud toetused					
Subsiidiumid	-	-	20 553	-	-
Sh kodumaised subsiidiumid	-	-	14 558	-	-
Välisabi subsiidiumiteks	-	-	3 140	-	-
Välisabi kaasfinantseerimine subsiidiumiteks	-	-	2 855	-	-
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	6 328	70 205	2 289 823	1 795	869 524
Sh kodumaine					
sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	-	826 793	-	-
Välismaise sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-	67 119	-	-	869 524
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	-	-	1 305 675	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine tegevuskuludeks	-	3 086	157 355	-	-
Sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	233 941	-	-
Sh kodumaine					
sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	7 833	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	-	-	162 426	-	-
Välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine põhivara soetuseks	-	-	63 682	-	-
Mittesihotstarbeline finantseerimine	-	-	1 661	-	-
Antud toetused kokku	6 328	70 205	2 545 978	1 795	869 524
2008					
Antud toetused					
Sihtfinantseerimine	1 795	869 524	2 485 878	2 501	84 751

tegevuskuludeks					
Sh kodumaine					
sihtfinantseerimine	-	-	844 549	-	-
tegevuskuludeks					
Välismaine					
sihtfinantseerimine	-	869 524	-	-	84 713
tegevuskuludeks					
Välismaise					
sihtfinantseerimise	-	-	1 473 459	-	-
vahendamine					
tegevuskuludeks					
Välismaise					
sihtfinantseerimise	-	-	175 228	-	38
kaasfinantseerimine					
tegevuskuludeks					
Tagasinõutud kodumaine	-	-	-2 020	-	-
sihtfinantseerimine					
Tagasinõutud välismaine	-	-	-5 338	-	-
sihtfinantseerimine					
Sihtfinantseerimine põhivara	-	-	743 387	-	-
soetamiseks					
Sh kodumaine					
sihtfinantseerimine	-	-	14 757	-	-
põhivara soetuseks					
Välismaise					
sihtfinantseerimise	-	-	569 025	-	-
vahendamine põhivara					
soetuseks					
Välismaise					
sihtfinantseerimise	-	-	182 949	-	-
kaasfinantseerimine					
põhivara soetuseks					
Tagasinõutud kodumaine	-	-	-5 297	-	-
sihtfinantseerimine					
Tagasinõutud välismaine	-	-	-18 047	-	-
sihtfinantseerimine					
Mittesihtotstarbeline	-	-	2 018	-	-
finantseerimine					
Antud toetused kokku	1 795	869 524	3 231 283	2 501	84 751

Antud toetustest sihtfinantseerimine tegevuskuludeks on suurenenud võrreldes 2007.aastaga 196 055 tuhat krooni ning sihtfinantseerimine põhivara soetuseks on suurenenud 50 446 tuhat krooni. Real „kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks“ on suurimad summad Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti poolt makstavate otsetoetuste maksed ning riiklikud toetused, kokku summas 813 224 tuhat krooni. Rida „kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks“ sisaldab Põllumajandusministeeriumi poolse riigieelarvelise eraldise kasutamist jätkuvalt Tartumaal Märja katselauda ehitamiseks ja ehitisega ühendatavate tehnoloogiliste seadmete soetamiseks summas 10 000 tuhat krooni.

Täiendav bilansiväline informatsioon tulevikus saadava ja antava sihtfinantseerimise kohta

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Saadaolev sihtfinantseerimine	25 595	191 677
Saadaolev sihtfinantseerimine kokku	25 595	191 677
Antav sihtfinantseerimine	32 220	220 664
Antav sihtfinantseerimine kokku	32 220	220 664

Nendel kontodel on Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet kajastanud Maaelu Riikliku Arengukava heakskiidetud projekte, mille kohta taotlejad ei ole veel esitanud kuludokumente.

Lisa 16. Kaupade ja teenuste müük

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Tulud põllu- ja metsamajandusest, jahindusest, kalandusest	75 999	62 011
Sh taimekultuuride sordiaretus	1 590	22 303
Loomatervise hindamise ja toiduohutuse analüüsid	17 560	15 262
Toidu veterinaarne järelevalve	25 169	13 592
Mitmesugused põllumajandusuuringud	9 959	9 672
Maaviljeluse alane teadustöö	1 505	567
Maaparanduse uurimistööd	-	54
Muud	20 216	561
Muu toodete ja teenuste müük kokku	20 156	18 969
Sh muu toodete ja teenuste müük	9 560	7 743
Tasu piimaanalüüside eest	6 111	6 344
Kinnisvarainvesteeringute üür ja rent	61	1 340
Muuseumide ja näituste tasulised teenused	1 140	1 087
Tulu soojuse müügist	961	954
Mitteeluruumide rent	1 417	515
Tulu muudelt majandusaladelt	306	286
Muu tulu üüri ja rendiga kaasnevatest tegevustest	183	275
Tulu elektrienergia müügist	218	236
Tulu vee müügist	99	86
Muu vara üür ja rent	29	58
Eluruumide üür	24	23
Tulu sideteenustest	19	11
Hoonestusõiguse tasud	8	9
Kantseliteenuste tasu	-	2
Muud kultuuri- ja kunstiasutuste tulud	21	-
Kokku	96 156	80 980

Kaupade ja teenuste müük tervikuna on 2008.aastal võrrelduna 2007.aastaga kasvanud ligikaudu 19%. Kui 2007.aastal moodustasid põhilise osa müügituludest taimekultuuride sordiaretus (27%), loomatervise hindamise ja toiduohutuse analüüside tegemine (19%) ja toidu veterinaarne järelevalve (17%), siis 2008.aastal saadi suurimaid tulusid toidu veterinaarsest järelevalvest (26%) ning loomatervise hindamise ja toiduohutuse analüüside teenuste pakkumisest (18%). Taimekultuuride sordiaretusest saadud tulu oli 2007.aastaga võrreldes kahanenud 1 590 tuhandele kroonile ehk ligi 93 %.

2008.aasta tulud moodustasid Taimetoodangu Inspeksiooni poolt kogutud taimetervise järelevalvetasud. 2007.aastal moodustasid Taimetoodangu Inspeksiooni tulud 5 189 tuhat krooni, millest taimetervise järelevalvetasud olid 4 858 tuhat krooni ning taimekaitsevahendite toimeaine hindamistasu 331 tuhat krooni. 2008.aastal vähenes 2007.aastaga võrreldes oluliselt kolmandatest riikidest sissevedu, mille epamiseks põhjuseks oli puidu raudteevedude ärajäämine, samuti ei teostatud taimekaitsevahendite toimeaine hindamist

Lisa 17. Muud tulud

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist	25 699	2 872
Sh tulu kinnisvarainvesteeringute müügist	50 930	2 515
Tulu materiaalse põhivara müügist	2 608	421
Muud tulud varadelt	16 832	12 183
Sh kalapüügiõiguse tasu	15 022	11 249
Muud viivisintressitulud	1 809	934
Muud tulud	368	4259
Sh trahvid	841	3 994
Muud (ebatavalised) tulud	-481	122
Kokku	42 899	19 314

Tulu kinnisvaratehingute müügist on suurenenud seoses mitmete suurte kinnistute müügiga. 2008.aastal müüdi 50 517 tuhande krooni eest järgnevad kinnistud: Piimaliidule ja Kaubanduskojale rendile antud hooned Tallinnas, Piistaoja Katsejaamale, Hiiumaa Agro OÜ-le ja Kehtna Mõisa OÜ-le renditud maad ning Põllumajandusministeeriumile kuulunud korter Tallinnas. Muude tulude muutus on seotud Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti muude trahvide summa vähenemisega 2007.aasta 3 149 tuhandelt kroonilt 2008.aasta 110 tuhandele kroonile, mis on tingitud Eesti riigile jäävast 20% laekunud tagasinõutud toetuse võla kajastamisest 2007.aastal.

Real „muud ebatavalised tulud“ olev summa on negatiivne, kuna sisaldab muuhulgas järgnevaid tehinguid:

- 1) 569 tuhat krooni MES-i poolset eraldise tagasimakset 2007.aasta eest seoses lepingupartnerite poolt tegemata tööga.
- 2) Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet korrigeeris aruandeperioodil saldod Euroopa Liidu kasuks 2 042 tuhande krooni võrra.

Lisa 18. Tööjõukulud

(tuhandetes kroonides)

	2008	2007
Avaliku teenistuse ametnike töötasud	217 569	200 353
Töötajate töötasud	97 791	89 798
Valitavate ja ametisse nimetatud isikute töötasud	750	820
Ajutiste lepinguliste töötajate töötasud	2 080	2 402
Koosseisuvälised töötasud	6 792	2 078
Töötasukulud kokku	324 981	295 450
Erisoodustused	4 627	4 017
Sotsiaalkindlustusmaks	109 950	99 363
Töötuskindlustusmaks	965	885
Tulumaks erisoodustustelt	1 910	1 843
Tööjõukulud kokku	442 434	401 558

Keskmine töötajate arv	2008	2007
Avaliku teenistuse ametnikud	1 070	1 005
Töötajad	735	753
Koosseisuvälised töötajad	56	38
Valitavad ja ametisse nimetatud isikud	1	1
Kokku	1 863	1 798

Avaliku teenistuse ametnike arvu ja töötasude suurenemine on põhiliselt tingitud Veterinaar- ja Toiduameti järelevalve funktsioonide laienemisest.

Töötajate töötasu kasv on tingitud Põllumajandusuuringute Keskuse tööfunktsioonide laienemisest seoses Maaelu Arengukava aastateks 2007-2013 rakendamisega.

Koosseisuvälised töötasud on suurenenud põhiliselt Põllumajandusministeeriumi Maaelu Arengukava aastateks 2007-2013 rakendamisega.

Kõrgemale ja tegevjuhtkonnale arvestatud tasud

(tuhandetes kroonides)

Asutus/asutuste grupp	Ametikohad	2008		2007	
		Töötasud	Muud tasud	Töötasud	Muud tasud
Põllumajandusministeerium	Minister	728	-	806	150
Põllumajandusministeerium	Abiminister	-	-	189	45
Põllumajandusministeerium	Kantsler, asekantslerid	3 107	411	3 411	-
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	Peadirektor ja asetäitjad	1 586	-	2 091	-
Veterinaar- ja Toiduamet	Peadirektor ja asetäitjad	2 109	-	1 949	-
Taimetoodangu Inspeksioon	Peadirektor ja asetäitjad	1 440	44	1 758	-
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium	Direktor ja asetäitjad	1 330	-	1 231	-
Põllumajandusuuringute Keskus	Direktor ja asetäitjad	1 344	-	1 401	-
Jõudluskontrolli Keskus	Direktor ja asetäitjad	557	-	544	-
Maamajanduse Infokeskus	Direktor ja asetäitjad	594	-	643	-
Teadusasutused	Direktor ja asetäitjad	653	-	861	-
Põllumajandusmuuseumid	Direktorid	831	-	818	-
Maaparanduse Ehituse- ja Ekspertiisibüroo	Juhataja, asetäitja	221	-	262	-
Maaparandusbürood	Juhatajad, asetäitjad	5 312	-	4 717	-
Kokku		19 812	455	20 681	195

Muud tasud sisaldavad koondamishüvitisi ja hüvitisi saamata jäänud puhkusepäevade eest. Tabelis näidatud tasudes ei ole arvestatud puhkusepäevade alusel arvestatud välja maksmata puhkusetasude kohustuse muutust.

Lisa 19. Majandamiskulud

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2008	2007
Administreerimiskulud	61 439	51 989
Sh info- ja PR-teenused	15 901	16 788
Sh muud administreerimiskulud	17 049	8 769
Uurimis- ja arendustööd, tellitud	28 649	31 051
Sh avalik-õiguslikelt ülikoolidelt	17 806	17 160
Lähetuskulud	22 183	22 112
Sh lühiajalise lähetuse sõidukulud	11 164	10 257
Sh lühiajalise lähetuse majutuskulud	4 523	4 593
Sh lühiajalise lähetuse päevarahad	2 485	2 948
Koolituskulud	16 152	19 069
Sh koolitusteenused	11 084	14 722
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	30 749	22 401
Sh infotehnoloogiline riistvara ja tarvikud	8 673	8 498
Sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogiline arendustöö	9 797	573
Kinnistuste, hoonete ja ruumide majandamiskulud	39 837	33 609
Sh üür ja rent	8 988	7 757
Muu erivarustus ja materjalid	49 149	45 220
Sh muud erivahendid ja materjalid	40 751	37 753
Sõidukite majandamiskulud	27 878	23 151
Sh kütus	10 522	8 606
Sh rent	9 323	7 001
Rajatiste majandamiskulud	14 378	22 076
Meditsiinikulud	19 982	16 415
Sh tervishoiuteenused	19 513	16 045
Inventari majandamiskulud	9 868	7 750
Sh inventar ja selle tarvikud	8 547	7 003
Muud ülejäänud kulud kokku	8 133	9 220
Kokku majandamiskulud	328 397	304 062

Muud administreerimiskulud on suurenenud seoses välisekspertidele makstud tasudega vastavalt rahvusvahelistes projektides osalemisele 2008.aastal: „Kalanduse infosüsteemi arendus Põllumajandusministeeriumile“ summas 5 788 tuhat krooni ja „Ühtse põllumajanduspoliitika reformi rakendamise õigusliku keskkonna ja administratsiooni ülesehitamine“ 2 078 tuhat krooni. Infotehnoloogia arendustöö kulud on suurenenud võrreldes eelmise aastaga seoses kalanduse tervikliku infosüsteemi loomisega kalandussektorile 4 454 tuhat krooni ja Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti meetmete menetlemise, maksete ja võlgade arvestuse ning registrate ja klientide e-teenuse programmide arendusega summas 4 850 tuhat krooni. Rajatiste majandamiskulude vähenemine on tingitud eelarvevahendite ümberpaigutusest.

Lisa 20. Muud tegevuskulud

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2008	2007
Maksu-, lõivu- ja trahvikulud	62 841	62 807
Sh käibemaks	47 308	49 702
Sh maamaks	407	371
Sh edasiantud kutselise kalapüügiga seotud tasud	15 022	11 249
Kulud ebatöenäoliselt laekuvatest nõuetest	4 095	6 171
Muud tegevuskulud	18	6
Kokku	66 954	68 984

Edasiantud kulude suurenemine võrreldes eelmise aastaga summas 3 773 tuhat krooni on tingitud kalapüügiõiguse tasude laekumise kasvust.

Lisa 21. Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2008	2007
Kinnisvarainvesteeringute amortisatsioon (vt lisa 11)	-184	-153
Materiaalse põhivara amortisatsioon (vt lisa 12)	-32078	-33679
Immateriaalse põhivara amortisatsioon (vt lisa 13)	-28875	-26831
Kasum / kahjum bioloogiliste varade ümberhindlusest (vt lisa 14)	-16	-70
Kokku	-61 153	-60733

Lisa 22. Netofinantseerimine riigieelarvest

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2008	2007
Rahalised siirded		
Saadud riigieelarvest ülekannete tegemiseks	6 899 171	4 931 349
Riigieelarvesse antud laekumised	-4 371 370	-3 840 507
Rahalised siirded kokku	2 527 801	1 090 842
Mitterahalised siirded teiste riigiraamatupidamiskohustuslastega		
Saadud teistelt riigiraamatupidamiskohustuslastelt	20 490	17 772
Sh Rahandusministeeriumilt	16 043	12 564
Üle antud teistele riigiraamatupidamiskohustuslastele	-1 048	-2 040
Sh Haridusministeeriumi valitsemisala lasteasutustele	-956	-849
Mitterahalised siirded kokku	19 441	15 732
Siirded tulemi elimineerimiseks	-724 552	567 827
Siirded kokku	1 822 691	1 674 401

Lisa 23. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta. Lõpliku eelarve kujunemine

(tuhandetes kroonides)

	Tulud	Kulud	Finantseerimis- tehingud
Esialgne eelarve	3 419 896	-5 352 597	-4 860
Üle toodud eelmisest aastast	-	-834 343	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	102 005	82 433	-
Eelarves kavandatud toetused	-3 203 680	3 203 680	-
Tegelikult laekunud toetused	1 539 067	-1 539 067	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-80 230	80 230	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	99 911	-99 911	-
Saadud Vabariigi Valitsuse reservfondist	-	-1 000	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-62 330	62 330	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	32 655	-32 655	-
Kokku lõplik eelarve	1 847 295	-4 430 900	-4 860
Põllumajandusministeerium			
Esialgne eelarve	148 400	-282 549	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-34 293	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	98 326	11 153	-
Eelarves kavandatud toetused	-33 085	33 085	-
Tegelikult laekunud toetused	33 877	-33 877	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-220	220	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	624	-624	-
Õppelaenude muudatused	-	2 120	-
Haldusalasisesed muudatused	-	1 583	-
Saadud Vabariigi Valitsuse reservfondist	-	-225	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-62 330	16 954	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	32 655	-5 000	-
Kokku lõplik eelarve	218 246	-291 453	-
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni amet			
Esialgne eelarve	3 069 903	-4 490 866	-4 860
Üle toodud eelmisest aastast	-	-756 341	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-	50 627	-
Eelarves kavandatud toetused	-3 069 903	3 069 903	-
Tegelikult laekunud toetused	1 415 579	-1 415 579	-
Õppelaenude muudatused	-	-1 098	-
Haldusalasisesed muudatused	-	-961	-

(allkirjastatud digitaalselt)

Kantsler

Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	3 500	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-3 320	-
Kokku lõplik eelarve	1 415 579	-3 544 134	-4 860
Veterinaar- ja Toiduamet			
Esialgne eelarve	42 329	-235 542	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-24 974	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	1 168	11 754	-
Eelarves kavandatud toetused	-18 119	18 119	-
Tegelikult laekunud toetused	3 873	-3 873	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-15 200	15 200	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	26 423	-26 423	-
Õppelaenude muudatused	-	-196	-
Haldusalasisesed muudatused	-	-2 585	-
Saadud Vabariigi Valitsuse reservfondist	-	-775	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	8 922	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-2 855	-
Kokku lõplik eelarve	40 474	-243 230	-
Taimetoodangu Inspeksioon			
Esialgne eelarve	14 211	-57 267	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-5 567	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-2 183	6 422	-
Eelarves kavandatud toetused	-1 707	1 707	-
Tegelikult laekunud toetused	2 315	-2 315	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-2 100	2 100	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	1 596	-1 596	-
Õppelaenude muudatused	-	-176	-
Haldusalasisesed muudatused	-	-23	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	1 510	-
Kokku lõplik eelarve	12 131	-55 206	-
Jõudluskontrolli Keskus			
Esialgne eelarve	16 300	-19 300	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-264	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	200	208	-
Tegelikult laekunud toetused	1	-1	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-10 500	10 500	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	12 004	-12 004	-
Õppelaenude muudatused	-	-66	-
Kokku lõplik eelarve	18 006	-20 928	-

Maamajanduse Infokeskus			
Esialgne eelarve	9 055	-18 082	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-2 274	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-288	804	-
Eelarves kavandatud toetused	-8 069	8 069	-
Tegelikult laekunud toetused	6 461	-6 461	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-600	600	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	1 020	-1 020	-
Eelarves investeeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	2 500	-
Laekunud investeeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-2 500	-
Kokku lõplik eelarve	7 579	-18 365	-
Maaparanduse Ehitusjärelvalve- ja Ekspertiisibüroo			
Esialgne eelarve	50	1 798	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-	133	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-	50	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	46	46	-
Kokku lõplik eelarve	46	1 661	-
Põllumajandusuuringute Keskus			
Esialgne eelarve	24 741	-52 443	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-4 064	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-1 484	3 250	-
Eelarves kavandatud toetused	-16 753	16 753	-
Tegelikult laekunud toetused	17 428	-17 428	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-6 500	6 500	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	10 455	-10 455	-
Õppelaenude muudatused	-	-173	-
Eelarves investeeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	4 667	-
Laekunud investeeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-4 061	-
Kokku lõplik eelarve	27 887	-57 455	-
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium			
Esialgne eelarve	54 491	-75 122	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-2 542	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	-240	574	-
Eelarves kavandatud toetused	-34 251	34 251	-
Tegelikult laekunud toetused	32 861	-32 861	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-20 000	20 000	-
Tegelikult majandustegevusest	20 868	-20 868	-

laekunud tulu			
Õppelaenude muudatused	-	-164	-
Haldusalasisesed muudatused	-	2 094	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	12 594	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-12 089	-
Kokku lõplik eelarve	53 729	-74 134	-
Maaparandusbürood			
Esialgne eelarve	4 381	-48 973	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-214	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	1 179	2 126	-
Eelarves kavandatud toetused	-4 737	4 737	-
Tegelikult laekunud toetused	4 730	-4 730	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-750	750	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	824	-824	-
Õppelaenude muudatused	-	-56	-
Haldusalasisesed muudatused	-	-110	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	1 690	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-1 080	-
Kokku lõplik eelarve	5 626	-46 684	-
Muuseumid			
Esialgne eelarve	762	-23 172	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-769	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	1 583	-1 149	-
Eelarves kavandatud toetused	-335	335	-
Tegelikult laekunud toetused	322	-322	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-2 010	2 010	-
Tegelikult majandustegevusest laekunud tulu	2 506	-2 506	-
Õppelaenude muudatused	-	-54	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	7 093	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-1 400	-
Kokku lõplik eelarve	2 828	-19 934	-
Instituudid			
Esialgne eelarve	35 274	-47 482	-
Üle toodud eelmisest aastast	-	-3 040	-
Muudatused lisaeelarve(te) alusel	3 746	-3 468	-
Eelarves kavandatud toetused	-16 721	16 721	-
Tegelikult laekunud toetused	21 618	-21 618	-
Eelarves kavandatud majandustegevusest laekuv tulu	-22 300	22 300	-
Tegelikult majandustegevusest	23 545	-23 545	-

laekunud tulu			
Õppelaenu muudatused	-	-137	-
Haldusalasisesed muudatused	-	2	-
Eelarves investeringuteks kavandatud põhivara müügi tulu	-	2 900	-
Laekunud investeringuteks suuantud põhivara müügi tulu	-	-350	-
Kokku lõplik eelarve		45 163	-57 717

Põllumajandusministeeriumi eelarves toimusid järgnevad muudatused:

Tulude osas:

- toetused vähenesid seoses Maaelu Arengukava 2007-2013 koondkava muudatusega,
- omatulud vähenesid seoses üüri- ja renditulude prognoosi vähenemisega,
- muud tulud suurenesid seoses Tartu Agrole renditud maa müügi planeerimisega.

Kulude osas:

- lisaelarvega toimus investeringute ja eraldiste suurenemine ning personali- ning majandamiskulude vähendamine.

Eelmisest aastast ületoodud summade osas:

- investeringuid kasutati ministeeriumi hoone remondiks,
- Tehti eraldised Kalanduse Rakenduskava, Maaelu Edendamise SA ja Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistule
- Personalikulud jagati Kalanduse rakenduskava personalikuludele,
- Majandamiskulud jagati Kalanduse rakenduskavale; Interreg, Transition Facility, Twinning Light ja muude välisabiprojektide kaasfinantseerimiseks ning ministeeriumi majandamiskuludeks (toiduseiretele, turu-uuringutele, teavituskavadele, auditile ja Eesti toidu projektile.

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti osas oli lisaelarvete ja korralduste alusel tehtud muudatustest olulisimaks investeringueelarve muudatused, kus aasta kestel kärbiti väga olulises mahus eelarvet ning aasta viimasel kuul oli hädavajalik eelarve suurendamine, mis võimaldas katta juba 2009. aastaks planeeritud lepingute kulusid. Eraldiste osas vähendati otsetoetuste lisamakset 6 miljoni krooni võrra. Summaliselt suurem, kuid toetuste mahtu arvestades vähem olulisem, oli muudatus Maaelu Arengukava toetuste eelarves.

Mahukaima osa eelmisest aastast ületoodud vahenditest moodustasid eraldised, mis olid vajalikud erinevate toetusmeetmete väljamaksete sooritamiseks toetuse taotlejatele. Investeringute osas olid eelmisest aastast ületoodud vahendid tarvilikud erinevate toetusmeetmete korrektseks ja efektiivseks rakendamiseks ning selleks vajalike arvutiprogrammide arendamiseks.

Veterinaar- ja Toiduameti olulisimaks muudatuseks 2008.aastal oli eelarve vähendamine 13,7 miljoni krooni võrra, mille tagajärjel vähendati oluliselt laboritellimusi, marutaudi projekti mahtu ning personalikulusid. Eelmisest aastast ületoodud vahenditest oli nii TSE kui ka marutaudi tõkestamiseks ette nähtud välisabi vahendeid, millest 2008.aasta alguses tagastati sildfinantseerimisena eraldatud 2007.aasta vahendeid. Samuti toodi 2008.aasta eelarvesse üle marutaudi ja TSE kaasfinantseerimise vahendite jäägid. Vabariigi Valitsuse

reservist eraldati Veterinaar- ja Toiduametile 775 026 krooni „NewCastle linnugripi“ puhangu kulude katteks.

Taimetoodangu Inspektsiooni puhul vähenes lisaeelarvega taimetervise järelvalvetasude tulude eelarve eeldatava puidu sisseveo olulise vähenemise tõttu. Kulude osas vähenesid nii personalikulud kui ka majandamiskulud (administreerimiskulud, koolitus, sõidukite ülalpidamiskulud). 2007.aastast 2008.aastasse üleviidud vahendeid kasutati personalikuludeks ja majandamiskuludeks (IT kulutusteks ja taimetervise valdkonna majandamiskuludeks).

Jõudluskontrolli Keskuse lisaeelarves suurenes tulude osas omatulude prognoos 500 tuhat krooni ja vähenes prognoos piimaproovidele 300 tuhat krooni. Kulude osas vähendati muude allikate arvel majandamiskulusid koolitus- ja lähetuskuludeks. Eelmisest aastast toodi üle majandamiskulud, mida kasutati kõrvamärkide ostuks.

Maamajanduse Infokeskuse eelarve osas toimusid järgmised muudatused: tulude osas vähenesid toetused ja laekumised kommunaalteenuste eest. Kulude osas aga vähendati toetuste arvelt tehtavaid kulutusi ning lisaeelarvega vähendati ka majandamiskulusid. Eelmisest aastast ületoodud vahendeid kasutati 2008.aasta alguses 2007.aastal laekunud arvete tasumiseks (kommunaalkulud, ruumide remont) ja Balti mere keskkonnaprojekti lõpuleviimiseks.

Maaparanduse Ehitusjärelvalve- ja Ekspertiisibüroo osas vähendati lisaeelarvega personali- ja majandamiskulusid.

Põllumajandusuuringute Keskuse eelarve muudatuse tulemusena vähendati toetuste arvelt tulusid 1,5 miljoni krooni ulatuses. Samuti vähendati Maaelu Arengukava finantseerimisvahendite arvelt töötasu osas kulude eelarvet 1,2 miljoni krooni võrra, majanduskulusid 0,5 miljoni krooni võrra ning riigitulude osas majandamiskulusid 1,8 miljoni krooni võrra. 2007.aastast ületoodud finantseerimise vahendeid kasutati personalikulude katmiseks vastavalt TALO ja Põllumajandusuuringute Keskuse kollektiivlepingus sätestatule.

Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi puhul vähendati lisaeelarvega asutuse tellimuste mahtu, samuti eelarvelisi vahendeid, mis olid algselt mõeldud Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi referenttegevuse finantseerimiseks, juurdeehituseks ja juurdeehitise sisustamiseks.

Maaparandusbüroodel vähendati majandamiskulusid vastavalt lisaeelarvele. Samas eraldati eelarvelisi vahendeid Viljandi maaparandusbüroo kontor-garaazi renoveerimiseks 2007.aastast 2008.aastasse ületoodud eelarveliste vahendite jäägi arvelt.

Muuseumide eelarvete osas toimusid järgnevad muudatused:

Jakobsoni Talumuuseumi puhul kasutati majandamiskuludeks 2007.aastast 2008.aasta eelarvesse ületulevaid kuludeks ettenähtud eelarvelisi vahendeid ja aasta 2007.aasta lõpuks laekunud omatulude jääki. Lisaeelarve alusel suurenes omatulude eelarve 60 000 krooni võrra ja vähenes riigieelarve osa 93 884 krooni võrra. Mõlemad muudatused puudutasid majandamiskulusid.

Piimandusmuuseumi puhul suurendati lisaelarvega tulusid vastavalt omatulude laekumise prognoosile; kulude osas vähendati majandamiskulude eelarvet riigitulude arvelt 61 179 krooni võrra ja suurendati majandamiskulude eelarvet omatulude arvelt 50 000 krooni võrra. 2007.aasta eelarvest 2008.aasta eelarvesse ületoodud vahendeid kasutati personalikuludeks.

Põllumajandusmuuseumi osas suurendati lisaelarvega omatulude real eelarvet programmile "Rukkileib ja piim meie laual". Lisaelarvega suurendati majandamiskulude eelarvet vastavalt omatulude ja toetuste prognoosile, ühtlasi vähendati negatiivse lisaelarvega riigituludeks ettenähtud plaanitud vahendite rida. 2007.aastast 2008.aastasse ületoodud investeeringuteks ettenähtud eelarvelisi vahendeid kasutati hoonete internetiseerimiseks, IT tarkvara soetamiseks, ekspositsioonihoonel nr.1 ja mõisapargi renoveerimiseks, majandamiskuludeks ettenähtud eelarvelisi vahendeid aga ürituste läbiviimiseks.

Instituutide eelarvete osas toimusid järgnevad muudatused:

Jõgeva Sordiaretuse Instituudi puhul kasutati 2007.aastast 2008.aasta eelarvesse ületoodud vahendeid sertifitseeritud seemne tootmiseks, mis hõlmab seemnekasvatusega tegelevate töötajate töötasusid, põllumajandusmasinate kütuse ja remondi kulusid, väetiste ja taimekaitsevahendite ostmist. Lisaelarvega suurendati seoses põllumajandussaaduste hindade tõusuga majandustegevusest laekuvate tulude eelarvet. Toetusteks eraldatavate vahendite hulka vähendati, kuna ei toimunud ETF poolt eraldatavate eelarveliste vahendite kasvu seoses garantide esitatavate nõuete karmistamisega ning seega ei rahuldanud Haridus- ja Teadusministeerium ka asutuse sihtfinantseerimise taotlust. Võrreldes eelarves kavandatuga suurenesid majandamiskulud omatulude arvelt.

Eesti Maaviljeluse Instituudi osas kasutati 2007.aasta eelarvest 2008.aasta eelarvesse ületoodud eelarvelisi vahendeid personalikuludeks ja majandamiskuludeks. Lisaelarvega vähendati nii personali- kui ka majandamiskulusid.

SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU HINNANG PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA MAJANDUSAASTA ARUANDE ÕIGSUSE JA TEHINGUTE SEADUSLIKKUSE KOHTA

Majandusaasta aruande koostamine on ministeeriumi juhtkonna kohustus. Riigieelarve seaduse § 45 lõige 3 alusel on siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks anda hinnang majandusaasta aruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele, tuginedes majandusaasta aruande auditi tulemustele.

Majandusaasta aruandele hinnangu andmisel tuginen Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala siseaudiitorite ning välisaudiitori (Ernst&Young Baltic AS) poolt ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisala allasutustes (Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Ametis, Veterinaar- ja Toiduametis, Taimetoodangu Inspektsioon, Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis, Põllumajandusuuringute Keskuses, Jõgeva Sordiaretuse Instituudis, Jõudluskontrolli Keskuses, Eesti Maaviljeluse Instituudis, Eesti Põllumajandusmuuseumis ja maaparandusbüroodes) läbiviidud audititele.

Majandusaasta aruande auditi raames hindasin majandusaasta aruande vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele majandusaasta aruannet ning tehingute seaduslikkust mõjutavatele õigusaktidele. Olulisemate õigusaktide loetelu, millele vastavust hindasin, on toodud lõpparuandes. Läbiviidud auditite käigus kontrolliti väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad majandusaasta aruandes esitatud näitajad. Majandusaasta aruande audit hõlmas ka aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi ning tehingute seaduslikkuse kontrolli.

Leian, et majandusaasta aruande audit annab põhjendatud aluse arvamuse avaldamiseks Põllumajandusministeeriumi kui riigiraamatupidamiskohustuslase 2008. a majandusaasta aruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Olen seisukohal, et ülalnimetatud majandusaasta aruanne, mis näitab Põllumajandusministeeriumi 2008. aasta bilansimahuks 2 889 774 898 krooni, tulemiks - 1 822 690 813 krooni ja kassakuludeks 4 252 160 299 krooni, on olulises osas kooskõlas rahandusministri 11.12.2003.a määrusega nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri".

Kontrollitud tehingute osas ei avastanud ma olulisi vastuolusid eespool viidatud õigusaktidega.

Majandusaasta aruande tegevusaruandele hinnangu andmiseks läbiviidud toimingute põhjal ilmnes, et Põllumajandusministeeriumi ja tema asutuste 2008. a tegevuskavade täitmise aruandes ei ole kajastatud piisavalt infot vastavalt riigiraamatupidamiskohustuslase 2008.a tegevusaruande koostamise juhendile:

1. selgitused eesmärgi saavutamise kohta ei ole mitmel juhul piisavalt esitatud, näiteks on osaliselt puudu indikaatorite 2008. a. sihttasemed ning selgitused sihttasemete täitmise osas;
2. mitmel juhul ei ole esitatud oluliste tegevuste vahetuid tulemusi.

Välja arvatud punktides 1 ja 2 toodud asjaolud, vastab Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tegevusaruanne olulises osas riigieelarve seaduse § 46 lõikes 3 sätestatule ja riigiraamatupidamiskohustuslase 2008.a tegevusaruande koostamise juhendile.

Lisaks hinnangule, on majandusaasta aruande auditi tulemuste kohta koostatud auditi lõpparuanne, kus on toodud auditi ulatus, vastavus standarditele, läbiviidud toimingute loetelu ning tähelepanekud majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta ja soovitused puuduste kõrvaldamiseks.

/allkirjastatud digitaalselt/
Margit Krieger
Siseauditi eest vastutav isik

“28” mai 2009

ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

EV Põllumajandusministeeriumi 31.12.2008. lõppenud majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja siseauditi eest vastutava isiku hinnangust riigiraamatupidamiskohustuslase majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta.

EV Põllumajandusministeeriumi tegevjuhtkond on koostanud tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Põllumajandusminister on majandusaasta aruande läbi vaadanud ja Vabariigi Valitsusele esitamiseks heaks kiitnud.

Minister Helir-Valdor Seeder (*allkirjastatud digitaalselt*) /kuupäev/

Kantsler Ants Noot (*allkirjastatud digitaalselt*) /kuupäev/